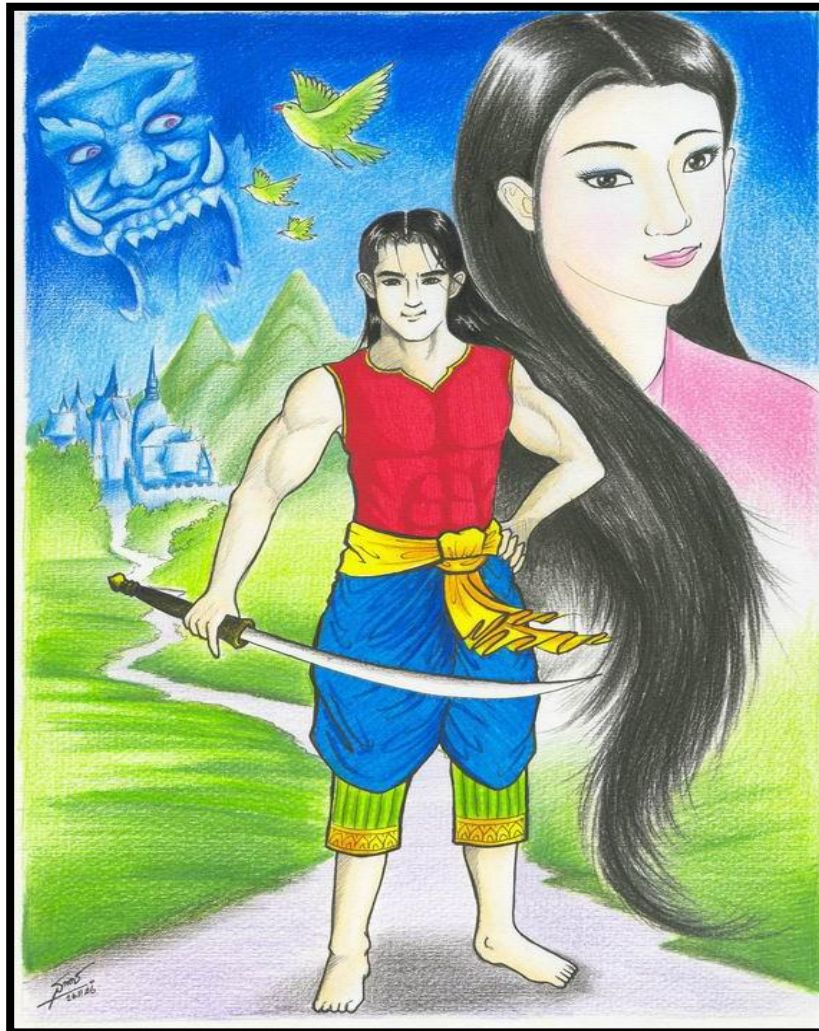

วรรณคดีอีสาน

เรื่อง บัวสมบัวสอง

ปริวรรตโดย

พระครูสุเทพสารคุณ

๒๕๔๖

คำปรารภ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น มีภารกิจส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการจัดตั้งหอพุทธศิลป์มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมจัด แสดงและเผยแพร่พุทธศิลป์ประจำท้องถิ่น ในเบื้องต้นได้รับความเมตตาธรรมจากพระเดชพระคุณพระธรรมวิ สุทธาจารย์ (เหล้ว สุมน) เจ้าอาวาสวัดธาตุพระอารามหลวง ให้ใช้สถานที่ชั้น ๒ ของศาลาพระเทพวิมลโมลี เป็นที่จัดแสดงพุทธศิลป์ และได้มอบใบลานจำนวน ๒๙๗ ผูก พระพุทธรูป ปางต่างๆ ตุ๊กไสคัมภีร์ และของ เครื่องใช้อื่นๆ อีกจำนวนมาก อันเป็นสมบัติของวัดธาตุ ให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต ขอนแก่น เป็นผู้ดูแล

วิทยาเขตขอนแก่นจึงมอบหมายให้สำนักวิชาการวิทยาเขตขอนแก่น จัดทำโครงการส่งเสริมหอ พุทธศิลป์ขึ้นทุกปี เพื่อเป็นการจัดทำหมวดหมู่พุทธศิลป์ และใบลาน ให้สามารถเป็นที่จัดแสดงผลงานและเข้า ชมได้ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ เป็นต้นมา หอพุทธศิลป์วิทยาเขตขอนแก่นได้จัดทำเครือข่ายหอพุทธศิลป์ท้องถิ่นจำนวน ๔ แห่ง คือที่วัดธาตุ วัดสิริธรรมมิกาวาส วัดบูรพาราม และวัดมิ่งเมือง เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าในระดับท้องถิ่น และได้จัดทำหมวดหมู่ใบลานเสร็จในปี ๒๕๔๔ ในปี๒๕๔๕ เป็นต้นมาได้มีการปริวรรตใบลานเรื่องที่นำเสนอใจปี ละ ๔ เรื่องเพื่อเผยแพร่เรื่อยมา

ในปี ๒๕๔๖ นี้ สำนักวิชาการวิทยาเขตขอนแก่นได้มอบหมายให้พระครูสุเทพสารคุณ ทำการ ปริวรรตใบลานอีก จำนวน ๔ เรื่อง มีเรื่องจันทร์สมุทร, บัวสมบัวสอง, ปฐมกัณฑ์, และท้าวอี้ เมื่อเสร็จเรียบร้อย แล้วจึงได้จัดทำเป็นรูปเล่ม และจะได้จัดพิมพ์ในโอกาสอันสมควรต่อไป จึงขอขอบพระคุณหลวงพ่อพระครูสุ เทพสารคุณเป็นอย่างยิ่งที่มีความวิริยะอุตสาหะปริวรรตจนแล้วเสร็จ

ด้วยความปรารถนาดี

(พระมหาสุนทร สุนทรธมโม)

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

คำนำ

ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายจากสำนักวิชาการวิद्याเขตขอนแก่น ให้ปริวรรตนิทานเรื่องบัวสมบัวฮอง ซึ่งเป็นหนังสือผูกใบลานขนาดยาว จารด้วยอักษรไทยน้อย เป็นสำนวนอีสาน เป็นวรรณกรรมประเภทร้อยกรองกลอนแปด การปริวรรตก็ได้พยายามที่จะคงถ้อยคำเดิมเอาไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะมีเพิ่มเข้าและเปลี่ยนบ้างนิดหน่อยเท่าที่จำเป็น ที่ทำเช่นนี้ก็เพื่อให้อ่านง่ายและไพเราะขึ้นเท่านั้น บางคำท่านผู้จารอาจจะผลอไป จึงได้แก้ไขให้ท่าน บางคำต้องยอมรับว่าไม่เข้าใจจริงๆ บางทีก็เป็นข้อความที่ไม่ใช่เนื้อหาของนิทาน เป็นเพียงคำพูดของผู้จารหนังสือได้ลงเอาไว้ ก็ไม่ได้ตัดของท่านออก ถ้าเราจะอ่านด้วยความรอบคอบ เราจะได้อะไรหลายๆอย่าง นอกจากความสนุกตามวิสัยของชาวโลก ถึงแม้ว่าการสัมผัสจะไม่ได้ตามบทบังคับของกลอนก็ตาม แต่ก็ไปได้เรื่อยๆ จนจบตามท้องเรื่องของนิทาน ข้าพเจ้าขอชมว่าคนในยุคนี้ ถึงท่านจะเรียนจบไม่สูงอย่างพวกเรา แต่ท่านมีความสามารถมากจริงๆ

อักษรโบราณที่ท่านนิยมใช้ในยุคนั้น คืออักษรธรรม อักษรไทยน้อย อักษรขอมนิยมใช้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ท่านไม่ใช้วรรณยุกต์ แต่ท่านก็สื่อความหมายได้เป็นอย่างดี แต่คนในยุคนี้ที่อ่านได้เขียนได้ ก็ไปเติมวรรณยุกต์เข้าไปเพื่อให้อ่านได้ดีขึ้น การทำอย่างนี้จะผิดหรือถูกก็ขอให้ท่านผู้รู้วินิจฉัยเอง ถึงจะมีการปริวรรตโดยใครก็ตาม จะคัดลอกตามกันมาก็ครั้งก็ตาม คิดว่าทุกท่านที่ทำก็คงจะไม่มีเจตนาร้าย แต่ถ้าหากเขียนไปบ้างก็ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา

ฉบับที่ข้าพเจ้าปริวรรตนี้จะเป็นการคัดลอกมาก็ครั้งแล้วก็ไม่ทราบได้ ถ้าท่านอยากศึกษาต้นฉบับเดิมก็ให้ติดต่อที่หอพุทธศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น วัดธาตุพระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ถ้าหากคุณงามความดีที่จะพึงมีจากการปริวรรตครั้งนี้ ขอมอบให้แก่ท่านผู้มีอุปการคุณทุก ๆ ท่าน ตลอดถึงท่านที่มีส่วนร่วมในครั้งนี้โดยทั่วกัน

ด้วยความปรารถนาดี

(พระครูสุเทพสารคุณ)

ผู้ปริวรรต

ตอนชาตกาลสามพระกุมาร

๑. บัดนี้ เขียมจักชักชาติทำว	ปางก่อนท้าวระมาน ก่อนแล้ว
ยังเล่าเที่ยวสงสาร	อนเณกนงรือไ้
ยังมีเมืองใหญ่กว้าง	เสียดชื่อพาราณสี ก่อนแล้ว
พระยาอริจวงศา	อยู่เสวยเป็นเจ้า
๒. พระก้อยู่กะเสิมสร้าง	นครศรีเมืองเอก
ฮ้อยประเทศทำว	มาน้อมส่วยเทียน
เจ้าก็บ่เดือดฮ้อน	กำฝ้ายแดนใต้
ท้อแต่ทรงนครหลวง	หมื่นนางเสียนล้อม
๓. มีทั้งเสนาพร้อม	มุนตรีตกแต่ง
ฝูงพวกน้อย	แทนเจ้าสีพัน
ยูท่างเขาเที่ยวค้า	เมืองไกลมาส่วย
ฝูงทวยค้า	เขาย่องชูเมือง
๔. มีทั้งหอสนามพร้อม	พิมานทองมุงเมฆ
ยอดข้อฟ้า	เหลืองเลื่อมเฮือคำ
มีทั้งหอสิงห์พร้อม	หอโชนเดี่ยวระดาด
ขุนใหญ่เค้า	หอกว่างกล่าวชม
๕. ปุนตาได้	อักโขแสนหมื่น
ปลายแปดฮ้อย	เมืองทำวขอบแดน
อักโขล้น	หญิงชายน้อยใหญ่
ยูท่างเขาโอดย่อง	ประสงค์เอ้ม่ายกัน
๖. นักสนมหน้า	นางงามหกหมื่น
ยูท่างพระบาทเจ้า	ชมซ้อนชุ่นาง
นักสนมหน้า	แต่ปทุมมาตนเอก
เจ้าก็มีลูกน้อย	สามทำวเกิดเทียม
๗. เจ้าก็ใส่ชื่อน้อย	นามหน่อสามชาย
บิดาทั้งมารดา	ชื่อรือนามทำว
ชื่อว่าบัวอมทำว	กษัตราตนพี
น้องแจ่มเจ้า	บัวเสียวทำวเกิดเทียม
๘. โฉมเสลาทำว	บัวฮองโพธิราช
เจ้าก็เกิดฮ่วมท้อ	เทวีแก้วแม่เดียว
อันว่าตาเคียมคิ้ว	งามเก็งเทพา
โฉมบางาม	เก็งพรมกายฟ้า

๙. มุขังหน้า
ผิวผ่องเลื่อม
เอวกลมส้วย
นิ้วแลบส้วย
๑๐. คูตระการลั่น
โฉมฮูปหน้า
อันว่าบัวเหียวท้าว
โฉมบางาม
๑๑. ยามเมื่อปากกล่าวตำนาน
เหมือนดั่งเทพาลง
อันว่าบัวสมท้าว
โฉมบางาม
๑๒. คือดั่งกินรีย่อง
เหมือนดั่งพรมราชแถม
นับแต่กนกรท้าว
ก็บ่ปุ่นเปรียบได้
๑๓. อันว่าบิดาไท้
เจ้าก็ฮักหน่อแก้ว
อันว่าบาคานท้าว
สิบแปดเข้า
๑๔. บาคานท้าว
สิบหกขวบเข้า
อันว่าบัวสองท้าว
สิบสี่เข้าบา
๑๕. นับแต่ได้ยอดท้าว
เมืองพาราณสี
เป็นเพื่อบุญสามท้าว
ยูท่างฝูงไพร่น้อย
๑๖. บรรวนลั่น
ยูท่างเขาจ่ายซื่อ
นางพองมีเหือนเหยา
ทั้งข้างม้า
๑๗. บางพองมีซ้อยข้า

บาคานใส่อง
อินทร์แถมหล่อโฉม
คิงบางเนื้อกาบ
เสมอเพียงดั่งเทียน
โฉมบางามยิ่ง
งามแยมแปลกเขียน
ตนที่บาคาน
แปลกอินทร์ตาแถม
แยมยิ่งวาจา
อยู่เนาเมืองนี้
ตนที่ทั้งสอง
สิ้นคนทั้งค่าย
หลายผิวโฉมต่าง
สวรรคฟ้าลดลง
จักรวาลพื้นโลก เหา
สามท้าวทอโย ได้แล้ว
พระยาหลวงองค์พ่อ
สามท้าวเก็งตา
ทั้งสามสอนบ่าว
บาท้าวถ่ายโฉม
บัวเหียวสอนใหญ่ มาแล้ว
ฤดูตั้งถ่ายปี
โฉมงามแสนหล่อ
ท้าวผู้ปลาย แท้แล้ว
นามหน่อสามกษัตริย์
อยู่กะเสมยุสร้าง
กษัตริย์ไพริราช
กะทำสร้างถิ่นสวน
หญิงชายน้อยใหญ่
สินค้าจ่ายของ
จ้าวควายมูลมั่ง
เหลือลั่นอะเนกนอง
ทาสาใช้ช่วง ก็มี

บางพ่องมีข้าวน้ำ
บางพ่องมีเสื่อผ้า
ยูท่างเขาเที่ยวทรง
๑๘. บางพ่องมีเงินค่าแก้ว
ยูท่างเขาจ่ายซื้อ
บางพ่องมีเยียวข้าว
บ่อจไฮ้
๑๙. เป็นเพื่อบุญสามท้าว
ฝูงไพร่น้อย
บัดนี้อุบาทว์ต้อง
เสนาเขา
๒๐. เขาก็มีใจเข้ม
เขาก็เห็นอ่อนน้อย
อันว่าเสนาเฒ่า
มันก็เมื่อขาปให้
๒๑. อันว่าสามอ่อนน้อย
คือบ่เป็นแวนนาม
ท้อแต่พากันหลั่น
บ่คิดใครู้
๒๒. ท้อแต่สีกเสินหลั่น
ท้อแต่ไปแอ้วหลั่น
คั่นว่าได้ดอกไม้
แสงสาวฮาม
๒๓. คือตั้งเป็นสำฐาน
คือตั้งเชื้อไพร่น้อย
ตั้งหากลือเกียรติ้อง
บัดนี้สามอ่อนน้อย
๒๔. เขาจักนิทาห้อง
ก็จักเสียเดชผู้
อันหนึ่งเขาจักเตียนขวัญเฮื่อง
เขาจักเตียนกล่าวถ้อย
๒๕. อันหนึ่งเขาจักดูงายฐาน
เขาจักเตียนกล่าวเฮื่อง

เหลือลั่นอะเนกนอง
แฮเพศอำมะยี้ ก็มี
เปียงสะไบบิงเนื้อ
ทองแดงเตียรระดาด
กินแท้ชู้วัน
หลวงหลายเตียรระดาด
สินสร้อยมั่งมูล แท้แท้แล้ว
กษัตราโพธิราช
เขาย่องชู้คน
เถิงราชสามกษัตริย์
โกรธเค็มเพื่อนฮ้าย
ซังบาสามอ่อน
เที่ยวหลั่นชู้วัน
การะกาขุนใหญ่
พระยาเจ้ากล่าวกลอน
นามหน่อจอมกษัตริย์
แห่งพระองค์เป็นเจ้า
สะกากันทอดโจก
หอมข้าไพร่พล ได้แท้แล้ว
แสงดงคั่นคั่ว
สวนกว้างดอกดวง ฟุ้งแท้แล้ว
ทัดเมฆหลายแถว
คั่วไปตามบ้าน
ชาวเมืองพลไพร่
คนไข่ม่อนผญา แท้แท้แล้ว
เมืองเฮากะเสิมมาก จริงแท้แล้ว
พาเศร้าหม่นหมอง พระเอี้ย
เมืองเฮาซีซู้
ก็อล้านพระยอดเมือง พระเอี้ย
ชาวเฮาทุกเยื่อง
หยันข้าบตี แท้แท้แล้ว
ถือนผญาไข่ม่อน
เมืองท้าวท้าวแดน พระเอี้ย

จักให้เฮียงยศฐาน

หากจักเฮียงเป็นดี

๒๖. ให้เขาเฮียนมนต์แก้ว

มนต์หอกง้าว

ค้อมกล่าวแล้ว

เถิงเคหัง

สอนอ่อนสามกษัตริย์ แต่เทอญ

อยู่คงเมื่อหน้า

หลายเชิงศาสตราเทพ

เวียงต้ายเขื่อนแข็ง

ขุนเล็กกลาง

อาบศรีสรงล้าง

ตอนพระยาให้พระกุมารไปเรียนมนต์

๒๗. บัดนี้ จักกล่าวเถิงบิดาให้

แต่นั้นพระบาทเจ้า

ขุนกล่าวถ้อย

ว่าอัน บัดนี้เคื่องใจเจ้า

๒๘. ก็จึงใช้สำข้า

บัดนี้พระพ่อเจ้า

ว่าให้เมื่อทั้งสาม

แต่นั้นสามอ่อนน้อย

๒๙. ผายเชิงเถิงราชา

แต่นั้นเจ้าก็ปลงอาชญาให้

พระก็ชั่ว ๆ เสียง

อันว่าเสนาให้

๓๐. ว่าให้ไปฮ้ำฮู้

มาเป็นแข็ง

เขื่องฟังเฮาตัน

เจ้าอย่าได้ล่วงพัน

๓๑. ให้เขื่อไปฮ้ำฮู้

จบเพทได้

สิปปิงสงครามเต้า

เฮาจึงได้ผาบแพ

๓๒. เขาจักยกพลเต้า

เฮาก็ฮู้

อันหนึ่ง ยังจักเฮียงหัวเท่า

เขาจักกล่าวโคไซ

๓๓. ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

พระยาหลวงองค์พ่อ ก่อนแล้ว

คณิงใจมีมาก

สอนน้อยลูกตน

ราชาภูวนาถ

เถิงน้อยกล่าวกลอน

เขื่องอ่อนกุมาร

เที้ยวเปื่องอฮำรอฮ้ำ

ยัวระยาตลีลา

ขาบซุสิประนมไหว้

สอนสั่งทั้งสาม

สั่งสอนสามท้าว

เฮาพระองค์สอนสั่ง เขื่อแล้ว

จบเพทอาคม

เขื่อนเมืองเอาไว้

กูพระองค์สอนสั่ง เขื่อถ้อน

เขื่องเล่นหมากสะกา พ่อถ้อน

สิปปิงศาสตราเทพ

สมแก้วเขื่อนแข็ง พ่อแล้ว

มาชูชิงยาด

มนต์กล้าช้อยชู

สงครามฮบฮ้อ

ประจัญแพ้หม่มมาร พ่อแล้ว

พื้นโลกเขาขาม

หัวดินแดนฟ้า

กุมารลาเล็ก

ถึงแห่งห้อง
อันว่าเทวีแก้ว
ด้านกล่าวถ้อย

๓๔. อันว่าบิดาไท้

เชิญแจ่มเจ้า
แต่นั้น บัวสมท้าว
ไหว้แม่เจ้า

๓๕. พระบาทเจ้า

ว่าให้ไปเสียนเอา

เอามา

พ่อแจ่มเจ้า

๓๖. ทั้งปวงให้

ว่าให้ได้

ลิปปังแก้ว

ข้าก็ยกใส่เกล้า

๓๗. ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

ศรีแจ่มเจ้า

เจ้าก็ฮักอ่อนน้อย

เจ้าก็แพงสามศรี

๓๘. ฮุ่งคำเข้า

คือตั้งอินดาลง

แต่นั้น สามกษัตริย์ท้าว

สามแจ่มเจ้า

โองกว้างแม่ตน

มารดาตนแม่

ถามเจ้าหน่ออินทร์

พระยาหลวงองค์พ่อ

ถือล้านเหตุไต่ แม่เต

กุมารนบอบ

ถือล้านแม่เมือง

ทันอ่อนทั้งสาม

ศาสตร์ศิลป์แสงกล้า

ไว้นิ่งเมืองฮอบฮ่อ ว่าอัน

สอนน้อยชูอัน แท้แท้แล้ว

เสียนเอาทุกเอื้อง

สมแก้วชูเชิง ว่าอัน

บิดาสอนสั่ง

คำเจ้าใส่หัว แท้แท้แล้ว

มารดาชมชื่น

เทวีแก้วแม่เมือง

นามหน่อสามกษัตริย์

เก็งตาสองกำ

แยงฮูปกุมาร

อยู่เทียมนางแก้ว

เสวยกายพร้อมพริ้ว

เสวยแล้วอยู่สบาย ฯ

ตอนสามพระกุมารชมสวนดอกไม้

๓๙. แต่มานั้น สามกษัตริย์เจ้า

ด้านฮ้างถ้อย

บัวสมเจ้า

เฮาจักยินคำไต่

๔๐. อันว่าบิดาไท้

สอนสั่งให้

แต่มันบัวเฮียว

ด้านฮ้างถ้อย

จารจากอยกล่าว

พระยาเจ้ากล่าวกลอน

ตนพี่พลอยจา

เข้าใจเป็นมั่น

พระยาหลวงองค์พ่อ

เอาฮู้ชูเชิง ว่าอัน

ท้าวโฉมงามอินทร์หล่อ

ถวายไต้พัตน

๔๑. ข้อยบ่ยีนดีด้วย

มนต์หอกง้าว

แต่นั้นบัวฮอง

ไหว้พี่เจ้า

๔๒. ข้าก็คิดใคร่ฮู้

ข้าก็ยีนขมขัด

คือตั้งเฮาจำให้

พระบาทเจ้า

๔๓. บูฮานหล้าง

บอกให้ฮู้

เฮาจักเอาคำเจ้า

คำถ้อยฮ้าย

๔๔. มันจักพาไปไหม้

เนาอยู่พื้น

แต่นั้นโพธิสัตว์เจ้า

ไหว้พระผู้แผ่นหล้า

๔๕. เจ้าก็ฟังคำตำนาน

พระบาทเจ้า

แต่นั้นเจ้าก็พากันหลีน

ครองหมุ่นั้น

๔๖. แล้วจึงพากันเข้า

ไปไหว้เจ้า

แล้วจึงเอาแผ่นแป้น

แซวๆ เสียง

๔๗. ชูคนชูพากันหลีน

สามแจ่มเจ้า

บรรวนแล้ว

เอากันไป

๔๘. แล้วจึงไปแอ่วหลีน

แสวงมาลา

เจ้าก็ยีนตีปลื้ม

เม็ดดอกไม้

๔๙. แล้วจึงพากันเอ้

ลีบปึงศาสตรเพท

พินฆ่าบ่ขวาง พ่อเอี้ย

ท้าวโถมงามแมนหล่อ

สองท้าวกล่าวจา

พระยาพ่อสอนเฮา ก็ดีตาย

หวังทรงเพม้าง

ปาปึงเป็นบาป

สอนนี้บ่ชอบครอง แท้แท้แล้ว

สอนเฮาคำต่าง

ศีลแก้วเข้าคิง ก็ดีตาย

พระยาหลวงองค์พ่อ

เฮานั้นอย่าเอา

อะเวจีจมอยู่

ในหม้อแผ่นแดง

บัวฮองด้านพี

สองท้าวพืดน

บัวฮองโพธิราช

จาตำนานขอบคดี แท้แท้แล้ว

สะกากันสันเก้า

บาท้าวบ่เอา

อารามวัดใหญ่

มาหลีนเพื่อนกัน

ลงทอดสะกากัน

หลีนงันดอมเจ้า

สะกากันทอดโจก

บาท้าวชื่นชม

ถอยเล็กลาเถร

ม่วนไพรตรงกว้าง

สวนอาจอุทยาน

ฮวดงามประสงค้อยอง

เขยชมดวงดอก

ทองเสี้ยวฮวดงาม

ทรงโถมผิวต่าง

เมื่อดอกไม้
มาลาพัว
ออกตลอดเนื้อ
๕๐. เจ้าก็ผายตนเข้า
กล้ากาตตั้ง
เจ้าก็ปลอมตนเข้า
เมื่อดอกไม้
๕๑. แล้วจึงตอแยต้าน
ฮวดดอกไม้
สาวก็ทวยมือป้อง
ฮวดดอกไม้
๕๒. แต่นั้น คำแพงต้าน
ประสงค้อ่อนผู้
บาก็ทวยมือน้ำ
มีนวนคั่น
๕๓. แล้วจึงตีแกลงว่า
พี่ก็คิดฮอดน้อง
ก็ปลื้มสายคอ
สอยวอยหน้า
๕๔. พี่หากคิดฮอดน้อง
วันคืนคิด
นับแต่พุ่มฟายย่อย
จิตพี่ตาหลุดลุ่ม
๕๕. คือตั้งกลืนกินจวน
เป็นตั้งกลืนง่าไม้
แต่นั้นคำแพงต้าน
เสียงม่วนแม้ง
๕๖. น้องนี้เหมือนตั้งผงจุลิกัว
ละไว้ให้ผงเผ่ากัว
ตามใจหล้าง
ทางหากติดต่อเส้น
๕๗. น้องนี้เหมือนตั้งศาลาฮ้าง
ชูคนชูหากเข้า

กวมเกล้าเกษม
พวงแถวแกมดอก
บาท้าอย่างเชิง
ในเวียงระวังราช
สาวน้อยจ่ายของ
แกมเขาฝู่งบ่าว
เอาให้แก่สาว
สาวฮามซีซัว
เฮียมให้แก่อวน น้องเอย
บายเอาดวงดอก
ประสงค้อให้แก่อวน พี่ແหล້
ดอมบาฮักฮ่อ
ก็อ้านหล่ออินทร์
คำแพงชมจูบ
นมน้อยเนียนนี้
จาสาวหลายพากย์
ทุกคำวันคืน พี่ແหล້
ยียยามคราวน้อย
คำแพงซู้ซิ่น เฮียมเอย
เนียรระเนตรหลามไหล
อ่าวเลิงมีมัว
ดอมอวนกลั่นสวาท
ดอมน้องเฮ่งกะสัน น้องเอย
เมาสารจิตห้วง ไปนั้น
คาใส่เสบแผลง อุ่นเอย
ดอมบาสามอ่อน
ดูระห้อยอ่อนหู
เทียมกงซึกแก่ ไปนั้น
ลีไปเว้าว่าไต่
ทางหลวงไผลิวา เป็นนั้น
ไผลิวั้นกะช่างไผ หั้นถ้อน
ไผมากะเขาจอต
เขาแล้วก็เล่าหนี ดอกนา

แต่นั้น สามกษัตริย์เจ้า
เสด็จสู่ห้อง
๕๘. โอนอปวดหัวถือคิงไข
ย่านท่อมหากไม้ค้ำ
ไผ่ผู้เป็นหมอแก่
ค้นว่าหายพยาธิอ่อน
๕๙. แदनแต่พากันหลีน
ขุนกล่าวถ้อย
เขาก็เห็นอ่อนน้อย
เขาก็ยินชมชัด
๖๐. บัดนี้สามกษัตริย์น้อย
ตั้งป่กลัวยาไผ
เขานี้ผวนผิตหล้าง
ยังว่าเป็นลูกเจ้าลุ่มฟ้า
๖๑. กุจักนำเมื่อไหว
สุจักเห็นहांนี้
สุจักอายเสียหน้า
กุจักหยุบปิ่นแป้น

โพธิญาณละเลิก
หอกว่างอยู่สบาย
ก็ทั้งตนเป็นเพื่อ นางเอย
กินข้าวก็จึ่งชม
มียาอดเยื่อนปิ่น บัวแม่
คุณน่องบให้เสีย ดอกนา
หลายวันมีมาก
จาต่านกล่าวขวัญ
นามหน่อสามกษัตริย์
ตั้งกลีนกินจ้วน
มาลวงคำสอน ดั่งนี้
แต่พากันหลีน
บุฮานสอนยาก มานี้
สอนแล้วก็บฟัง ดั่งนี้
พระยาหลวงองค์พ่อ สุแหลัว
พระยาเจ้าโกรธเค็ม แท้แหลัว
ชาวเมืองซึ่งอ่อน สุแหลัว
สิเอาแสบใส่หลัง บ่อยาแหลัว ฯ

ตอนพระยาให้ลงโทษสามพระกุมาร

๖๒. ค่อมกล่าวแล้ว
เถิงราชา
ทานโทษถ้อน
ขอกรุณา
๖๓. อันว่าสามอ่อนน้อย
ยังบฟังคำสอน
ยังเล่าพากันหลีน
สามแจ่มเจ้า
๖๔. ตั้งบเอาคำเจ้า
ตั้งแต่ไปแ่อวหลีน
ค่อมว่าขุนกล่าวแล้ว
ยังบฟังคำเฮา
๖๕. เฮาก็ยังสอนเจ้า

เขาเล่าเลยไป
ขาบกลอนกอยไหว
พระเพ็งชีวิต ชม่อมเอย
โผตตนตัวข้า
นามหน่อจอมกษัตริย์
แห่งพระองค์เป็นเจ้า
สะกากันสันเก่า
ไปหลีนหมูโถง แท้แหลัว
พระยาหลวงจักสิ่ง ดั่งนั้น
สวนกว้างดอกดวง พุ่นแหลัว
พระบาทเลยจา
ตั้งโตเต้เจ้า
กุมารสามอ่อน จริงแหลัว

บัดนี้ยังบ่ฟังพ่อว่า
แต่นั้นเจ้าก็มีอาชญาให้
พระบาทเจ้า

๖๖. แล้วจึงเอาไปอ้อม
แส้ฟาดท้าย
แต่นั้นเขาก็้นบอบนิ้ว
เถิงเคหัง

๖๗. เขาก็โหมกันไต้
เดินพวกพร้อม
นับอ่านไต้
เขาก็้ต้านกล่าวถ้อย

๖๘. เขาก็บังคับให้
ให้มันพาเขาไป
มึงจงทำการให้
เอาให้ได้

๖๙. คับบ่เป็นมือแท้
ไว้ให้แฉ้ง
ค่อมกล่าวแล้ว
เถิงโองหลวง

๗๐. พันธนั้นเกี่ยว
สามแจ่มเจ้า
เพชฌฆาตฮ้าย
แซว ๆ เขา

๗๑. เขาก็เอางอนพริ้ว
เลียดหยาดย้อย
เขาก็้เอาไปอ้อม
ผูกศอกแป้

๗๒. สามกษัตริย์ให้
บัดนี้ กรรมครอบเนื้อสามท้าว
โอนอ อันว่าศรีทนต์
อินทร์ก็ยอยกอุ้ม

๗๓. อุปมาตั้ง
ค้นว่าอินทร์บ่นาวส่งให้

ยังหลืนดั่งหลัง นั้นรื้อ
เสนาทุกสิ่ง
จำให้ผูกเอา

เวียนเมืองสามฮอบ
ไปแท้ดั่งควาย นั้นเนอ
กัมขาบลาถ
ชู่คนเดินพร้อม

หกขุนพระยาใหญ่
ขุนกล้ากล่าวหาญ
ชาวปลายผู้หนึ่ง
พระยาเจ้าว่าให้ทำ ว่าอัน

เพชฌฆาตใจหาญ
ผูกเอาสามท้าว
เป็นมืออย่าได้หย่อน
สามท้าวแก่มา แท้เนอ

ตัดหัวหลาวเสียบ
กินไส้แห่งมึง แท้แท้แล้ว
เขาเล่าเลยไป
ผูกเอาสามเจ้า

รุงรังชุกแก่
ทิวให้หอดแสง
ซึกแก่ตั้งไป
แก่ตั้งสามเจ้า

สับหัวบาบ่าว
แดงเข้มดั่งฝาง
เวียนเมืองสามฮอบ
ดิ่งขึ้นแก่ไป

ดอมบาสามอ่อน
ลิตายเมี้ยนจากเฮียม แลนอ
งมโนราห์ครวก่อน ปางนั้น
สองน้อยฮ่วมสถาน อุ้นเอย

สองฮาฮามคู่ คราวนี้
บ่หวังไต้ตั้งคินง แลนอ

โผดเยออินทร์อยู่ฟ้า

เยื่อนโผดเอาคนทุกซ์

๗๔. อันที่ทางในน้อง

เหลือที่อดอมไว้

โอนอ สุดที่นอนหม่มผ้า

แล้วเล่าชลาไหล

๗๕. โอนอ ปานนี้สามกษัตริย์เจ้า

ยังสิดเสดืออสู

หัวปากทั้งยิกคิ้ว

วิบากไกลตอนหล้า

๗๖. กลิ้งเกลือกชลาไหล

ยังจักชูชกให้

ฐูว่าเป็นตั้งไซใส่แล้ง

โอนอ มาทุกซ์กะดัดซ้อน

๗๗. จังได้มาพ้อบาดซ้อน

บุญเอี้ยยังสิชูชกให้

ฐูว่านบมือไกลตอนหล้า

สุดที่เกินไกลย้อ

๗๘. บุญเอี้ย ขอให้ชูชกนำ

สุดที่กลิ้งเกลื่อนให้

น้องก็ชลาไหล

อันว่าในทรงฮ้อน

๗๙. ก็บมีขึ้นได้

จันทราราชชา ข้อยเอย

เมื่อยามยังสะบัน

เหมือนไฟมย้ง

ทรงสิม้างมุ่นผง บ่อย่าแหล้ว

กลิ้งเกลือกชลาหัด

ผู้เดียวในผ้า

จอมศรีเจ้าพี เหยิมพุ่น

พะอวนน้องสิ่งใด นีเด

แปลงหน้าขึ้นใส บ่เด โอนอ

เหมือนมิงมรณา พีเอย

ผู้เดียวกอยกัน บุญเอย

คินเห็นเจ้าข่มอม บมีเด

ปลายไม้บ่จวบสัง นั้นเด

เป็นเวรแต่ชาติก่อน อีหลีนอ

ขนงแค้นคังทรงง ดั้งนี้

คินเห็นเจ้าพระขึ้น บ่เด

แสนมือก็บเห็น แลนอ

เยียวพระจันทรบ่ถึงหน่วย เสียแหล้ว

เอาข้อยฮอดพระจันทร แต่ถ้อน

ชลาเนตรนองตก

บ่เซาทั้งมือ

ปานไฟกองหมื่น

โอยโอยบายม พีเอย ฯ

ตอนสามพระกุมารได้รับการช่วยเหลือ

๘๐. บัดนี้ จักกล่าวย้อน

บ่ปานแท้

เขาก็เอาหินแขวาน

แต่นั้นยังมีเสนาเฒ่า

๘๑. เป็นพ่อเลี้ยง

เจ้าก็ฐูข่าวเจ้า

เจ้าก็ลงเฮือนปบ

เจ้าก็มีคำเข้ม

เถิงเรื่องสามกษัตริย์ ก่อนแหล้ว

เถิงท่าพลาญชัย

ผูกคอสามท้าว

ขุนเมืองผู้หนึ่ง

สามเจ้าอี่ดู

นามหน่อสามกษัตริย์

เล่นนำสามท้าว

แข่งความมีมาก

๘๒. ปากกล่าวต้าน
เจ้าก็มีสติไว้
ไผ่ผู้ทำเอียงนี้
แต่นั้น เขาก็หน้าหล่ำเบ้อ

๘๓. เขาก็เอามือปด
แล้วจึงเอาตนล่าง
ชูคนชูจากหัน
บัดนี้ จักกล่าวห้อง

๘๔. ทั้งพ่อเลี้ยง
เจ้าก็จูงอ่อนน้อย
เร็วพลันเถิง
แต่นั้น เทวีขึ้น

๘๕. มือลูบไล้
มารดาเจ้า
เห็นเลือดเจ้าอ่อนน้อย
คือตั้งเป็นขโมยฐาน

๘๖. คือตั้งข้าหมอนน้อย
แต่นั้น เจ้าก็ขวงมืออุ้ม
เลือดหยาดย่อย
บัวสมท้าว

๘๗. เจ้าหากมาทุกข์ชวดพัน
คือตั้งชายผางสุด
คือตั้งสติบมอดเมี้ยน
คือตั้งเป็นโจรลัก

๘๘. ตั้งหากเหลือจิตถ้วน
โทษบได้ถักต้อง
แดนแต่เทวีให้
หาผู้มาช้อยไว้

๘๙. มีแต่เสนาเฒ่า
เป็นพ่อเลี้ยง
ขุนก็มีสติไหว
ไหวแจ่มเจ้า

๙๐. แล้วจึงไปวอนไหว

เสียงเข้มตั้งพระยา
จำเขาแก้ศอก
พระยาเจ้าให้สิน ว่าอัน
ฟ้าวฟังเลยวาง
ศอกบาสามท้าว
วังชลล้างเทือ
หนี่ลี้ข่มมตน
กุมารสามอ่อน
สามเจ้าพรากเมือง ก่อนแล้ว
นามหน่อจอมกษัตริย์
ช่วงสนามทิวให้
ตีทรวงกลิ้งเกลื่อน
ทรวงเจ้าหอดกระหาย
ตรอมตายทิวหอด
สามเจ้ามิ่งเมือง
ชายผางชาติชั่ว จริงแล้ว
เขานั้นไถ่มา แค้น
เอาบาสามอ่อน
ฟุมเนื้อหลังไหล โอนอ
บัวเฮียวสามอ่อน แม่เอี้ย
ฟุมเลือดในปราง แลนอ
บมีแนวเชื้อ
เสียชีพตายไป แม่แล้ว
ลอบเมียเขาได้
พอแตกันสวาท เสียนี้
สังแท้ทอโย แม่นา
ตนเดียวนองเนตร
ดอมเจ้าก็บมี
ขุนเมืองผู้หนึ่ง
สามท้าวหน่อโพธิ์
เทวีตนแม่
องค์สร้อยช้อยปอง
หมอยามาใส่

คายนางไว้
บ่ท้อแต่นั้นวัดถึง
คำแปดฮ้อย
๕๑. หมอกี้หวัดฟายแล้ว
หาบ่นแป้ว
เจ้ากี้ดีแจบแล้ว
กี้จิงไหว้แม่เจ้า
๕๒. ผุ่งข้าไหว้บาทพื้น
ข้ากี้ทานคำสุข
ข้าปยินดีสร้าง
โทษถิกต้อง
๕๓. อยู่ดีเยอเทวีเหง้า
เจ้าจงหอมไพร่น้อย
ให้แม่ฮีนยามัน
ลูกจักลาแจ่มเจ้า
๕๔. ข้าจักปลอมตนเข้า
สามอ่อนน้อย
สันใดไอ้
แก้วกำพร้าว
๕๕. แต่นั้น เจ้ากล่าวต๋าน
เจ้าจักพากันหนี
รื้อจักห้ามสามเจ้า
เมื่อจักห้ามเจ้าไว้
๕๖. เมื่อจักตามใจน้อย
คือตั้งเป็นชาติเชื้อ
บ่กลัวปัญญาเจ้า
เจ้าหากเป็นผู้ฮู้
๕๗. ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว
ไหว้พระผู้แผ่นหล้า
เฮาจักเมื่อขาบไหว้
ขอแจ่มเจ้า
๕๘. แต่นั้น สามอ่อนน้อย
ผายเชิงถึงราชา

สามฮ้อยค่าคุณ
ผ้าอาภรณ์ควรค่า
ยอให้แก่หมอ
เอายาทาใส่
พอเส้นผ่าสาม
บรรบวนทุกสิ่ง
เทวีแก้วแม่เมือง
ยั้งข่มอมเทวี ก่อนแหล้ว
แม่เมืองเป็นเจ้า
นครศรีเสวยราช ตอมแหล้ว
ผุ่งข้ากี้ส่วนตาย แท้แหล้ว
มารดาตนแม่ ข้อยเอี้ย
ผุ่งข้าไพร่เมือง แต่เนอ
พันปีเป็นเขต
อย่ามีเศรำหม่นหมอง แต่เนอ
ไนไพร่เลี้ยงคราบ
เนาค้างแค้ไพร่ แม่เฮี้ย
มาไกลจาจาก พระเมืองนี้
สามน้อยห่างไกล แม่เฮี้ย
จาลูกโลมขวัญ
จากเมืองสุญเศรำ
กี้กลัวเป็นต้องเหตุ
ขุนท้าวท่านซัง แท้แหล้ว
ทั้งสามปละปล่อย ไปนั้น
คนจั่งว่าวหลง แม่เนา
สามพระองค์คิดหยั่ง ดูนั้น
เห็นแจ้งซู้ฮั้น แม่แหล้ว
บัวฮองทูลบาท
สองท้าวพีตุน
พระยาหลวงองค์พ่อ เฮาพูน
กือลั่นโผดผาย ว่าฮั้น
ยัวระยาตลีลา
พ่อตนกอยไหว้

ทานโทษถ้อน

ขอคุณา

๙๙. บัดนี้ ลูกจักลาจากห้อง

จักใคร่ลาจอมหัว

ว่าจักทรงสืบสร้าง

ยังเล่ากลั้วกะทำผิด

๑๐๐. ผิดแต่ปุ่นปานฐาน

คั้นหากผิดหน้าพุ่น

ແหนงว่าไปลักลอบ

เหมือนตั้งสัตว์สิ่งเนื้อ

๑๐๑. ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

บ่กลัวปัญญาทึบ

เฮาก็บ่มีคำห้าม

ท้อแต่ทุกข้ออยู่หน่อม

๑๐๒. เฮากระทำผิดเจ้า

ผิดท่อนี้

เฮาพ่ฟังคำเบื่อง

เขาว่าสามอ่อนน้อย

๑๐๓. เขาจักปองกระทำเจ้า

เฮาจึงได้พร้อมพวกถ้อย

บัดนี้ สามพระองค์เจ้า

เขากล่าวถ้อย

๑๐๔. แตนแต่เขามาต้าน

บัดนี้มาบ่มีตั้งต้าน

เขานี้มาบนต้าน

โทษอ่อนน้อย

๑๐๕. บัดนี้ เขาก็มาหม่มต้าน

จึงได้ทำอ่อนน้อย

พระเพ็งชีวิต หม่อมเอี้ย

โผดผายปรานีน้อย

เมืองใหญ่พาราณสี ก่อนแล้ว

ดุงเดินไปหน้า

นำพ่อบิดา ตั้งนั้น

บ่ชอบครองพระยาเจ้า

ก็ยั้งตีกระทำโทษ จริงแล้ว

ฝูงข้าส่วนสิตาย บ่อย่าแล้ว

ในดงลืออยู่ ดินนั้น

เนาลืออยู่ป่าไพร หั้นแล้ว

พระบาทเลยจา

ส่องทวนเห็นแจ้ง

สามพระองค์จักสิ่ง สันนั้น

ขนึ่งเนื่องววมเหงา พ่อแล้ว

สามพระองค์ยอมโทษ พ่อแล้ว

ขอเจ้าโผดผาย พ่อถ้อน

หกพระยาสืบส่อ จริงแล้ว

ไปหลั่นหมูโง่ง พ่อแล้ว

สามพระองค์ทูลบอก พ่อแล้ว

ขุนไต้ผ่อนผญา แท้แล้ว

หาครองผิดชอบ บ่มีแล้ว

เฮาซ้าว่ามี พ่อแล้ว

ว่ามีทุกสิ่ง จริงแล้ว

กระทำเจ้าหนีบเหง พ่อแล้ว

พรางเฮาตัวจะล่าย จริงแล้ว

สามเจ้าก็บ่มี พ่อนา

นำคำบนบอก

สามเจ้ามิ่งเมือง พ่อแล้ว ฯ

ตอนสามพระกุมารอำลาออกจากเมือง

๑๐๖. บัดนี้ เจ้าจักหนีจากห้อง

ละเฝ้าเชื้อ

บัดนี้พ่อก็เชิญอ่อนน้อย

พาราณสีนครเศศ ภายพี

หนีฮ้างพรากเมือง พ่อแล้ว

ยังอยู่เสวยเมือง ก่อนเทอญ

ทั้งปวงถวาย

๑๐๗. เจ้าก็ปมีเอื้อ

ทอแต่คีตอยู่ไหม้

ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

สามกุมาร

๑๐๘. เจ้าก็มาถึงห้อง

สามแจ่มเจ้า

ข้าก็เมื่อขาบไหว้

พระก็ห้ามจ้อย ๆ

๑๐๙. บัดนี้เวรนำให้

บัดนี้โทษถึงต้อง

อยู่ดีเยอ เทวีเหง้า

บัดนี้เสียเดชผู้

๑๑๐. บัดนี้ไผจักมาตางหน้า

ไผจักมาปากด้าน

บัดนี้เจ้าจักกันโศกโไ้

ลูกบมีเพื่อนข้าง

๑๑๑. แต่นั้นมารดาเจ้า

ไต้ยินเสียงเจ้าอ่อนน้อย

เจ้าก็ยอมมือเท้า

สลับถ่าวกัน

๑๑๒. เจ้าก็ทวยมีอน้าว

สามแจ่มเจ้า

เจ้าก็ทวยเอาเต้า

สามแจ่มเจ้า

๑๑๓. เจ้าก็มีสติแล้ว

ท้าวก็แปะแผ่นพื้น

บัดนี้ เทวีเจ้า

คิดที่เจ้าอ่อนน้อย

๑๑๔. บัดนี้แม่จักเอกาฮ้าง

แม่จักไกลสายคอ

คือตั้งไพลนเนื้อ

อันหนึ่ง คือตั้งพรานเอาไต้

มอบบาสามท้าว

ดอมไต้จักสิ่ง สิ้งนั้น

ในเนื้อเดือดทรวง หั้นแหล้ว

ทูลพ่อพระยาหลวง

พรากลางห้อง

หอบปรางตนแม่

บาท้าวกล่าวกลอน

พระยาหลวงองค์พ่อ

ฝูงข้าก็บ่ฟัง

สามเผื่อพลัดพรากร แม่เอี้ย

ฝูงข้าพรากรไกล ก่อนแหล้ว

มารดาตนแม่ ช้อยเอี้ย

ก็อล้านแม่เมือง แท้แหล้ว

มารดาตนแม่ บมีแหล้ว

ดอมเจ้าเพื่อนใจ แม่เอี้ย

ภายลุนมีมาก จริงแหล้ว

ไผลิต้านช้อยจา แม่เอี้ย

เทวีทวงลัมถ่าว

สามท้าวกล่าวจา

ตีทรวงกลิ้งเกลื่อน

เซลัมถ่าวหงาย

โชมเอาพระแม่

บาท้าวเป่าหู

คัณทีมาเป่า

บาท้าวให้ย่าวม

คินมาสันเก่า

ตืนเจ้าใส่หัว

ตรอมตายหิวหอด

ไกลข้างบ่เห็น แลเต้

ฮามลูกพลอยผาง จางแหล้ว

อยู่หมองเหมือนไข้

เผาตนมุดมอด ไปแหล้ว

สกุณาในป่า

๑๑๕. มาใส่ไว้
บัดนี้สามกษัตริย์เจ้า
แม่หากทุกซบ่มัว
อันว่าพระพ่อเจ้า

๑๑๖. ยังเล่าทำพวนผิด
อันว่าเสนาเฒ่า
สั่งเล่าทำบิบบเจ้า
อันว่าบุตราสร้อย

๑๑๗. ทุกซบชวดพัน
เชื่อจงไปตีถ้อน
เจ้าจักเดินประเทศท้าว
ขอให้สวัสดีด้วย

๑๑๘. ขอให้ได้สืบสร้าง
ค่อมว่าเจ้าฮ้ำแล้ว
อันว่าสามกุมาร
เจ้าก็ทวยทรงย่อง

๑๑๙. ไหว้แม่เจ้า
เจ้าก็เขียวคั่นต้น
แม่แจ่มเจ้า
เจ้าก็ทวยมือเท้า

๑๒๐. คืดฮอดเจ้าอ่อนน้อย

ในตุ้มคอกซัง แม่แห้ว
หนีไกลเจียรระจาก เสียแห้ว
คณิงเจ้าจ่มเถิง แม่แห้ว
ตนอยู่เสวยเมือง กิติ
ฆ่าตีสามเจ้า
การะกาขุนใหญ่ กิติ
พินฆ่าอย่ายี้ แท้นอ
สายใจเจ้าอ่อน กุนี้
หนีลี้ทะหมอบตน แม่เนอ
สามพระองค์จอมเกศ แม่เอี้ย
เมืองกว้างอยู่ดี แต่เนอ
บุญบาสามอ่อน แม่เนอ
เมืองท้าวต่านไกล แต่ถ้อน
เลยคำอรรชร พุนเยอ
แต่งตีดาเนื่อ
ถุยเชิงยัวระยาต
ลาห้องพรากห่างไกล
ปลอมเมืองลักลอบ ไปแห้ว
ทิวให้หอดแสง
ตีทรวงกลิ้งเกลือก
สามท้าวพรากเมือง

ตอนเมืองพาราณสีเกิดภัยแล้ง

๑๒๑. บัดนี้ จักกล่าวห้อง
โกลาหล
แดนแต่สามกษัตริย์เจ้า
กลียุคขำเชือกฮ้อน

๑๒๒. แล้วจึงบังเกิดแล้ง
บังเกิดเป็นโจรลัก
เขาก็ตายอยากข้าว
ผิวเมียพลัด

๑๒๓. อันว่าลูกและเต้า
ก็บ่ยินดีฮัก

เมืองใหญ่พาราณสี ก่อนแห้ว
เป็นเกิดมีเมืองท้าว
หนีเมืองเจียรระจาก ไปนั้น
ทเวะท้าวปั่นดล
ได้ขুবเจ็ดปี
ฆ่าพินกันแท้
เท่าทั่วทั้งเมือง
พรากกันทิวให้
ฮักเก็งตาตน กิติ
ใสนมเอาอุ้ม

ผิวเมียเคียว

คู่คนคู่หากซื้อ

๑๒๔. เขาก็ยिनครงไ้อัย

ข้าวบ่น้ำ

เขาก็ตายมากล้น

บ่อจคั่นนานับ

๑๒๕. ทิ้งหนูม้า

ตายมากแท้

เขาก็คงตายแท้

หิวหอดให้

๑๒๖. เขาก็จาถึงเจ้า

แดนแต่เจ้าอยู่ห้อง

บัดนี้ พระบาทเจ้า

จึงได้พลอยเมืองดับ

๑๒๗. แต่ก่อนพันตูข้ายังเป็นข้อย

ยูท่างเอ้อดย่อง

บัดนี้ หมดพระองค์แล้ว

ก็จึงดับมอดเมี้ยน

๑๒๘. บัดนี้ เวนรนำต้อง

เจ้าจักละไพร่ฟ้า

บัดนี้ เมืองมัวเศร้า

ขอแก่พระที่เหง้า

๑๒๙. ตูข้ายังหอมเจ้า

บ่ได้ต้านกล่าวถ้อย

ชาวเมืองไหว

เจ้าบ่มีอ่าวเอื้อ

๑๓๐. บัดนี้ ชาวเมืองให้

ข้าวบ่น้ำ

พากันตื่น

ก็บ่ได้ท้อถ้อย

๑๓๑. สาละวนให้

บาปเล่นต้อง

เหตุว่าเจ้ามีใจเข้ม

เถียงกันวิวาท ก็มี

มาเลี้ยงม้ามมัน แท้แท้แล้ว

ทั้งเมืองทุกซโค

ตายคู่เปล่าแปน

เท่าทั่วทั้งเมือง

หมั่งัวควายข้าง

หมุหมาเปิดไก่อ

เหลือล้นอเนกนอง

ทั้งเมืองปิดขอด

ครงไ้อัยยากแคลน แท้แท้แล้ว

กุมารสามอ่อน

เมืองบ้านอยู่กะเสิม แท้แท้แล้ว

หนีจากนครหลวง

มุ่นวายหมดเสี้ยง

ตามตีนหัตถบาท ดอมนั่น

กระทำสร้างถิ่นสวน พระเอี้ย

ชาวเมืองทุกซโค ยจริงแท้แล้ว

เมืองส่วยมุ่นวาย แท้แท้แล้ว

สามพระองค์พลัดพราว ไปแท้แล้ว

เมืองบ้านบ่คอย แท้แท้แล้ว

สูญเสียบแปนเปล่า เจ้าเอย

จอมเจ้าต่วนคืน แต่ถ้อน

กุมารสามอ่อน ยจริงแท้แล้ว

เตียนเจ้าทอโย พระเอี้ย

วอนบาสามอ่อน

เมืองท้าวทอโย

ตรอมตายหอดว่า

มันโจ้ก็บ่มี แท้แท้แล้ว

หัวมันซอกเผือก

มาโจ้แจ้วเหลือง

ชาวเมืองทุกซโค

เมืองท้าวมุ่นวาย

ฟังคำเขาส่อ

ตีลูกเจ้าอ่อนน้อย

๑๓๒. ไผ่ผู้ทำกรรมเจ้า

บังเกิดเป็นไฉ่แล้ง

คำห้ามก็บ่มี

โพธิญาณน้อยอ่อน

เมืองบ้านขาดเงิน แท้แท้แล้ว

ตอนบุพพกรรมสามพระกุมาร

๑๓๓. บรรบารวแล้ว

ด้านกล่าวน้อง

ท้าวสามกษัตริย์ท้าว

เจ้าก็เป็นพระยาหลวง

๑๓๔. อันว่าบัวสมท้าว

เจ้าก็ได้เป็นเสนา

บัดนี้ยังมีปุริโสเชื้อ

เขาก็เป็นพ่อค้า

๑๓๕. เจ้าก็จำเขาให้

ชาวพ่อค้า

ผ้าฝืนนี้

ค้นจักเอาดอมกัน

๑๓๖. พระยาก็เอามาให้

ตั้งบ่พอแสนคำ

ค้นหากหาให้แล้ว

แต่นั้นชาวพ่อค้า

๑๓๗. บัดนี้เขาก็คอยดูเจ้า

หากบ่ได้

แต่นั้นหลายวันได้

ชาวพ่อค้า

๑๓๘. บ่นานแท้

คู่คนชู้มรณาดับ

เขาก็มาเกิดห้อง

ได้เป็นเสนากับ

๑๓๙. บัดนี้เวรบาท้าว

เพราะว่าคำคำผ้า

บัดนี้กรรมมีได้

จึงได้เป็นลูกเจ้า

จาไปบ่ทใหม่ ก่อนแท้แล้ว

สามท้าวพรากเมือง ก่อนแท้แล้ว

เวรแต่ภายหลัง

อยู่ทรงเมืองนี้

บัวเฮียวตบพี บ้านั้น

แต่งเมืองต่างเจ้า

เมืองเดินต่างประเทศ

ขายผ้าค่าแสน

ไปโอมหาค่า

เขาต้านคำมี แท้แท้แล้ว

มีค่าแสนคำ

คำมีปานนั้น

คำบ่พอแสน

หมิ่นเดียวขอไว้

นำเอามาฝาก สูแท้แล้ว

คองมือกะบ่เห็น

หกวันซ้าก่อน

ปานนั้นก็จ้งไป

หลายคืนซ้าอ้า มาแท้แล้ว

หนีฟ้าวบ่คอย แท้แท้แล้ว

ฮอดขบสังขาร

ชีพชีวังกลางแล้ว

เมืองใหญ่พาราณสี

พ่อพระองค์เป็นเจ้า

ทั้งสามมาคอบ กันแท้แล้ว

บาท้าวบ่จ่ายเขา นั้นแท้แล้ว

เวียนตายเวียนเกิด

เขาฆ่ายายี แท้แท้แล้ว

ตอนสามพระกุมารลำบากในป่าใหญ่

๑๔๐. บัดนี้จ๊กกล่าวถึงเจ้า	น้อยอ่อนทั้งสาม ก่อนแล้ว
เจ้าก็พากันเดิน	เถื่อนไพรดงกว้าง
เจ้าก็ไปเซายั้ง	ทันทีพลานไพร
เจ้าก็เซาเองพัก	อยู่เนาที่นั่น
๑๔๑. เจ้าก็หลิงแลเยี่ยม	ไปมาทุกแห่ง
มัวมีดไม้	บังหน้ามีดมุง
แล้วจึงแลไปกำ	บัวระพาตะวันออก
เห็นแต่สัตว์สิ่งเนื้อ	เสื่อข้างอนเณกนง
๑๔๒. แล้วจึงแลไปกำ	อากาศเณยแมวอยู่
เห็นแต่มีคะเนื่อ	กวางทวยสัตว์เถื่อน
เขาก็อยู่เกลื่อนลัน	เป็นถ่องถึถัน
แล้วจึงแลไปกำ	ทักษิณหลวงสามแพร่ง
๑๔๓. เห็นแต่ลิงฮ้ายเด่น	โตนไม้ไล่กัน
แล้วจึงแลไปกำ	หริดีเสื่ออยู่
เห็นแต่่นกอยู่ย่อง	ทวยหลันหยอกกัน
แล้วจึงแลไปกำ	ปัจฉิมนาคอยู่
๑๔๔. เห็นแต่งูกอดเกี่ยว	กันหลันส่วนสน
แล้วจึงแลไปกำ	โคจรหนุอยู่
เห็นแต่ต้นดอกไม้	เหลืองเลื่อมเฮือเฮือง
แล้วจึงแลไปกำ	อุดรข้างอยู่
๑๔๕. เห็นแต่ฝูงนางสุก	เฮือเฮืองเต็มต้น
แล้วจึงแลไปกำ	ฮีสานงัวอยู่
เห็นแต่ต้นดอกไม้	แซมก้านก่องงาม
แล้วจึงเมินเมื่อกำ	กายบนบดเมฆ
๑๔๖. มัวมีดเสร้า	ควงฟ้าบ่ส่องใส
มีแต่ลมเบิกต้อง	ต้นดอกนางกาย
บาก็แลเมินเห็น	หลุดใจพอม้อย
แต่นั้นสามกษัตริย์	เจ้าเซยชมดวงดอก
๑๔๗. เจ้ากลุ่มมกลิ่ง	นางไม้จูบชม
แอวกลมสัวย	คือคนชาวเทศ
ปากบ่เว้า	ดอมแท้ก็บ่เป็น
มีแต่หัวแย้ม ๆ	พื่อนอยู่ไหว ๆ

๑๔๘. บากี้ทวยมือปิด

บัดนี้จอมใจเจ้า

ชมดอกไม้

แล้วจึงลาจากน้อง

๑๔๙. สายใจเอย

บัดนี้พี่ก็ฮามชมซ้อน

พี่จากน้อง

นารีน้อย

๑๕๐. บัดนี้พี่ก็ฮามชมซ้อน

เจ้าอยู่ด้าว

เจ้าอย่ากัศติตั้ง

เจ้าท้อบานอยู่แล้ง

๑๕๑. บัดนี้ฮามชื่นซ้อน

ผิวน้องบ่เป็นดอกไม้

แต่นั้นสามกษัตริย์

เข้าป่าไม้

๑๕๒. แล้วจึงคิดอ่าวไอ้

คنينนารี

โอนอ ปานนี้ นารีน้อย

เจ้าจัก บานอยู่แล้ง

๑๕๓. แดนแต่ พี่ยังชมน้อง

ก็จึง หายโศกฮ้อน

แดนแต่ พี่เนาตอมน้อง

จึงได้ ลาจากน้อง

๑๕๔. แต่มั่น สามกษัตริย์เจ้า

บ่ฮู้ที่กำ

นับแต่เดินจรได้

นับแต่ต้นป่าไม้

๑๕๕. บัวฮมตัน

เฮาจักพากัน

เฮาจักเอาตนเข้า

บัดนี้น้องแจ่มเจ้า

๑๕๖. แต่มั่น บัวฮอง

ตอมนางชมซ้อน

บาคานสามอ่อน

นางแก้วอิมใจ

ต้นดอกนงกาย

พี่เขยชมซ้อน

มาลีดวงดอก เสียแล้ว

นารีแก้วค้อยอยู่ดี พี่เนอ

อินทร์ลงปองปลูก อวนเอี้ย

นารีดวงดอก เสียแล้ว

อย่ามีเศรำหม่นหมอง พี่เนอ

ตอมเฮียมจักสิ่ง สักนั้น

เหยแห่งเหี่ยวตาย พี่แล้ว

สายสมรดวงดอก เสียแล้ว

เฮียมสิซ้อนอยู่ตอม พี่แล้ว

เจ้าลีลาयरระยาด

ดงกว้างคั่วไป

โ้ออ่าวคินหลัง

ดอกดวงชมซ้อน

สาขาดวงดอก พี่เอี้ย

เหยแห่งเหี่ยวตาย แลนอ

นารีดวงดอก

คินโ้ออ่าวหลัง พี่แล้ว

นารีได้ขুব เดือนแล้ว

นางไม้จากไกล พี่แล้ว

หวลไปตามป่า

บาท้าวคั่วไป

หลายวันเป็นมาก เสียแล้ว

หลายมือพรำนาน แต่มั่น

น้องนาถทั้งสอง

ไปแห่งไตรีอน้อง

แดนไต่ก็ยินยาก น้องเอี้ย

สองท้าวค้อยปอง พี่แล้ว

ท้าวโฉมงามโพธิราช

ไหว้แจ่มเจ้า

ตามใจข้า

ข้าได้รู้

๑๕๗. อันว่าทางในด้าว

ปได้มีทางคน

เฮาจักเอาตนคั้น

หากจักฮอด

๑๕๘. ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

เร็วพลันเปียง

เห็นแต่สาขาไม้

กาทัดต้น

๑๕๙. มีทั้งแคนลำดัว

บาก็คอยเมินเห็น

เขาก้แซว ๆ ฮ้อง

ที่นั่นสามแจ่มเจ้า

๑๖๐. มีทั้งจำปาสร้อย

ดอกเทศแก้ว

มีทั้งจวงจันทร์พร้อม

สามแจ่มเจ้า

๑๖๑. มีทั้งต้นดอกซ้อน

บาก็ทวยมือปิด

แล้วจึงเอาดอกไม้

เหมือนดั่งนารีนาง

๑๖๒. แล้วก็คิดฮอดน้อง

เฮียมก็เอาไต่ทัด

โอนอ นารีน้อย

มาบ่เป็นดั่งเจ้า

๑๖๓. ฟังยินยุงแวงฮ้อง

บ่าวเจ้า

ฟังยินจี่จู้ฮ้อง

สามนงคาญ

๑๖๔. คืดที่มารดาแก้ว

ลูกก็ค้ำด่านด้าว

สองท้าวพีตน

ตนเดียวตัดสอง คุณั้น

เมินแจ่งส่องญาณ พี่เฮี้ย

มีแต่หินหนาม พี่เฮี้ย

แต่ฎพนังกว้าง

หินผาคั่วลอบ ไปเทอญ

ทางกว้างฮาบเพียง พี่เฮี้ย

ย้ายย่างเดินไป

ดุงเดินไปหน้า

ยุงยางเดียวระดาด

เรียนชะล้ายหมื่นถัน

แกมหมูผู้ฝูง

หมูซุนีโตนเต็น

ในดงดั่งสนั่น

เขาหั้นลำคอย

สาขาหอมอ่อน

หอมเอ้าั่วไพร

กัททะเล็กกล้วยป่า

เห็นแล้วชื่นชม

ซอนดอกจำปี

ดอกดวงมาซ้อน

ฮักแทบเทียบมอก

กลืนเดียวคูแม้ง

ตนดอกนารี

ก็บ่ปูนปานน้อง

สาขาดวงดอก เฮียมเฮี้ย

นางไม้แปลกเสมอ แลนอ

กลางไพรว่อน ๆ ฟันเยอ

คินงไ้อ้อ่าวหลัง

เฮียกคู่พอเห็น บื่อนั้น

ฮ่ากระสันมีมั่ว

เทวีตนแม่ ข้อยเฮี้ย

ไพรกว้างพร้านาน นี้แล้ว

ฟังยินสังก้าฮ้อง

มันบ่มีคู่ซ้อ

๑๖๕. มันท้อเอโกฮ้อง

ซู้บ่มีฟ่างข้าง

นกนี้เหมือนตั่งกูพรากแก้ว

มันก็ฮ้ามพลอยพลัด

๑๖๖. คอน ๆ ฮ้อง

มันก็จับง่าไม้

โอนอ นกนี้เหมือนสิ่งกูเนาค้าง

ทางบ่มีต่อเส้น

๑๖๗. ค่อมว่าเจ้าฮ้ำแล้ว

สามนงคาญ

เจ้าก็กลายเป็นจิมห้วย

หลายวันคืน

๑๖๘. ก็จึงเถิงเถื่อนด้าว

มันก็เนาสถานทอง

โอนอ ขอวอนไหว้

วอนทั้งครุฑนาคเจ้า

๑๖๙. ขอให้เห็นภริยาแก้ว

จักว่าไปเกิดก้ำ

เดียนนี้ยังไปเห็นศรีกัลยาแก้ว

คือสิเหมือนดั่งเจ้า

๑๗๐. คอยดูเจ้า

มือชี้ว่าแม่นแท้

เอาแต่โบราณตั้ง

ค้นว่ายังแม่นเหง้า

๑๗๑. เถื่อนนี้พี่จักสิได้ลาสถานห้อง

แนนนหากเกี่ยว

ค้นบ่ได้หน่วยแก้ว

พี่สิคืนทางหลัง

๑๗๒. ตั้งต่อปรารภนาสร้าง

ขอให้ได้พ้อหน่วยแก้ว

ชมคณาในเถื่อน ฟั้นเยอ

เฮฮ้องฮ้ำเสียง

ตัวเดียวตั้นเดียว

เฮฮ้องอยู่เดียว แลนอ

ดวงดอกนารี แลนอ

คู่นอนเทียมซ้อ

ไปมาจับอยู่

เฮฮ้องง่วมเหงา

กลางไพรในเถื่อน นี่แหละ

เดินตั้นคั่วไป นี่แหละ

ย้ายย่างเดินไป

แผ่นผายผันผาย

หลายย่านภูพ้ง

ถีบคราวหลายมือ

แดนเขตผีสวาง

นั่งปองเป็นเจ้า

อินทาเทวราช

มาค้าช้อยชู แต่ถ้อน

เมียขวัญแต่ชาติก่อน นั้นแม่

เมืองบ้านที่ได้ นั้นเต

บุราณผู้เก่า เต็นอ

นางน้องผู้เดียว แลนอ

โฉมคือยันบ่แม่น หมอผู้งามเอี้ย

กลัวยันเพิ่นเตียน พี่นา

สมภารชาติก่อน เป็นถ้อน

เมียแก้วหากสิเห็น พี่นา

เพราะเมืองอ้ายอยู่ไกล แลนอ

ภายหน้าสิตัวมา พี่นา

ลูกประเสริฐมหานิล

บวชเป็นจิวเฒ่า

เอาบุญเป็นที่เพ็ง

พิฑูรย์เข้มชาติสิมา พี่ถ้อน ๆ

ตอนเมืองนางยักษ์ณี

๑๗๓. บัดนี้ จักกล่าวถึงห้อง

มันก็ได้สืบสร้าง

มันก็ได้โอกาสทำ

พระก็มีบัญชา

๑๗๔. ชื่อว่ากันดารทำ

มันก็เนาด่านด้าว

นับอ่านได้

เขาก็มาถวายเทียน

๑๗๕. มันก็แปลงเวียงไว้

ผาสาทกว้าง

มันก็มีเม็ยแก้ว

อยู่ห่างข้าง

๑๗๖. ฤทธิกล้า

มันก็ผายด่านด้าว

มันก็ได้ช้างม้า

มันก็นำมากิน

๑๗๗. มันกินช้าง

กองตุ๊กไว้

บันานแท้

มันก็มรณาตาย

๑๗๘. ชินีหม้าย

มันก็มีคู่ซ้อ

มันก็เป็นหม้ายฮ้าง

มันแสวงโคจร

๑๗๙. มันก็แสวงเดินดิน

จอบพ้อคำ

มันก็ไปจอดยั้ง

มันก็นิรมิตรเป็นง่าไม้

๑๘๐. บันานแท้

ก็จึงเห็นง่าไม้

แล้วจึงเข้าแทบใกล้

มันบ่ซ้ำ

ยักษ์โซเนออยู่ ก่อนแล้ว

เป็นเจ้าแก่เขา

พระยาเวสสุวรรณ

แก่มันเป็นเจ้า

ผีสงพระยาใหญ่

ดงกว้างเขตขง

แปดหมื่นพระยาผี

แก่มันเป็นเจ้า

ในดงเนาอยู่

เหลือมล้อมเหือคำ

ชินีเป็นเอก

บาทาวมิ่งสง

เสมอพรหมเทวโลก

หาเนื้อชู้วัน

งัวควายสัตว์เถื่อน

ชู้วันเลิงเรื่อย

ทั้งตัวคาบหนึ่ง

ในถ้ำขอกเวียง

ฮอดขวบสังขาร

จากโองสูญเศร่า

เป็นพลอยเนาอยู่

เนาห้องอยู่เดียว

ได้ขวบสิบปี

ดุงเดินผันผ้าย

โคจรลักลอบ

เขาผ้ายดุงเดิน

คราวเขาพักเหน้อย

ตายแห่งอยู่คอง

เขามาเขาจอด

ตายแห่งว่าฟิน

มือทวงสิจับง่า

บายได้กอดเอา

๑๘๑. มันก็ผันผยองขึ้น
ฮอดแห่งห้อง
โอนอ หนังสือข้อย
หาแล้วคิดชอกใช้
๑๘๒. ยินว่าอยากไปผ้าม้าง
พีกก็กลัวแต่เสียชีวังคอบ
พีกก็ปรารถนาวัน
ย่านแต่เว้นไปได้
๑๘๓. ข้อยก็หนวยฮ้อน
พีกหากคอยล่าเจ้า
โอนอ มาผู้งามเหลือล้น
มนุษย์ได้ลุ่มฟ้า
๑๘๔. แม่นว่าเองชูลีนัว
ก็หากงามประแซไซ
แม่นว่าน้องหากทรงผืนขึ้น
ยังผู้งามกว่าสาวต่างบ้าน
๑๘๕. น้องจักละลดไว้
ทำเพศเป็นตั้งเฒ่า

เวหาปloomเมฆ
โองกว้างแห่งมัน หั้นแหล้ว
นงเยาว์เจ้าหัวบ่าว
หาได้จึงเขียน
ชู้เก่าผัวเหิง เพ็นนั้น
พระอรอนองค์น้อง
กรรมเวรเข้าคำ คินแหล้ว
เวรน้องหากประจัญ บัฐ
เสมอไฟลนจุด คิงนั้น
พอล่มหลุดใจ แท่นา
เสมออินทร์ลงหล่อ อีเฮียมเต้
เฮานี้แม่นบมี
กิงงามสิ่งอินทร์เขียน
ก็สิ่งกาวมาย้อม
สะไบบางอันเก่า ก็ตายแหล้ว
เขาเอ้เมื่อบุญ แท่นา
ผืนสะไบตางโขง ก็ตายแหล้ว
ผิวเจ้าก็คองคือ พินา

ตอนสามพระกุมารถึงเมืองยักษ์

๑๘๖. บัดนี้ จักกล่าวถึงสามพระองค์เจ้า
เจ้าก็หนีจากหั้น
แล้วจึงไปจวบพ้อ
ทางงามดี
๑๘๗. แล้วจึงเอาตนยัง
สามแจ่มเจ้า
แล้วจึงหลังล่าเหยียม
ก็จึงยินจกกัน
๑๘๘. อันว่าทางเส้น
สังเล่าคือทางคน
หรือว่าทางหนห้อง
ฮู้ว่าเดินด่านด้าว
๑๘๙. ยังว่าเป็นทางแท้

โพธิญาณองค์ประเสริฐ
เดินค้นค้วไป
ทางแห่งยักษ์ไซ
ฮาบเพียงสถานกว้าง
หนทางเขาจอด
เขายั้งแค่ทาง
ทุกที่ไปมา
ฮ่าเพิงทางกว้าง
นี้มาแต่หนใต้ นี้ได้
ไต่เทียวเมื่อบ้าน แท่นอ
ชาวคนเดินท่อง มานั้น
ไพรกว้างค้วหา นั้นหรือ
ฮอยคนสังบไต่ เทียวนั้น

ฮอยบ่มีไต่เส้น

เมื่อนั้นโพธิสัตว์เจ้า

ให้พี่เจ้า

๑๙๐. ข้าจักไปดูแท้

ให้พี่เจ้า

ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

ผายเชิงเถิง

๑๙๑. อันว่าผาสาทที่นี่

หรือแมนผาสาทฮ้าง

แต่นั้น เจ้าเฮียกเอิ้น

ซินีมัน

๑๙๒. เจ้าก็ผัดดาวตั้ง

ไผผู้เนาในปาง

เจ้านีเนาในห้อง

สนุกก็ใจอวน

๑๙๓. เจ้านี้เป็นสาวหรือ

รู้ว่าเป็นคนผาง

อวนถามเจ้า

หรือว่าเจ้าหากหลับชวดพัน

๑๙๔. แต่มานั้นเจ้าก็หยับเข้าใกล้

บาก็แลเมนเห็น

บาคานเอิ้น

มันก็คิดฮ่ำฮู้

๑๙๕. วันนีก็เฝ้าในห้อง

กูก็ฝั้นป่องแท้

ให้มันมาเข้าห้อง

กูจักจับใส่คอก

๑๙๖. ค่อมว่ามันฮ่ำแล้ว

บ่าวเจ้า

เจ้าก็เอามืออยู่

บ่าวท้าว

๑๙๗. แต่มานั้นซินีเยี่ยม

มันก็คิดฮ่อเจ้า

ทางนี้บ่ท่องเที่ยว แท้เนา

บัวสองด้านพี่

สองท้าวอยู่ทาง

หนทางเที่ยวท่อง ไปนั้น

เนาที่อยู่คอง ก่อนเทอญ

ย้าย่างเดินไป

ช่วงมารถามถ้อย

มีคนเนาอยู่ จริงรือ

คนสร้างแต่นาน นั้นเต

ฮ้องกล่าววอน ๆ

บ่ดิงฟังถ้อย

ฮ้องเฮียกสามที

บ่มีเสียงเว้า นี้เต

ไสยาสนี่ในปรางค์

บ่จางจ้าน นั้นรือ

ฮู้ว่าเป็นชาย นั้นเต

บ่มีคำต่าน

บ่มีจาด่านฮ่อ เฮาแท้แล้ว

บ่มีฮู้เมื่อคิง นั้นเต

ฮอดที่ตีนเวียง

ต่างหลังยिनย่าน

ซินีบ่ปากต่อ

ใจไว้ฮู้ฮั่น

หอบปรางค์ผาสาท

วันนี้ไซคมี แท้แท้แล้ว

ในเวียงคูก่อน

ซังไว้จักกิน แท้แท้แล้ว

ในใจบ่ปาก

ไปเข้าบ้าน

กะแจทองเลยแตก

เลยเข้าสู่ปรางค์

โหมบางามยิ่ง

ยินคร้ามฮู้ดู

บาคานเข้า
มันก็ถามแจ่มเจ้า
๑๙๘. เจ้านี้อยู่แห่งห้อง
จึงได้เดินทางถึง
บัดนี้บุญหลายได้
แม่จกเอาเจ้าไว้
๑๙๙. เมื่อนั้นบาคานท้าว
เขาก็ยังเคืองใจ
เดิมแต่เดิมหลังพูน
สองพี่อ้าย
๒๐๐. แต่นั้น ชินีด้าน
แม่จกเอาแจ่มเจ้า
แม่อีกเอาฮ้าง
บัดนี้สามแจ่มเจ้า
๒๐๑. ค่อมว่ามันกล่าวแล้ว
เสด็จจากห้อง
แต่นั้นบัวฮมท้าว
เจ้าก็ผายด่านด้าว
๒๐๒. เมื่อนั้นโพธิสัตว์เจ้า
ไหว้พระผู้แผ่นหล้า
ข้าก็ไปถึงห้อง
นางอยู่ห้อง
๒๐๓. ข้าก็แจน ๆ เอ็น
ข้าก็เข้าแทบใกล้
ไผ่ผู้เนาในห้อง
ข้าทักท้วง
๒๐๔. แล้วจึงเอามือตอง
ข้าก็เข้าแทบห้อง
แล้วจึงปากกล่าวด้าน
น้องก็มีคำขาน
๒๐๕. ว่าจกเอาเขาไว้
เขาก็มีคำฮับ
นางก็แจน ๆ เว้า

จำจนถามถี่
บาท้าวอยู่ใส แม่เต้
ก้าฝ่ายแดนใต้ แม่เต้
แม่เนาในด้าว
บามาเป็นเพื่อน แม่ແหล้ว
เหมือนหน้าเพื่อนใจ แม่ແหล้ว
ด้านตอบชินี
เพื่อนยังหลังพูน
นำกันเป็นเพื่อน แม่เอี้ย
ยังเอี้ยอยู่หลัง แม่เอี้ย
ดอมบาคำชอบ
สามท้าวอยู่ดอม แม่ແหล้ว
ตนเดียวปมีเพื่อน แม่ແหล้ว
เนาห้องอยู่ดอม แม่ถ้อน
กุมารลาเล็ก
ถึงอ้ายพืดน
บัวฮมทูลกล่าว
ทางกว้างตั้งใต้ น้องเอี้ย
บัวฮมทูลกล่าว
สองท้าวพืดน
หอบรางผาสาท
หอกแก้วผู้เดียว อ้ายเอี้ย
หานางปมีปาก
เวียงต้ายเชื่อนเวียง
หอบรางค์ผาสาท
นางนั่งบ่ตึง แท้ແหล้ว
กะแจทองก็เลยแตก
นำแก้วฮ่วมนาง
ถามแห่งตนเขา ก็ตีตาย
ตอบนางจริงแจ้ง
เป็นลูกกลางอก ว่าอัน
ตอบความนางด้าน
เอาเฮาฮักฮ่วม ดอมนั้น

ข้าก็ต้านตอบถ้อย

๒๐๖. เสาก็มีคำต้าน

อันว่าสองพี่อาย

นางก็จำเอาให้

เมื่ออยู่ห้อง

๒๐๗. บ่กลัวปัญญาอาย

ข้าก็แลล่ำเยี่ยม

แต่นั้นสามกษัตริย์เจ้า

เข้าสู่ห้อง

๒๐๘. มารือเจ้า

แม่เอ๋ย เจ้าจงมาอยู่ห้อง

สองอายอยู่หลัง ว่าอัน

จางนางบนบอก

เนาค้างอยู่ทาง ว่าอัน

มาเอาสองพี่

หอแก้วห่มนาง ว่าอัน

สองพระองค์ตัดสอง ดูนั้น

เห็นผิวยนชู้อัน พี่เอ๋ย

ผายเชิงย้วยระยาด

หอแก้วห่มนาง

สามพระองค์จอมเกศ

หอแก้วอยู่เสถียร แม่ถ้อน

ตอนนางยักษ์รับสามพระกุมารเป็นบุตรบุญธรรม

๒๐๙. แต่มัน ชินีฟ้าว

พาข้าวตั้ง

นางก็ถวายพระพรเจ้า

ลูกแจ่มเจ้า

๒๑๐. ให้เขื่อนยืนยาวมัน

ให้เจ้าได้สืบสร้าง

สวัสดิด้วย

ขวัญแจ่มเจ้า

๒๑๑. ขวัญเจ้าไปเนาซ้อน

อย่าได้ไปอยู่ซ้อน

เจ้าจงพากันมา

มาเยอ ขวัญหลวงค่าง

๒๑๒. มาเยอ มาอยู่ห้องหอ

มาเยอ ขวัญศรีแก้ว

อย่าได้ไปเที่ยวหลีน

มาเยอ ขวัญหลงห้อง

๒๑๓. มาเยอ อย่าได้ไปอยู่ค่าง

มาเยอ ขวัญมือพร้อม

มาเยอ ขวัญนิ้วก้อย

มาเยอ ขวัญจิตพร้อม

เดาตากแต่่ง

เสียงท้าวสู่ขวัญ

สามพระองค์ฮักห่ม ดอมนั้น

สามท้าวอยู่ดี แม่ถ้อน

พันปีเป็นเขต แม่ถ้อน

เมืองกว้างนั่งปอง แต่เนอ

บุญบาสามอ่อน แม่เนอ

เดินด้าวฮีบมา แม่ถ้อน

สาขาควงดอก มาเนอ

ดวงดอกนารี แม่เนอ

อยู่สถานดอมซ้อย

ในดงแกมค่าง

แก้วอยู่เสถียร แม่เนอ

สามพระองค์จอมเกศ ซ้อยเอ๋ย

ชมชู้สวกเสน่ห์ แต่เนอ

แสงดงดั้นค้ว

แฮมเฮื้อค้วหลง นั้นเนอ

ขวัญตื่นย้าย่าง

สามท้าวสอดแหวน แม่เอ๋ย

ขวัญใจสามอ่อน

๒๑๔. มาเยอ เจ้าจงมาอยู่ห้อง

มาเยอ ขวัญไหล่เจ้า
เจ้าจงมาเนาอิงหมอน

มาเยอ ขวัญตาแก้ว

๒๑๕. มาเยอ เจ้าจงมาพำพร้อม

มาเยอ ขวัญหัวน้อย
เจ้าจงมาตัดดอกไม้
ค่อมว่าถวายพรแล้ว

๒๑๖. ซีนีนาง

สามกษัตริย์เจ้า
เจ้าก็เนาอยู่ห้อง
นางก็บวรบัติเจ้า

๒๑๗. บ่ได้พลัดพราวข้าง

นางก็ทำเพียรเลี้ยง
นางก็อภัยยิ่งเพียง
นางก็เม็กดอกไม้

๒๑๘. วันคืนนับ

มีทั้งกมลใจพร้อม
ดอกเกศแก้ว
นางก็ขนขวายได้

๒๑๙. ถวายแก่พระบาทเจ้า

บ่ท้อแต่นั้น
เป็นของทิพย์
แดนแต่โพธิสัตว์เจ้า

๒๒๐. ซีนีนาง

เป็นเพื่อบุญสามท้าว
นางอดอยู่กั้น
เหิงนานได้

๒๒๑. เนื้อเหี่ยวแห้ง

นางก็ขอดมท้าว
แม่ขอเข้าป่าไม้
แม่อีกเนาอยู่ห้อง

๒๒๒. บ่ได้เดินล่องด้าว

หอแก้วอยู่ดี แม่เยอ

น้อยอ่อนทั้งสาม แม่เอ๋ย
ฮ่อมปรางคอมซ้อย

ด่างมทั้งคู่

เนาเนีย่าเดิน แม่ถ้อน

ทั้งสามเจ้าแม่ ซ้อยเอ๋ย

ดวงแก้วฮวดดงาม แม่เนอ

ฝ้ายผูกยังแขน

ขอตวงดมท้าว แต่มั่น

หายโภยพันโคก

หอแก้วอยู่สบาย

สามพระองค์ทุกคำ คิ่นนั้น

สามท้าวทอโย ได้แล้ว

สามพระองค์โพธิราช

เสมอแก้วหน่วยตา

หลายฮวดมาลา

อนเกนองหลายถ่อง

สุระภีพวงเพชร

ถวายท้าวชูวัน

นำมาทุกสิ่ง

สามท้าวบ่ให้เคือง แท้แล้ว

โภชนะอาหาร

ชู้อันมวลพร้อม

เนาอยู่สถานทอง

บ่กินยังเนื้อ

กษัตราโพธิราช

บ่กินขึ้นแห่งคน แท้แล้ว

เจ็ดเดือนข้ามลวง มาแล้ว

ผิวซ้าหล่าเหลือง

สามพระองค์โพธิราช

แสวงคั่นดุงเดิน ก้อนถ้อน

หอปรางหนักเหน้อย ลูกเอ๋ย

เหิงแท้เหน้อยตน แม่แล้ว

แต่ก่อนนั้นแม่ก็เคยเดินด้าว
บัดนี้บ่ได้เดินล่วงถ่อง
ให้พากันเนาในห้อง
๒๒๓. ลูกแจ่มเจ้า
แม่จักไปเที่ยวแท้
ลูกแจ่มเจ้า
แล้วอย่าไปล่าเหยียบ
๒๒๔. เหวใหญ่กว้าง
ค่อมว่านางสั่งแล้ว
ผายตนถึง
มันก็ไปแสวงต้อน
๒๒๕. ผุงหมูสัตว์สิ่งเนื้อ
บทนี้ขึ้นฝ่าย
ไว้ท่อนี้เมื่อ

แสวงดงต้นคั่ว
แถวไม้บ่สบาย แม่เหล่า
ปรางทองถ้าแม่ มาถ้อน
สามท้าวอย่าหนี แม่เนอ
วันเดียวคืนคอบ เชื่อเหล่า
อย่าไปแท้ที่ไต่ แม่เนอ
ดินเวียงนอกเขต แม่เนอ
ไผเหยียบก็ส่วนตาย แม่เหล่า
ลงจากปรางทอง
ป่าไพรดงกว้าง
ในดงลัดโล่
หนีลี้ลี้ไกล
ดงดอนต้นป่า
หน้าจ้งค้อยจา

ตอนสามพระกุมารหนีจากเมืองยักษ์

๒๒๖. โอนอ ทุกข์แต่ในโลกนี้
จิตหากเป็นหลายทาง
คั้นว่าเลิงทอเป็นสิ่งนี้
ดูที่ทุกข์แห่งน้อง
๒๒๗. สั่งมาให้พี่คิดบ่แล้ว
พี่นี้เป็นตั้งแนวนามเชื้อ
ต่างแต่คำปากแก้ว
ชาติที่เป็นชายหล้า
๒๒๘. แม่นว่าซาตาช้อย
ได้อยู่ช้อน
โอนอ ทั้งหลายนั้น
ยังมีแต่อาย
๒๒๙. เหมือนดั่งโกศลอย
จึงได้นอนอยู่
บัดนี้จักกล่าวถึงสามกษัตริย์เจ้า
เจ้าก็คอยขีนี้
๒๓๐. แต่นั้นสามกษัตริย์เจ้า

ท่อมมีแต่เดียวเหยียบ พี่เหล่า
แบ่งกลางหลายบัน
เหิงไปจิตสิแตก ตายเหล่า
ปางนี้เวทนา พี่นา
นำเจ้าชู้ยาม พี่เต้
ภาษายังต่าง เสียนอ
ใจนั้นหากแมนกัน พี่นา
มีสองสมคู่ เต็นอ
บ่เคยคาด?
แฝงข้างอุ้นทรวง พี่เต้
มีสองเป็นคู่ กั้นนั้น
นอนแล้งอยู่เดียว พี่นอ
ภายหลังบ่มาช้อย เสียนอ
แล้งคองถ้าแต่เดียว แลนอ
เนาอยู่หอปรางค์ ก่อนเหล่า
อยู่หอปรางค์แก้ว
จากันทุกสิ่ง

อันว่าแม่แจ่มเจ้า
ว่าบให้เอาไปล่าเหยี่ยว
แม่นี้มีใจพราง

๒๓๑. ฮ้อยที่มีของไว้
คำแปดล้าน
เฮานี้บ่แม่นธรรมชาติแท้
แม่นว่ามันจักพรางคำไต่

๒๓๒. มันว่าเฮานี้เป็นคนฮ้ำ
มันจักวางทอดเนื้อ
ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว
ผายเชิงเถิง

๒๓๓. แล้วจึงหลิงล่าเหยี่ยว
ก็จึงเห็นอัฐิ
มีทั้งหัวข้าง
หัวแฮดพร้อม

๒๓๔. มีทั้งหัวจ้าวพร้อม
หัวสีหราชพร้อม
มีทั้งหัวคนพร้อม
หัวนกรรวิกพร้อม

๒๓๕. มีทั้งหัวเอียงพร้อม
หัวหมูสัตว์สิ่งเนื้อ
ที่นั่นสามแจ่มเจ้า
เจ้าก็ผายกันเข้า

๒๓๖. ฮอดแห่งห้อง
แล้วจึงยินคำต้าน
มันนี้เป็นผียักษ์
แล้วจึงตีถกลงเว้า

๒๓๗. ตีโยกเข้า
บ่ควรเฮาเนาอยู่ห้อง
คำปากหวานจ้อย ๆ
มันนี้เป็นผีแท้

๒๓๘. มันก็กลับเพศเพียง
เฮานี้เป็นเวรแท้

ยังต้านสั่งเฮา นั้นเต
แหวใหญ่เขตยา ดั่งนั้น
แก่เฮาจริงแท้

ในชุมแหวใหญ่ จริงแท้แล้ว
มีหิ้นบ่สงกั แท้แท้แล้ว
ลูกเกิดกับอก ดั่งนั้น
บ่เห็นใจแท้

หลงหลอมมาอยู่ ดอนนั้น
ไต่ให้แก่เฮา พี่เอี้ย
ลงจากปรางค์ทอง
จิมเวียงแจต้าย

ลงที่ชุมทาง
กระดุกมีเต็มนั้น
หัวโองหัวละมั่ง
เต็มหิ้นอเนกนอง

หัวควายเดี่ยวระดาด
กระทิงแก้งหมู่กวาง
หัวหมูสัตว์เถื่อน
หัวม้าอเนกนอง

หัวลัวสะแค
เต็มหิ้นไขว่ซิ่น
ยินย่านเยือกกลัว
ในเวียงฟ้าพั้ง

โsongกว้างงวมเหงา
เว้าแต่ตาเห็น นี้แท้แล้ว
สिल่อกินเฮาแท้
เอาเฮาเป็นเพื่อน

เฮาให้อยู่ดอม พี่เอี้ย
ดอมมันหนีจาก เสียเทอญ
ใจเลี้ยวก็หากมี แท้แท้แล้ว
ลงเฮาให้อิ้นแม่ จริงแท้แล้ว

ยงเข้าล่อกิน แท้แท้แล้ว
มีแต่หลังมา

เมื่อเฮาเนาในห้อง

เขาก็บังเปียดแท้

๒๓๙. เฮาก็อยู่ไปได้

จั่งได้พลอยเมืองพลัด

บัดนี้กรรมเฮาแหล้ว

มันจักกินเฮาเหม็ด

๒๔๐. บ่ควรเฮายังอยู่ถ้ำ

คั่นว่ามันมาถึง

บัดนี้เชิญองค์อ้าย

เชิญแจ่มเจ้า

๒๔๑. ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

เจ้าก็ผายเชิงเถิง

เจ้าก็ไปไปได้

ทั้งเครือเขา

๒๔๒. เป็นที่อัศจรรย์แท้

เป็นที่ไปไปได้

แต่นั้นขึ้นผ้าย

ผาสาทกว้าง

๒๔๓. มันก็วนเวียนเอิ้น

สามอ่อนน้อย

ซิ่นให้

แม่อังฝากเนื้อ

๒๔๔. แตนแต่แม่เดินด้าว

บัดนี้มาบ่เห็นสามพี่น้อง

โอนอ ลูกเพื่อนมาตางหน้า

มาบ่ฟังคำสอน

๒๔๕. ตั้งหากเหลือเพียรเลี้ยง

แม่บ่ได้พลัดพรากข้าง

หรือว่าเชื่อหากเนาอยู่ลี้

มันก็ไปซอกคั่น

๒๔๖. กีบเห็นสามท้าว

มันก็เอามือเกา

แล้วจึงไปซอกคั่น

พาราณสินนครศ ภายพุ้น

พินฆาย่ายี่ พี่เอี้ย

พลอยจากเมืองมา

พรากมาถึงพี่

มาจวบผีसाง

ซีพบยังเหลือค่าง

มันแม่ซิ่นได้แหล้ว

สิจักกินเหม็ดเกลี้ยง

ทั้งสองหนีจาก มันเทอญ

สองอ้ายต่วนไป

ลงจากปรารงค์ทอง

ป่าไพรตรงกว้าง

เป็นป่าหวายหลิม

มีดมัวบังหน้า

ดงหลวงคัดเค่ง เฮาเอี้ย

เชานี้พักแวง ก่อนเทอญ

ดงดอนมาฮอด

เย็นจิวเปลาแปน

หาบาสามอ่อน

เนาอยู่ที่ได้ แม่เต

นำบาสามอ่อน

นำเจ้าชู้อัน แม่นา

วันเดียวคินคอบ แม่แหล้ว

ตัวช้อยก็ส่วนตาย แม่แหล้ว

เพียรยากเหลือออก

ยากก็ใจเรงเรื่อย

ยามเดียวหนีจาก เสียนอ

สามเจ้าทอโย แม่นา

ในกงดวงดอก นั้นรือ

เกพม์้างเกลื่อนทะเลาย

ทันที่หนได้

คูตทรวงหิวให้

พินแทนบัลลังก์

ยังบ่เห็นสามเชื้อ

๒๔๗. แล้วจึงไปชอกคัน

ตามันเหลียว

ยังบ่เห็นสามท้าว

ก็บ่เห็นแจ่มเจ้า

๒๔๘. มันก็ฮุนแองแล้ว

สลับถ่าวกัน

โอนอ แม่ก็คอยดูเจ้า

แม่ก็ทุกซบ่มั่ว

๒๔๙. โอนอ ทุกซแต่ในโลกนี้

หาผู้มีเถิงสอง

ทุกซแต่ปุนปานถ้วน

บาดว่าถึกเทื่อนี้

๒๕๐. ค่อมว่ามันฮ้ำแล้ว

คินงในใจ

หรือว่าสามอ่อนน้อย

ก็จึงเห็นอัฐิ

๒๕๑. เชือกก็กลัวเกรงย่าน

อยู่บ่ได้

คำกินนี้

ผิวบ่เห็นสิ่งนี้

๒๕๒. ค่อมว่ามันฮ้ำแล้ว

มือตีทรวง

แล้วจึงไปนำท้าว

ฮ้องฮ้ำให้

คูดทรวงเกท่มี้ง

พื้นหลีบแจฝ่า

เบ็งเทิงเมินแจ้ง

ไปคูทุกแห่ง

บาท้าวที่ไต่ แม่เด

เซชวนลัมถ่าว

คราวน้อยหนึ่งคิน

สามพระองค์จอมเกศ ช้อยเอี้ย

นำเจ้าอี่ดู แม่แหลั่ว

มีแต่เตียวกู แลนอ

สิ่งกูรือได้

เพียงสองหนีจาก กูนั้น

เหลื่อลั่นอเนกนอง แท้แท้ลั่ว

ยินโสภขนังอก

ชูลวงเหมิดถ้วน

ไปเบ็งชุมถางงา ดั่งนั้น

กระดุกมีในหั้น

ย่ากูพลัดพราก ไปนั้น

กลัวย่านต่อกู บ่อย่าแหลั่ว

พาโตตกหล่ม จริงนอ

สามเจ้าก็บ่หนี ดอกนา

มือผ่าเผลียงอก

บุบนุมนในซ้า

ในดงฟ้าวฟ้ง

เสียงเอิ้นทอกัน ๆ

ตอนนางยักษ์ให้ของวิเศษแก่สามพระกุมาร

๒๕๓. แต่่นั้น สามกษัตริย์เจ้า

ปากบ่ได้

มันก็เข้าแทบใกล้

มันก็ยวงคำถาม

๒๕๔. อันว่าสามอ่อนน้อย

แม่ก็ยังแพงฮัก

ไต่ยินเสียงเอิ้นกล่าว

เลยลี้ถ่นอมตน

เถิงที่บาคน

ต่อบาสามท้าว

ลูกแม่มาเมื่อ ก่อนเทอญ

ฮ้อบาสามท้าว

แต่นั้น บัวของท้าว
เจ้าก็มีผญาخان
๒๕๕. เพื่อข้อยเมื่อไปได้
เจ้านี้เป็นนางทิพย์
ตูข้าหลังโฉมเหง้า
งามยิ่งเพียง
๒๕๖. ตูข้าขอคืนเมื่อสร้าง
ตูข้าอยู่ไปได้
ขอแก่มารดาเจ้า
ตูข้าอยู่ไปได้
๒๕๗. เจ้านี้โฉมงามเพียง
เหมือนสิ่งกินรินาง
ท้าวกล่าวตำนาน
ก็จึงมายคำخان
๒๕๘. เป็นเพื่อบุญสามท้าว
มันอ่อนน้อม
มันก็มีคำตำนาน
แม่จกบนกล่าวตำนาน
๒๕๙. ไผ่ผู้เดินทางดิน
อันว่าในแห่งห้อง
ยักษ์อยู่ล้อม
ไผ่ผู้มาเข้าห้อง
๒๖๐. มีแต่เป็นอาหาร
บดตั้งนั้น
เขาจกกวอนกันขบ
เชื่อจงยังอยู่ถ้า
๒๖๑. ข้อยจกเอากลางเชิง
ดาบดวงนี้
หากแมนของพระยาสวง
ไผ่ผู้ได้
๒๖๒. ฤทธิเดชกล้า
ค้นว่ายอยกขึ้น
ทม ๆ ฝน

แจ้งส่องสรญาณ
ตอบมันผายผื่น
กลัวแม่มารดา อยู่แล้ว
อยู่เทียมมิได้
มารดาตนแม่
นางฟ้าก็บ่ปูน ได้แล้ว
เมืองคนสันเก่า แม่เอี้ย
ไพรงว้างบ่เคย แท้หนา
นางงามผู้ประเสริฐ
ขอเจ้าโศกผาย แต่ถ้อน
ปูนเปรียบสาวสวรรค์
ม่ายเชิงทรงย่อง
ยิม่วนก็ใจมัน
ฮ่อบาสสามท้าว
กษัตราโพธิราช
ดอมเจ้าชูอัน
ดอมบาสสามอ่อน
ตามแต่คำมี ลูกเอย
ส่วนสิมรณาเมี้ยน
หิมพานต์ไพรยะมาศ เหา
เนาหนีหมื่นอักโข แม่แล้ว
ดับชีพชีวัง แม่แล้ว
แห่งเขาจริงแท้
พบหมู่เสื่อหมี แม่แล้ว
จิกกินสามเจ้า
ชามแม่คืนมา ก่อนเทอญ
ดาบตีมาให้
เกิดที่หัวอก แม่แล้ว
แต่ผิวหลังก็
ดวงแข็งขาวเผือก
เขาย่านอ่อนขาม แม่แล้ว
กวัดแกว่งเป็นลม
ท่าหลวงนานเอื้อน

อันว่าศัตรูเข้า

๒๖๓. ยอยกขึ้น

ตายมากล้น

บ่ออาศัยน่านับ

แสงดาบกล้า

๒๖๔. เขามัวเมาพุ่ม

อันหนึ่ง แม่จักษอนมนต์แก้ว

มนต์จากท้าว

จาดช่างม้า

๒๖๕. เขาก็กองกันตาย

อันว่าเสียงไปเท่า

เขาเล่าย่าน

อันหนึ่ง เดินจรฝ่าย

๒๖๖. ไปไปได้

เอามนต์แก้ว

ภูแตกม้าง

มนต์อันนี้

๒๖๗. ว่าอันใด

แต่นั้น บัวฮองท้าว

ศาสตร์เพทแก้ว

ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

๒๖๘. เอาไหคำ

พอได้แล้ว

เอาไหมคำ

มันเล่าตำนาน

๒๖๙. ให้เชื่อแยงผาทอง

อันนั้นเมืองคนแท้

ลูกแจ่มเจ้า

นับแต่กงนครท้าว

๒๗๐. ก็บ่ปุ่นเปรียบได้

ชื่อว่าสุซาดาแก้ว

ลูกแจ่มเจ้า

เมืองหนึ่งนั้นเฮียก

เขามาบังเบียด

พื้นเมี้ยนเกลื่อนทะเลาย

เดียระดาตขอนผี

โกฏีก็อกองล้น

ไปผ่าพลเขา

บ่มินตาได้

เข็ดย่ำฤทธิ์เดช

เขาย่านถน่อมถวาย แม่เหล่า

ฝูงหมุ่งัวควาย

อเนกนองเหลือล้น

แดนใดกระจัดพ่าย ไปเหล่า

มนต์แก้วข่มเหง

ดงหลวงคัดเค่ง

เขาค้นหมื่นหลิม

เข็ดย่ำผายใส่

กระจายฟุ้งมุ่นทะเลาย

ได้ตั้งใจจง แม่เหล่า

ก็เกิดเป็นอันนั้น

เฮียนเอาทุกเอียง

ในห้องแห่งมัน หั้นเหล่า

มันต่าวคินเมื่อ

อยู่กะแจมาให้

มันเล่าคินมา

ผูกคอสามท้าว

จาดต่อสามกษัตริย์

เขตเมืองพระยาเจ้า

ผาทองนครเศศ แม่เหล่า

องค์อ้วนฮูปงาม

จักรวาทพิณโลก เหา

นางแก้วทอใย ได้เหล่า

สาวสวรรค์ลงเกิด

งามแยมตั้งเขียน แม่เหล่า

ชื่อตะรัตตา

๒๗๑. ไกลกันพอ
ตระริตธาห้อง
ฝูงเทศท้าว
เจ้าก็มีบุตร
๒๗๒. ชื่อว่าบัวพาแก้ว
นางนาถน้อย
ตาเคี่ยมคิ้ว
มีวรรณงาม
๒๗๓. ไผ่ผู้เห็นโฉมเจ้า
ตาลวดค้ำง
เมืองฐานสามนั้น
เป็นเมืองหลวง
๒๗๔. ท้าวนั้นมีลูกแก้ว
ตามซาตา
โฉมแจ่มเจ้า
ตาเหลียวไหล
๒๗๕. แขนแพนส้วย
แม่จ๊กบนบอกให้
ค่อมว่ามันสั่งแล้ว
เป็นแลคำ
๒๗๖. แต่นั้นขึ้นเยี่ยม
อกเมื่อยม้าง
มันก็คืนเมื่อห้อง
มันก็เหลียวล่าเยี่ยม
๒๗๗. บัดนี้ขึ้นให้
แล้วท่อนี้

เคิ่งเดือนจริงแท้
นครหลวงเมืองเอก
มาน้อมส่วยทอง
ฮูปงามปานแต้ม
วันดีโฉมสะอาด
งามแยมแปลกเขียน
งามเปรียบสาวสวรรค์
สิ่งคำในบ้า
นางงามผู้ประเสริฐ
ลิมเนื้ออยู่เอง แม่แห้ว
เอียงชื่อสร้ตถานคร
อยู่ติดกับริมน้ำ
เอียงชื่อศรีชะโรค์
แห่งพระนางนงน้อย
งามเก็งกินรี
เหลือดแลหลังเยี่ยม
คิงบางเนื้อกาบ
สามเจ้าจ้อเอา หั้นถ้อน
เจ้าเกิดเป็นสัตว์
นงงามตัวน้อย
นำบาสามอ่อน
ดอมเจ้าเกลื่อนกระสัน
ปรางค์ทองสันเก่า
นำเจ้าก็บเห็น
นำบาสามอ่อน
เมื่อน้ำก็หากยัง พี่แห้ว ฯ

ตอนสามพระกุมารกลายร่างเป็นนกแลคำ

๒๗๘. บัดนี้ จักกล่าวถึงสามกษัตริย์เจ้า
เจ้าก็พากันเดิน
แล้วจึงไปจวบพ้อ
มีสาขา
๒๗๙. มีทั้งชุมพุ่มพร้อม

เป็นนกแลคำ ก่อนแห้ว
เถื่อนไพรพนังกว้าง
สวนอาจุอุทยาน
ดอกดวงเต็มนั้น
ทวยเหินดอกสมั่ง

ทองเทศเสี้ยว

มีทั้งอาฮวนพร้อม

ทั้งจำปา

๒๘๐. มีทั้งขัดเค้าพร้อม

สอนลอนลำ

มีทั้งอันชันพร้อม

ดอกเทศแก้ว

๒๘๑. มีทั้งดอกไหมพัว

งามสดใส

มีทั้งจักรพร้อม

บาก็แลเมินเห็น

๒๘๒. เจ้าก็พากันยั้ง

ยูท่างเหี้ยวสาขา

มีทั้งสัตว์อยู่ด้าว

สามแจ่มเจ้า

๒๘๓. เขาก็มาดูเจ้า

เขาเล่าท้วง

เขาก็โจทนาท้วง

เขาบ่เห็นสิ่งนี้

๒๘๔. เขาไปกล่าวไว้

แต่นั้นสังกาพร้อม

เอียงปากไว้

เขื่อน้อยอยู่แห่งห้อง

๒๘๕. จึงได้พากันมา

หรือว่าผิดแผกถ้อย

เพราะว่าเขาเหงอวน

อวนจึงได้พลอยหนีเหี้ย

๒๘๖. จึงได้พลัดพรากห้อง

แต่นั้นแลคำเจ้า

เขาบ่เป็นดั่งนั้น

เขาก็ประสงค์ดอมน้อง

๒๘๗. ทั้งแขกพร้อม

เขาทองเลื่อม

บานบ้างแค่สวน

แกมดอกผูผาง

ที่นหอมโหยเฮ้า

แกมดอกสุระภี

หมู่จวงจันทน์คู่

เขี้ยวงามบานแบ่ง

หอมเอ้าทิวสวน

แกมหมู่ทองสมุด

สิ่งเงินเสียงไว้

แกมหมู่โยทะกา

คูตทรวงแดดขึ้น

สวนอาจุอุทยาน

หยอกกันกวนฮ้อง

เขามาเป็นเพื่อน ที่นั้น

เห็นแล้วล่าคอย

สามพระองค์งามยิ่ง เขาเอี้ย

สามท้าวมีนั้น

จากันไว้ต่อ

ในห้องแห่งเขา นี้แล้ว

ถามถ้อยแห่งเขา ก่อนเทอญ

เขาทองนกแขก

โลมเจ้ากล่าวกลอน

ทันที่หนใด นี้ได้

เขตแดนตู้อย

กำฝ้ายภรรยา นั้นรือ

พรากเหือนฮามฮ้าง นั้นรือ

เสนาเหงซวด อวนนั้น

หนีเหี้ยคั่วเดิน แลนอ

โพธิญาณตำนานกล่าว

นางเอียงอย่าจา น้องเอี้ย

สาริกาเอียงถ้าว

งามระห้อยดั่งเขียน น้องเอี้ย

เขาเขี้ยวอดอ่อน อวนเอี้ย

พื้กั้ต้นป่าไม้
แต่นั้นสาริกาน้อย
๒๘๘. น่องนี้ตั้งหากแมนสาริกาแท้
ชู้ปมีฟางข้าง
แต่นั้น แลคำท้าว
เฮานี้ตัวเดียวแท้
๒๘๙. เหมือนสิ่งสรรพท้าว
มันก็เดินแสงเข้า
ชมดอกไม้
เหมือนดั่งเฮาเดินพ้อ
๒๙๐. เห็นฮูปศรีแจ่มเจ้า
บุญที่บ่เคยได้ช้อน
เหมือนสิ่งพดดอกไม้
แต่นั้นสาริกาน้อย
๒๙๑. เอี้ยงปากเกลี้ยง
น่องนี้เหมือนดั่งสาขาไม้
ชู้คนชู้หากถาก
แต่นั้น แลคำท้าว
๒๙๒. น่องนี้เหมือนสิ่งจันทน์เสนห์คู่
ไผ่ผู้ได้เสพสู้
ค่อมกล่าวแล้ว
เอาสาริกา
๒๙๓. แต่มัน เอี้ยงปากเกลี้ยง
มันก็อระแอเสียง
เขาก็ยินดีได้
ชู้ตัวชู้หากช้อน
๒๙๔. นับแต่เนาม่วนหลิ้น
หลายวันคืน
บัดนี้พื้จักไลลาแก้ว
ทั้งหมุ่นกแขกเต้า
๒๙๕. อยู่ดีเยอดวงเดียวแก้ว
ทั้งแขกเต้า
เขาก็แซว ๆ ให้

ถึงเจ้าแจ่มสงวน อุ่นเอ้ย
ด้านตอบค่างาม
บ่มีไผ่เทียมฟาง อ้ายเอ้ย
นอนแล้งอยู่เอง ดอกนา
ด้านต่อสาริกา
หลงมาพบบาท คำแล้ว
ผยองผ้ายแผ่นผาย นั้นแล้ว
ไพรสณฑ์หิมเวศ
นารีแก้วฮูปงาม ธรนั้น
สาริกาเอี้ยงถ้าว นี้แล้ว
ทรวงบ่าหล่าไป พื้แล้ว
เทียมสองฮักฮ่วม เสียมัน
บานแล้งเหี่ยวตาย พื้แล้ว
แกลงกลอนเว้าม่วน
โลมเจ้าช่างจา
ลำเดียวใกล้ฟาง ทางนั้น
พินแล้วก็เล่าหนี ดอกนา
บาคานกอยกล่าว
พิมเสนหอมอ่อน อวนเอ้ย
ชมน่องสว่างโภย พินา
เจ้าเล่าเซยชม
แขกเขาชมช้อน
เว้าม่วนแซ ๆ
สวกเสนห์ชมช้อน
ชมเสนห์กั้วกลิ้น
ชมกลิ้งกล่อมเสนห์
ตามแห่งภาษาสัตว์
พร้านานเดือนแล้ว
สาริกาเอี้ยงถ้าว ก่อนแล้ว
เขาพร้อมชู้ตัว
สาริกาเอี้ยงถ้าว อวนเอ้ย
เขาพร้อมพร้ากัน พื้เนอ
นำบาสามอ่อน

จับกิ่งไม้

๒๙๖. โอนอ มักฮักมาปได้

เหมือนตั้งจั่วควายพลัด

ก็บ่คอยกัตหญ้า

วอย ๆ เถิง

๒๙๗. เมื่อสิจักไปใต้

มาแต่ทุกข์คอบน้อง

โอนอ เพื่อนว่ามักฮักนั้น

เฮียมนี้มาผอกดูเหลือแอง

๒๙๘. โอนอ ฮ้อยที่เวรหลังซ้า

มาคั่วตกตำค้อย

โอนอ มาอยากเห็นเวรอ้าย

เฮียมสิสะส่วยล้าง

๒๙๙. หรือว่าเอนกน้อย

ก็จึงเวรนำมา

โอนอ ชู้เพื่อนเอย

เฮียมหากคิดบ่มั่ว

๓๐๐. โอนอ นับมือไกล ๆ แห้ว

เจ้ากัหนีจากน้อง

น้องนี้เป็นสัตว์แท้

บ่แม่นเชื่อแขกแก้ว

๓๐๑. แต่นั้นสามกษัตริย์เจ้า

เอียงปากเกลี้ยง

โอนอ เสียตายจิงโกเลื่อม

บัดนี้เจ้าจากน้อง

๓๐๒. บัดนี้สามพววนปะ

โอนอ บ่ใช่แนแต่ฟ้า

แนบเคยเทียมสอง

ไฟจักมาเหมือนหน้า

๓๐๓. ไฟจักมาปากเว้า

เขาก็อิงคิ่งเว้า

สามแจ่มเจ้า

แสวฮ้อยมีนั้น

ลำบากแสนถนัด สิ่งนี้

แม่มันยังน้อย

มั่วแต่คำเหงา

แม่ตนเฮฮ้อย

ไปเหนือก็บ่ใส่ เสียแล้ว

กวนให้เวทนา พี่นา

ก็คือสิ่งยังแคลน สะหน้อยนา

เวทนานานมั่ว

สันใดก็มากอบ สันนี้

ไกลน้องอุ่นทรวง นี้ได้

ภายหลังชาติก่อน ดูได้

เสียแล้วจิงสิมา พี่นา

ในฮังพรากแม่ ปางนั้น

จ่องจำให้ไกลน้อง

ยามเดีวพลัดพราก เสียขอ

ดอมเจ้าผู้ประสงค์ ชินเอย

แลคำชู้มึง เฮียมเอย

สิไปช้อนเพื่อนผู้ใด นี้ได้

ในดงเจ้าบ่ล่า คอยแล้ว

พววนอ้ายบ่ประสงค์ อ้ายเอย

ฟังเสียงเขาสั่ง

เอินเจ้าสั่งเสียง

เสมอคำทั้งแห่ง อวนเต้

เนาคิกคิงพลอย แลนอ

ไปเสียฮามฮ้าง แลนอ

จำคิกพลอยไกล จากแล้ว

ห่างกันฮามฮ้าง

แลค่านั้นบ่มี

ดอมน้องเพื่อนใจ นี้ได้

ในสวนตั้งสนั่น

บินผ้ายแผ่นผยอง

ตอนสามนกละคำถึงเมืองผาทอง

๓๐๔. เจ้าก็แยงเมื่อห้อง	ผาทองนครราช
สามแจ่มเจ้า	ปล้นฝ่ายถิบรรดา
บ่บานแท้	เจ็ดวันเลยฮอด
เจ้าก็หลิงล่าเยี่ยม	เมืองกว้างเฮือคำ
๓๐๕. เจ้าก็พากันยั้ง	อุทุมพรไม้เตื่อ
ลูกเฮือเข้ม	ยูเจ้าอยู่กิน
เจ้าก็พากันเยี่ยม	เมืองใหญ่ผาทอง
สวยลวยงาม	หมู่ตาลทั้งพร้าว
๓๐๖. ดูตระการลั่น	สวนอาจุอุทยาน
มีสาขา	ม่วงคำพระยาเจ้า
ของในหั้น	ตามีทุกอย่าง
มีกล้วยอ้อย	เหลือล้นนอกนง
๓๐๗. มีทั้งไฮคำพร้อม	สุกเหลืองเฮือเฮือ
ลูกเฮือเข้ม	ยูเจ้าเล่าสงวน
ของกินลั่น	ในสวนเดียระดาต
มีดอกไม้	บานพัวจ๋อจุม
๓๐๘. ยูท่างเจ้าแอ่วหลั่น	สวนอาจุอุทยาน
ยูท่างชมไกสอน	ดอกดวงบานบ้าง
สนุกก็ใจเจ้า	สามพระองค์มีมาก
เจ้าก็ไปแอ่วหลั่น	ไฮคำแก้วชูวัน เจ้าเอี้ย
๓๐๙. บั๊นนี้ไว้ท่อนี้	จักจาไปบั๊นใหม่
โอนอ พี่ก็อิดสาเหล่า	เขาฝนเหล็กจารสาก่อน
น้องจิบหมากไว้	เคนอ้ายบ่าวพี่ชาย แต่เนอ
สาวผู้ตีเอี้ย โอนอพี่ก็บายเอาผ้า	ผีนแดงมาห่ม ก็ฮุนเหล่า
๓๑๐. กีบ่หายที่ฮ้อน	ในเนื้อแห่งเฮียม แท่นา
โอนอ คำเอี้ย กีบ่หายจมได้	คินึงถึงทะเลนอนอยู่ หมอผู้ตีเอี้ย
โอนอ ให้น้องคินิดูถ้อน	เสนาหาชู้จิ้น คำเอี้ย
เวรหากจุงจ่องให้	ฮาเจ้าจากกัน พี่นอ
๓๑๑. เหมือนตั้งสุตธนูฮ้าง	เจียรระบับพานางนาถ ปางนั้น
สองก็เข้าสู่ห้อง	สะเภาคำแตกเสย
แล้วเล่าพลัดพราวฮ้าง	เจียรระบับพาจากคำฮัก แลนอ
ก็จึงพลัดพราวน้อง	ลายนน้ำเพื่อเวร แลนอ

๓๑๒. โอนอ เจ้าผู้ต้วงตีเตี้ยง
ทางตีนย้ง
นอนน้ำฝั้ง
นอนน้ำค่าง

สินขาดทางหัว พี่เอี้ย
ปลอดดีเป็นเส้
ไทรเริงอยากขอเป็ง ดูเต้
เป็นบ้างค่าก็แพง

ตอนคนสวนพบนกแลคำ

๓๑๓. บัดนี้จักกล่าวห้อง
บัดนี้ยังมีนายสวนเฒ่า
เจ้าแต่งไว้
หลายวันได้

๓๑๔. มันก็คิดห่อเจ้า
วันนี้กูจักไปเฝ้าเจ้า
กูก็ได้เฝ้าเจ้า
ค่อมฮ่ำแล้ว

๓๑๕. เถิงสวนหลวง
แล้วจึงไปชอกคั่น
ตามันเหลียว
แล้วจึงเห็นกษัตริย์เจ้า

๓๑๖. จับกิ่งไม้
มันก็คิดฮ่ำถ้วน
กูก็เห็นหลากแท้
นับแต่กูเฝ้าในห้อง

๓๑๗. เจ็ดเช่นท้าว
อันนี้บุญจอมเจ้า
สัตว์ต่างด้าว
อันนี้ฮ้อยที่บุญจอมเจ้า

๓๑๘. กูจั่งเห็นตั้งนี้
กูก็หลิงดูแท้
คือตั้งเอาคำสุบ
อันว่าสัตว์อยู่นี้

๓๑๙. ก็บ่ปูนแปลกได้
กูจักเมื่อทูลเจ้า
ให้พินมาห่างบ่วง

เมืองใหญ่ผาทอง ก่อนแห้ว
รักษาหมากม่วง
ขุนเฒ่าจำสวน
หลายคืนมีมาก
องค์ล้ายอดคุณ
ราชาภูวนาถ ก่อนแห้ว
ประมาณได้ห้าวัน นี้แห้ว
มันเล่าเลยไป
ม่วงคำพระยาเจ้า
เทิงง่าอัมพา
เบ็งเทิงเมินแจ้ง
สามพระองค์เนาอยู่
ไฮแก้วลูกงาม
คินใจมีมาก
วันนี้ต่างหลัง แท้นอ
ผาทองนคราช มานี้
มาแล้วก็จั่งเห็น ตั้งนี้
สวยเมืองทศราช จริงแห้ว
มาเข้าเพ็งพระองค์ แลนอ
เหนือหัวยั้งขม่อม กูแห้ว
บุญเจ้าเหลือมง่า แท้แห้ว
ยังต่างทั้งหลาย
ฮูปงามมันแยม
ยังมีหลายหมู่
แลค่าน้อยฮูปงาม แท้แห้ว
เหนือหัวภูวนาถ จริงแห้ว
เอาแท็บสงก์ หั้นแห้ว

ค่อมฮ้ำแล้ว

๓๒๐. เถิงโฮงหลวง

วันนี้ข้อยเฒ่าไปเถิงห้อง

ก็จั่งเห็นแลคำ

ข้อยเฒ่าของแยงเข้า

๓๒๑. มันก็จับง่าไม้

มันก็กินง่า

มันก็ฮวยสาขา

ข้อยเฒ่าเห็นคักแท้

๓๒๒. ก็จิงทูลซาบเจ้า

ข้อยเฒ่าหลังดูแท้

ก็บ่คือแลคำ

ก็หากลือว่าสาริกาแก้ว

๓๒๓. ยังบ่ปานแลคำ

ค่อมว่านายกล่าวแล้ว

เถิงเคหัง

มันเล่าคืนเมื่อ

ซาบทูลพระยาเจ้า

สวนอาจอุทยาน

ฮูปงามตัวน้อย

ไปดูใต้อ้อม

ไฮคำแก้วชอกกิน

ใต้พัดขึ้นเมื่อปลาย

ชอกกินไฮแก้ว

เต็มตาทุกเอียง

พอฮู้ข่าวสาร พระเอี้ย

สัตว์อยู่ในสวน

ถ่องผุยเสมอได้

แขกหมู่ซาทอง ก็ดี

หมั้นเดียวรือได้

ทูลเลิกกลาง

อาบศรีสรลง

ตอนพระยาเมืองผาทองให้จับนกละคำมาถวาย

๓๒๔. บัดนี้จักกล่าวเถิง

แต่นั้น ราชาเจ้า

คืออยากได้

เจ้าก็จำเขาให้

๓๒๕. หมอหังแฮ้ว

เขานั่งฮู้หังบ่วง

หมอหังแฮ้ว

หนึ่งแล้ว มันก็มาเถิงเจ้า

๓๒๖. พระบาทเจ้า

มิ่งนี้ฮู้หังบ่วง

ซำว่ามิ่งหังแฮ้ว

บัดนี้ให้มิ่งปองเอาได้

๓๒๗. มันก็อยู่แห่งห้อง

คั้นว่ามิ่งหากปองเอาได้

ภูก็คิดใคร่ได้

เจ้าพระยาหลวงองค์ประเสริฐ ก่อนแล้ว

คินใจมีมาก

แลค่าน้อยฮูปงาม

หานายพรานป่า

ปลายไม้ข้างปอง

ในดงกลางป่า

ในด้าวก็ว่ามัน

ราชาภูวนาถ

ถามถ้อยแห่งมัน

ในดงดักซ่อน จริงรือ

ในด้าวชู้วัน นี้แล้ว

แลคำตัวประเสริฐ

สวนกว้างแห่งเฮา นี้แล้ว

คำพันสิมวลมอบ มิ่งแล้ว

แลค่าน้อยฮูปงาม

ให้มึงผีเอาได้

๓๒๘. ไกลบใกล้

แต่นั้นหมอกก็แจ่มเหตุแล้ว

ไหว้แจ่มเจ้า

มันก็มาถึงห้อง

๓๒๙. แปลงบัวงแฮ้ว

มันก็ไปเถิงห้อง

มันก็แยงไปเถิง

แล้วจึงขึ้นต้นไม้

๓๓๐. มันก็พิจารณาดู

มันก็เดาตาห่าง

คิดว่ามันหากเที่ยวมากิน

มันจักมาถึกแฮ้ว

๓๓๑. มันก็จักถึกบัวง

ค่อมว่าเชือกถ่าวแล้ว

เชือกก็พากันนอน

มันก็นิรมิตคำ

๓๓๒. ฝันว่าไปห่างบัวง

แล้วจึงถึกมิคคะเนื้อ

เขาก็นำกันมา

แต่นั้นค่อมว่าแล้ว

๓๓๓. มันก็มัวเมา

เจ็ดวันคืนครอบ ภูเทอย

ปานนั้นเที่ยวคืน เถาะเนอ

ลาลงกัมขาบ

องค์ล้ำพรากเมื่อ

เดาตาตงแต่ง

ดีแล้วเล่าไป

สวนอาจุอุทยาน

ที่ไฮค่าแก้ว

ฮอดง่าสาขา

บ่นบาгинนั้น

น่าง่าสาขา

แต่หลังสันก็

สายไหมที่ติดก้อยู๋ จริงแท้แล้ว

เฮาแท้บ่สงก่ ท่านเอี้ย

เลยคำอรชร

เที่ยงคืนคักได้

คำฝันดูหลากหลาย

ในด้าวป่าไพร

ตัวซื่อกวางคำ

เพื่อนสามตัวแท้

เลยตื่นกะซังฝัน

คิดฮ่ำเพิงเลยแจ้ง

ตอนนกละคำบัวฮมถูกจับได้

๓๓๔. บัดนี้จักกล่าวเถิงสามพระองค์เจ้า

เจ้าก็พากันมา

ชูตัวชูพากันตื่น

ตื่นถึกบัวง

๓๓๕. บากี่ฝันผยอง

เชือกบ่ขาด

โอนอ บัวฮมท้าว

เจ้าก็มาถึกบัวง

๓๓๖. บัดนี้กรรมเฮาแท้แล้ว

แจ้งฮุ่งมาถึง ก่อนแท้แล้ว

ซอกกินไฮแก้ว

ไปมาซอกเหยื่อ

ตำต้องแมนขา

ตื่นไปมาฮุดฮู่

บาท้าวหากอยู่เอง

เสมอตาตนเนตร ซ้อยเอี้ย

เขาห่างซ่อนเอา อ้ายเอี้ย

เวรมาประจัญตอบ เฮาแท้แล้ว

ก็จึงเสียพี่อาย
โอนอ เจ้าก็ปะน้องไว้
ท้อแต่สามพี่น้อง
๓๓๗. บัดนี้เสียแจ่มเจ้า
แต่นั้น บัวสมตัน
เจ้าจงพากันไป
เจ้าจงพากันเข้า
๓๓๘. อยาได้อยู่เขตด้าว
เจ้าหล้าสร้อย
เจ้าจงพากันเดิน
เฮานี้กำสรดแล้ว
๓๓๙. จักได้เป็นเหยื่อทอง
เขายังบ่ฮู้แท้
เขาบ่ว่าเขาเป็นคน
บัดนี้อายจักตายไปแล้ว
๓๔๐. น้องกำพร้าว้า
โอนอคิดเมื่อพากันเดิน
ดั้นป่าไม้
แล้วจึงพากันเข้า
๓๔๑. อยู่เขตด้าว
เฮาก็อยู่บ่ได้
จึงได้เป็นแลคำ
บัดนี้กรรมยังข้อง
๓๔๒. จึงได้มาถึงบ่วง
แต่นั้นเจ้ากล่าวตัน
ผายวาจาต่อ
บัดนี้เชื่อจักเป็นกำพร้าว้า
๓๔๓. ท้อแต่พี่และน้อง
ค่อมว่าเจ้าสั่งแล้ว
ก็จึงเห็นแลคำ
มันก็มะเนมะนาฟ้า
๓๔๔. มันก็ชวงมือจับ
สองพระองค์

วันนี้จากเขา พี่เอี้ย
ในไพรกลางป่า อ้ายเอี้ย
นำกันเป็นเพื่อน
พระองค์อ้ายก็บ่เห็น แลนอ
น้องนาถทั้งสอง
อยู่ไพรดงกว้าง
ไพรสมนต์หิมเวศ
เมืองนี้บ่ดี พี่เหล่า อยู่ดีเยอ
น้องนาถทั้งสอง พี่เอี้ย
อยู่ไพรดงกว้าง
คงตายเป็นเพื่อน เขาแล้ว
เขานี้วันนี้บ่สงก น้องเอี้ย
คงว่าเป็นสัตว์
ฆ่าตายกินขึ้น
เป็นผีเจียรระจาก ไปเหล่า
สองท้าวอยู่ดี พี่เนอ
หนีเมืองพลัดพราก ไปนั้น
เขี้ยวล้านหมื่นที่ พี่เหล่า
ไพรสมนต์หิมเวศ
ดอมเชื้อยาสวง น้องเอี้ย
พลอยจากหนีมัน พี่เหล่า
ฮูบงามตัวน้อย
ประจัญเฮาบังเบียด
เมืองนี้ก็เพื่อเวร นี้เหล่า
เว้าแต่หลังมา
สองพระองค์น้อง
บ่มีไผเป็นเพื่อน
สองเจ้าอยู่ดี พี่เนอ
พรานเล่ามาถึง
ถึกคินคาบ่วง
ขึ้นง่าสาขา
กอดเอาเลยได้
น้องบินหนีฟ้าฟ่ง

ฮ้องฮ่าให้
โอนอ บัวสมอ้าย
๓๔๕. เจ้าก็ปละน้องไว้
โอนอ เสียตายบัวสมท้าว
น้องก็คิดบ่มัว
โอนอ ทุกข์แต่ปูนปานฐาน
๓๔๖. บาดว่าเสียแจ่มเจ้า
น้องจักพากันเข้า
จักค่อยผกอยู่
ป่นานแท้
๓๔๗. มั่นก็เอาแลคำ
นายพรานได้
มั่นก็อ้อมแจ่มเจ้า
มั่นก็เร็วพลันฟ้าว
เถิงแห่งห้อง
๓๔๘. พระยากี่ยินดีได้
ผิวผ่องเลื่อม
บัดนี้จักเอาไปให้
นางปมีคู่วัว

ดอมท้าวที่ตน
พลอยใจหนีจาก เสียขอ
ลุนเจ้าก็บเห็น พี่เอี้ย
บาคานตนพี่ ช้อยเอี้ย
นำเจ้าอี่ดู พี่เอี้ย
เขาตีกระทำโทษ ปางนั้น
ก็ยั้งฮ้ายกว่าหลัง อ้ายเอี้ย
แดนใดก็ยินยาก อ้ายเอี้ย
ซอมเมี้ยนส่งสะการ ก่อนแท้แล้ว
พรานเล่าลงมา
ฮีบเมื่อถวายเจ้า
แลคำชมชื่น
บาท้าวแผ่นเมื่อ
ไปเปียงเลยฮอด
พระยาเจ้าขาบถวาย
แลคำตัวประเสริฐ
คำไล้ลวดคิง แท้นอ
นางกาญเป็นเพื่อน กันแท้แล้ว
บายหลั่นสว่างเหงา ปอู้ ๆ

ตอนชาวเมืองผาทองชมนกแลคำ

๓๔๙. แต่่นั้น คำชาเฮื่อง
อิงคินึงเสียง
เขาก็ชิงกันเข้า
บางฟองปละลูกน้อย
๓๕๐. บางฟองโตนซานฟ้าว
ชินปผ้า
บางฟองนอนหลับแล้ว
มั่นก็เปอะเตอะบป
๓๕๑. มั่นก็หอบชินได้
บ่าวกี่แลเหลียวเห็น
โอนอ สาวเอี้ยเป็นสังเจ้า
เจ้าก็หอบชินได้

ไปทั่วทั้งเมือง
ทั่วเมืองเพื่อนพิน
มาในระวังราช
แสวให้มึนิน
วัดถังเลยชี่ ก็มี
แปนเนื้ออยู่เอง
ชวดตั้นในหู ก็มี
เล่นไปทั้งฟ้าว
ฟ้าวเล่นเปอเตอ
เล่นนำตามกัน
สาวมาบปเล่น สันนี้
ลีไปซออนเฟินไผ น้องเอี้ย

๓๕๒. อ้ายขอไปตามสัน
เจ้าอดเอื้อนไผ่อด้าย
โอนอ เสียตายแพรกะสาได้
เสียตายพัวหมากน้ำเต้าได้
๓๕๓. แต่นั้นฝูงสาวเคียด
ชาติที่แนวชายผาง
มึงอย่ามาหยันหย้อ
ชาติที่ชายปากเกลี้ยง
๓๕๔. กุบเคียดกินส้ม
สูนี้เกลี้ยงปากบั้ง
กูก็ใครไปเห็น
ก็จึงปบตวงเต้น
๓๕๕. บางฟ่องอ้อมลูกน้อย
ยังเล่าตายคามือ
บางฟ่องเปอเตอฟ้า
มันก็ปละไปกัน
๓๕๖. ท้าวก็ยงแยงเข้า
เจ้าสั่งมาปละเต่าน้อย
แต่นั้นสาวก็หน้าหล่าเบ้อ
ตั้งหากเหลือใจกู
๓๕๗. บางฟ่องซุนกันลัม
ซู่คนซู่หากดิน
บางฟ่องยังตำผ้า
ยังเล่าซอนกะสวยผิต
๓๕๘. มันก็มะเนมมะนาฟ้า
บ่าวเล่นคั้น
บางฟ่องกินข้าว
มันก็ได้ยินเสียงฟันว่า
๓๕๙. มันก็ผันผยองเต้น
มันเล่าฟ้า
มันก็มีวเมาดิน
บ่าวก็แลเหลือดเยี่ยม
๓๖๐. โอนอ สาวเอี้ย เป็นสิ่งเจ้า

ชมเสน่ห์กั้วกลืน ดอมแม
คนไฮ่เล่นน้ำ แต่แม
สิไปฮองกั้วฝุ่น บ่นไต่ได้
สิไปซอนห้อยใส นี้ได้
ต้านตอบฝูงชาย
อี่แม่มองชายใบ้
ชมเสน่ห์กั้วกลืน กูนั้น
อย่ามาเว้าหลอกหลวง เถาะนา
ปลาเริ่มฮากสิออก ตายแล้ว
อย่ามาต้านสวกเสน่ห์ เถาะนา
เจ้าแลคำตัวประเสริฐ
มาฟ้าวอยากเห็น ดอกนา
ฟ้าวเล่นซ่า ๆ ก็มี
ก็บ่ทานใจได้
ซุนตอกันซี้ทั้ง ก็มี
แปนหน้าจิ้งนาง
ไปดูถ้วนถึ
ของเฒ่าแต่ปฐม นี้ได้
ฟ้าวเล่นคินเมื่อ
หมู่ผู้ชายกวนเฮื่อง
เต็งกันกอดอยู่ ก็มี
พันเกี่ยวกอดกัน
เก็บแผ่นขิดลาย ก็มี
คืบไปปานบั้ง
ปบไปเต้นตวง
นมน้อยฮวดตึง
เหนื่อพาเทิงโตก ก็มี
พระยาเจ้าโชคมี แท้แล้ว
โตนชานบ่ฮู้เมื่อ
ซุนฮัวเลือดไหล
ฟุมฟายยังเลือด
เห็นแล้วเล่นไป
มัวเมาฮ้องจ่ม สั้งนั้น

เจ้าก็มานั่งให้
โอนอ เสียตายสอง ๆ เลื่อม
บัดนี้มีแต่เลือด
๓๖๑. แต่นั้นสาวก็ปากบ่ได้
ยังมีคำขาน
บางพ่องยังอื้อฝ้าย
ใจหล่าบ้าง
๓๖๒. มันก็ปละอื้อไว้
ซุนง่ามฮั่ว
แต่นั้น สรรพโลกผู้
มันเล่าท้วง
๓๖๓. โอนอ เจ้าสั่งมาหลับตาจู้ย
หรือว่าเจ้าหากคิดฮอดซู้
แต่นั้นสาวแม่ฮ้าง
เจ้าอย่ามาสวนความ
๓๖๔. เฮียมนี้เจ็บตนแท้
เฮียมก็เล่นแอ้งแม้ง
เจ้าอย่ามากกล่าวต้าน
เฮียมบ่มีสังคืด
๓๖๕. น้องนี้บ่ได้คิดหลังๆ
เฮียมหากคิดต่อเจ้าโต่งโหลง
แต่นั้น สรรพโลกต้าน
อายนี้เหมือนตั่งมะหิงซากัว
๓๖๖. เหมือนตั่งปลาอยู่หน้า
น้องนี้เป็นตั่งไฟขึ้น
วางเทื่อโดนลงเสีย
อันว่าเหล็กเหลือเส้น
๓๖๗. เกี่ยวจวบนานอกบ้าน
โอนอ เจ้าสั่งมาฝังหลักแน่น
เจ้าสั่งบ่ฝังท่อนไม้
ค่อมกล่าวแล้ว
๓๖๘. ชู่คนชู่หากพากันไป

นมย้อยสิ่งใด น้องเอี้ย
จุมทองแม่เจ้ายาก อวนเต้
ของตันแห่งพระอวน แลนอ
แค้นอยู่อื้อลื้อ
ตอบความดอมได้
เอาฝอยยัดใส่ ก็มี
คณิงเจ้าอยากเห็น
บปไปฟ้าวฟิ่ง
นมหิ้วขาดไป
แสวงมายืนเบ็ง
สาวอ้างสวดเสน่ห์
ซังไฟให้เจ้าว่า มาเทอญ
ซังอายผู้ยุดอม นี้ได้
ต้านเว้าม่วนแข ๆ
สวดสียเว้า
ซุนตอไม้แก่น อวนเอี้ย
ซุนฮั่วแสนงววย อ้ายเอี้ย
เว้าเสียดใส่ใย
ฮ่อไผประสงค์อ้าง
กินนาหลายท่ง สิดี้แหลัว
นาเฮี้ยบ่นประสงค์ นี้แหลัว
เฮียมพากย์พลอยขาน
พุมตมบ่มีเปิด เป็นแหลัว
พุมน้ำบ่ท่อนหนาว น้องเอี้ย
ค่างคองแต่ฟิ่งเสียง ดอกนา
แตกยงคาค้าง
เจ้าสั่งมาวาเกี่ยว เต็นอ
เห็นข้าวอยากหั่ว อ้ายเอี้ย
ล่ำสะโนไม้แก่น เต็นอ
ตอจี้วอีกแถม นั้นได้
เขาเลิกหนีกัน
ฮอดโฮงพระยาเจ้า

อิงคินงเว้า
เขากล่าวท้วง
เขาก็แซว ๆ เว่า
๓๖๙. เป็นเพื่อบุญแจ่มเจ้า
แดนแต่เขาอยู่ห้อง
เจ็ดเซนท้าว
อันนี้บุญจอมเจ้า
๓๗๐. ก็จึงได้แจ่มเจ้า
ก็บ่เสียเฮงเฮากินทานสร้าง
ก็จึงพบแจ่มเจ้า
ค่อมว่าแล้ว
๓๗๑. เถิงเคหัง

ในเวียงตั้งสนั่น
แลค่าน้อยฮูปงาม แท้แล้ว
จากันทุกปาก
องค์ล้ำโลกถือ แท้แล้ว
ผาทองนครราช มาแล้ว
มาแล้วก็จั่งเห็น เจ้าเอี้ย
เหนือหัวยั้งข่มอม เขาแล้ว
แลค่าน้อยฮูปงาม แท้แล้ว
กองบุญนำเฟิ่น เขาเอี้ย
แลค่าน้อยฮูปงาม แท้แล้ว
เขาเลิกลาเมื่อ
ชูคนเหมิดถ้วน

ตอนพระนางสุชาดาเลี้ยงนกแลคำ

๓๗๒. แต่นั้น เจ้าก็มีอาชญาให้
สูงงเอาใส่ตุ้ม
แต่นั้น เขาบ่ซ้า
ก็จึงเอาแลคำ
๓๗๓. แล้วจึงทันนางแก้ว
สูอย่าซ้า
แต่นั้น เขาก็ลีลาย้าย
เถิงแห่งห้อง
๓๗๔. เขาก็นบอบนิ้ว
ขอทูลเชิญพระนางเมือง
ว่าให้นำตุ้มซ้า
อย่าได้โดนอยู่ซ้า
๓๗๕. แต่นั้น สุชาดาน้อย
แหวนใส่ก้อย
กระจอนหูแก้ว
กระโจมปิ่นเกล้า
๓๗๖. คือตั้งกินรีย่อง
คือตั้งนางเทพไท้
อันว่าแอวกลม

เสนาตกแต่ง
ซังไว้ให้อยู่ดี เถาะเนอ
ตกแต่งดาดี
เข้าในซังไว้
กุมารี่มาเบ็ง
เชิญน้อยเทียวเปียง ว่าเนอ
ลาลงกัมขาบ
หอกแก้วแห่งนาง
ทูลบาทนางคาญ
เฝ้าองค์พระยาเจ้า
ไปเปียงแวนเทียว
นางน้อยฮีบเมื่อ เทียวเทอญ
กุมารี่ตกแต่ง
เทิงม้าวใส่แขน
สังวาลสุบสอด
ทรงย่องมายโถม
โถมนางงามยั้ง
สวรรคฟ้าปอนลง
ส้วยคิงบางเนื้อกาบ

ยาบ ๆ เลื่อม

๓๗๗. ทรงสะไปย่อง

เนียด ๆ เลื่อม

เจ้ายัยวระยาดย้าย

นำทางถึง

๓๗๘. นางกินบนอบนิ้ว

ยอมือทูล

แต่นั้น เจ้ากล่าวตัน

เขาก็เอาแลคำ

๓๗๙. เขาก็จำเขาให้

เอาใส่ตุ้ม

พอกี่จำเขาให้

ตั้งหากงมยิงเพี้ย

๓๘๐. นางจงเอาเมื่อเลี้ยง

นางบมีคู่ว้า

เขาก็คิดใคร่ได้

เจ้าจงเลี้ยง

๓๘๑. ค่อมว่าเจ้าสั่งแล้ว

ไหว้พ่อเจ้า

นางก็เมื่อถึงห้อง

เจ้าก็ปลงตุ้มไว้

๓๘๒. เขาก็เอาบาท้าว

เขาก็เสียดค่อมเปีย

อันว่านกตัวนี้

เหมือนตั้งเอาคำ

๓๘๓. เขาบ่เห็นตั้งนี้

ก็บ่ปูนปานมัน

อันว่าสัตว์ในห้อง

ยังบ่เป็นฮูบนี้

๓๘๔. ค่อมกล่าวแล้ว

นางก็เอามือคิด

นางก็ลูบ

ก็บ่หนักก็ไจนาง

เสมอแก้วส่องใส

ถุยเชิงยัวระยาด

ทั้งย่องแกว่งแพน

ลงจากปางทอง

พ่อพระยาเป็นเจ้า

ก้มขาบสามที

ใส่หัวหมุ่ไหว้

จาต่อนางคราญ

อยู่สวนมาได้

ผีเอาได้ง่าย

ชังไว้บอนตี นี้แหละ

เอานางมาเบ็ง

โฉมนั้นตั้งคำ แท้แหละ

ในปางเป็นเพื่อน นั้นเทอญ

นางน้อยผู้เดียว พ่อแหละ

เอามาเป็นเพื่อน นางแหละ

แลคำไว้ให้อยู่ดี พ่อเนอ

นางคราญลาเล็ก

ลงห้องพรากไป

หอบปรางค์ผาสาท

ดีแล้วล่าคอย

แลคำออกเบ็ง

สาวใช้เบ็งดอม

มาต่างทั้งหลาย แท้นอ

ผุยพอกคิงมันแท้

สัตว์อยู่ในสวน

หมิ่นเดียวคือได้

เมืองเขามีมาก จริงแท้

เห็นแล้วแต่หลัง

พือปีกยอแยง

เบ็งคูยงเส้น

ลูบเล่าคลำ คลำ

ผีเียงหลิ้น

๓๘๕. แล้วจึงดูไปก็

ก็จึงเห็นไหมคำ

นางก็เห็นหลากแท้

สังว่ามีไหมคำ

๓๘๖. รู้ว่านกด่วนนี้

รู้ว่าออกจากตุ้ม

มันก็เอาตนเข้า

กินหมากไม้

๓๘๗. รู้ว่านกด่วนนี้

ออกจากตุ้ม

ค่อมฮ้ำแล้ว

บังเกิดเป็นชายงาม

๓๘๘. แต่นั้น สุชาดาน้อย

หน้าหล่าเบ้อ

นางก็เห็นฮูปท้าว

ก็จึงคิดฮ่อท้าว

๓๘๙. นางก็บนบอบนี้

ยอมมือทูล

ทานโทษถ้อน

ขอกรุณา

๓๙๐. เจ้านี้แม่นเทวดาแท้

น้องนี้เป็นกำพรว้า

รู้ว่าเจ้านี้แม่นพระยาไอศวรรแท้

กลับกลายเป็นแลคำ

๓๙๑. รู้ว่าเจ้านี้แม่นพระยารัศมีแท้

รู้ว่าเจ้านี้แม่นพระยาอิศวรรแท้

ออกจากพื้น

รู้ว่าเจ้านี้แม่นพระยามารหรือ

๓๙๒. กลับเพศเป็นแลคำ

รู้ว่าเจ้านี้แม่นกุมภภัณฑ์แท้

เห็นว่าน้องนี้อยู่เปลี่ยวแท้

แต่นั้นบัวฮมท้าว

๓๙๓. เฮานี้แม่นเทวดาแท้

แวงคอเปิดเบิ่ง

ผูกคอเคียนไว้

คิดอยู่ในใจ

ผูกคอเคียนไว้

เป็นของคนโผด นั้นหรือ

มาลีซ่อนตัว นั้นหรือ

ในสวนลืออยู่

ไฮคำแก้วแห่งกู นั้นหรือ

จิงไฮลับตอด

หนีลื้อซ่อนตัว บ่อย่าแท้แล้ว

แก้ออกยังใหม่

นั่งเฮียงนางแก้ว

ตกใจสุดซิด

ยिनคร้ามพองอาย

บาคาญงามยิ่ง

องค์อ้วนฮูปงาม

ก้มขาบสามที

ใส่หัวหมุ่ไหว

พระเพ็งชีวิต หม่อมเอี้ย

โผดปรานีน้อง

หรืออินทร์พรมลวง นั้นหรือ

มาหลันลั่วลวง นั้นหรือ

กลับเพศมาลวง นั้นหรือ

เข้ามาลวงน้อง นั้นหรือ

กลับเพศมาลวง จริงหรือ

แสงมากลับเพศ นั้นหรือ

มาหลันลั่วลวง นั้นหรือ

หรือว่าเวสสุวรรณ นั้นหรือ

เข้ามาเทียมน้อง นั้นหรือ

แสงมาลักลอบ เอารือ

มาเข้าล่อเอา บ่อย่าแท้แล้ว

ต้านตอบนางคราญ

อินทร์พรหมไอศวรรโลก สั้งแท้แล้ว

บ่แม่นธรเทพท้าว
เฮนื่บ่หากแม่นพระยาอิศรแท้
เฮนื่บ่แม่นพระยานครแท้
๓๙๔. หากแม่นพระยาแท้
เฮาก็ประสงค์นำอวน
เฮาก็ประสงค์ดอมน้อง
พีกัดันป่าไม้
๓๙๕. พีกัดโคจรตั้ง
ก็เพื่อคิดหุงเจ้า
คิดว่าเมืองฝ้ายน้อง
ยูกะเสิมสุข
๓๙๖. เฮาจั่งเดินมาห้อง
พืหากคิดบ่มัว
อย่าได้เห็นที่ฮ้าย
ทั้งปวงถวาย
๓๙๗. ขอให้เป็นสะเภาแก้ว
ทางพูนพื
คิดว่าทางหนห้อง
มีหมื่นชั้น
๓๙๘. ยังบ่มีทางแท้
ทางพูนพื
บัดนี้แนนเผื่อฝั้น
แนนกอดน้อง
๓๙๙. แต่นั้น สุชาดาน้อง
ไหว้แจ่มเจ้า
อักโหล่น
มีในเมืองพาราณสี
๔๐๐. รือจักมาไกลแท้
มาฮ้าวเดินดั่งตั้ง
ค่อมว่านางกล่าวแล้ว
ยังบ่เหมือนทาง
๔๐๑. ยังบ่ปูนปานน้อง
เฮียมจั่งได้เที่ยวไพรสนต์

มาหลินลวงเอา น้องเฮี้ย
แสวงมากลับเทศ สิดีได้แล้ว
เวสสุวรรณกะบ่แม่น
ก้าฝ้ายพระยาคน นี้แล้ว
ก็จั่งมาเมืองนี้
นางงามจั่งได้คั่ว มาแล้ว
เขียวล้านลวงเถิง นี้แล้ว
ปลอมเมืองลักลอบ มานั้น
ตนช้อยก็จั่งเดิน พืแล้ว
คือแผ่นกะเสลา พืแล้ว
เพ็งบุญจอมเจ้า
ผาทองนครราช น้องเฮี้ย
นำเจ้าแจ่มสมร น้องเฮี้ย
ก้าฝ้ายพาราณสี แต่เนอ
มอมมาประสงค์น้อง
ชัวสะพานยูใต้ น้องเฮี้ย
สองก้าพรำเสมอ แต่ถ้อน
พาราณสีนครราช ภายพูน
เขาคันหมื่นหลิม พืแล้ว
ตนเดียวตั้งเดี่ยว
ไกลล้าโยชนยาว พืแล้ว
กันมาฮักฮ่วม ดอนนั้น
ภายพืก็จั่งเดิน น้องเฮี้ย
ขานคำฮับพากย์
บาท้าวค้อยจา
นางเทพกนินรี
อเนกนงรือไฮ้
ตนเดียวตั้งเดี่ยว มานี้
หาแก้วมิ่งขวัญ พืเฮี้ย
ท้าวเล่าพลอยขาน
อวนหมื่นเสียมได้
นางเทพกนินรี
ดั่งเดินเถิงน้อง

ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

สองชมสอง

๔๐๒. ก็บ่มีไผ่ฮู้

เห็นแต่ฝูงชวงไช้

นางก็อาณัติให้

สูอย่าไปกล่าวตำนาน

๔๐๓. คันทากซอดไปหน้า

สู่จักดับมอดเมี้ยน

ค่อมว่านางกล่าวแล้ว

ก็บ่มีไผ่ขาน

๔๐๔. นับแต่นางคราญได้

เป็นมิ่งเหง้าผัว

สองเล่าเชยชม

ช่างซอนชมซ้อน

กลนางหอมเลิศ

ปิวเจ้าอยู่ดอม

ฝูงสาวใช้ชวง

ยงเว้าเบิกบาน นั้นเนอ

ตัดหัวหลาวเสียบ จริงແหล้ว

ตายซ้ำซากตาว บ่อยาແหล้ว

สงัดอยู่เป็นพัก

ถ่องความเย็นบั้ง

แลคำตัวประเสริฐ

แก้วแห่งนาง ๆ

ตอนพระนางสุชาดาทรงครรภ์

๔๐๕. หลายวันได้

นางก็ทรงครรภ์ได้

เนื้อหม่นเศร้า

คือตั้งคนป่วยฮ้าย

๔๐๖. บัดนี้กูบ่ไปเฝ้าเจ้า

เจ้าจักตำนานกล่าวถ้อย

ค่อมว่านางกล่าวแล้ว

วันคืนคิด

๔๐๗. บัดนี้ ราชาเจ้า

คองแจ่มเจ้า

เจ้าก็คอยนางแก้ว

อันว่านางนาถน้อย

๔๐๘. เหิงนานแท้

เจ้าก็บอกข้าไช้

แต่นั้น เขาก็ไปเถิงเจ้า

พ่อแจ่มเจ้า

๔๐๙. แต่มัน นางคราญน้อย

แจ้งเหตุแล้ว

บัดนี้ข้าจักคิดแก้

หลายเดือนข้ามลวง มาແหล้ว

ในท้องสี่เดือน

ผิวผางเหลืองหล่า

ประมาณได้สี่เดือน นี้ແหล้ว

ราชาองค์พ่อ กูແหล้ว

หมท้วงต่อกู บ่อยาແหล้ว

ยินโสภขนังองค์

อยู่หมองเหมือนไช้

พระยาหลวงองค์พ่อ

นางน้อยบ่เห็น

วันใดก็ดูเปล่า

บ่มาเฝ้าแห่งกู นี้ได้

สี่เดือนข้ามลวง มาແหล้ว

เถิงน้อยลูกตน

นางคราญบนบอก

เชิญน้อยสู่ปรากฏ ว่าอัน

เปอแต่ตอกขมะ

ยินย้านเยือกกลัว

มารดาตนแม่ กูนี้

ทั้งที่เจ้า

๔๑๐. นางก็คิดยากยุ่ง

ปากบ่ได้

บัดนี้ กูจักเอาใต้ไหว้

กูก็กลัวบิดา

๔๑๑. ค่อมฮ้ำแล้ว

นางคาญนบ

บัดนี้พระพ่อเจ้า

ว่าให้เมื่อบังคม

๔๑๒. ข้าก็ยिनกลัวฮ้ำ

ก็จึงทูลกล่าวถ้อย

แต่นั้นบัวฮมท้าวญ

เจ้าอย่ากลัวเกรงสั่ง

๔๑๓. เสาจักแหมกลอนให้

พี่จักบนฮ่างถ้อย

เจ้าอย่าลืมหำคำตัน

เจ้าจึงทูลบาทถ้อย

๔๑๔. เจ้าจงไขก่อนตัน

ซ้อยก็เกิดพยาธิฮ้ำ

ค่อมว่าท้าวกล่าวแล้ว

เถิงโองหลวง

๔๑๕. แต่มันนาคานเจ้า

เห็นแจ่มเจ้า

เจ้าก็มีคำตัน

เจ้าก็ทรงครรรค์แก้ว

๔๑๖. แต่มัน นางคานน้อย

ซ้อยก็เกิดพยาธิฮ้ำ

เจ้าอย่าแหมกลอนตัน

ซ้อยบ่เป็นสิ่งนั้น

๔๑๗. ซ้อยก็เป็นลูกเจ้า

สิบหกขวบเข้า

ตั้งแต่เนาอยู่ห้อง

มีคนแหน

ถามถ้อยแห่งกู นี้ได้

ในทรวงค้อยคั้ง

ยินแค้นคั้งทรวง

ทูลราชเล็งโงน นี้ได้

พ่อพระยาเป็นเจ้า

ทูลราชพั่วขวัญ

ขาบกรกอยไหว้

ใช้ฮีบมาถึง ก็ดีตาย

สู่ออสนามแก้ว

นพระยาหลวงองค์พ่อ

แหมเจ้าช้อยปอง แต่เทอญ

ตันตอบนางคา

แต่ปูนปานนี้

นางคาญเจ้าจื่อ เอาเนอ

แหมเจ้ากล่าวกลอน พี่เนอ

บนนางความสั่ง นั้นเนอ

แหมเจ้ากล่าวกลอน หั้นถ้อน

พรางความเจ้ากล่าว มาเทอญ

ในห้องพรั๋นนาน ว่าเนอ

นางนาถลีลา

ขาบกลอนกอยไหว้

เทวีตนแม่

นางน้อยเหล่าเหลืออง

นำนางกอยกล่าว

ประมาณได้ก็เดือน นั้นได้

แถลงคำกอยกล่าว

ในห้องสี่เดือน นี้แล้ว

สงสัยว่าแม่

จอมเจ้าอย่าคินิง

ในอุทรท้องแม่

ปีนี้เที่ยงจริง

ผาสาทเสาเดียว

ลุ่มเทิงรื้อฮื้อ

๔๑๘. อันว่าผู้สิ่งซ้อย

คนหมิ่นชั้น

เจ้าอย่าสงกาถ้อน

ซ้อยหากเกิดพยาธิฮ้าย

๔๑๙. ค่อมว่านางกล่าวแล้ว

นางก็ยินเคื่องใจ

เจ้าก็มาเถิงห้อง

นางนาถน้อย

สิมีไผมาลวง นั้นเด

เรียนล้อมอเนกนอง

คนใดสิมาลวง บ่มีแหลัว

ในห้องพรำนาน นี้แหลัว

ทูลราชบิดา

ฮีบลาลงห้อง

หอบปรางค์ผาสาท

แพงล้าอยู่เสถียร

ตอนพระยาให้หาคนทำผิด

๔๒๐. บทนี้ไว้ท่อนี้

ฟังเยอเจ้าผู้ต้วงติเตียง

ทั้งตีนยัง

น. น้ำค่าง

๔๒๑. น. น้ำเผิง

หลอนว่าเป็นสงาด

บัดนี้ จักกล่าวเถิงพระบาทเจ้า

เจ้าก็ยินชมชัด

๔๒๒. เจ้าก็เห็นอ่อนน้อย

เจ้าก็ยินเคียดค้อย

เขานี้ตั้งหากเสียแสงเลี้ยง

กุหากปลงอาชญ์ไว้

๔๒๓. บัดนี้สายสมรน้อย

เขาบ่ขอมดูสัง

จักว่าเป็นพยาธิหรือ

จักว่าเป็นพยาธิฮ้าย

๔๒๔. จักว่าราชาผู้

มาลวงเข้า

ค่อมว่าเจ้าฮ้ำแล้ว

เขาก็เร็วพลันเถิง

๔๒๕. เขาก็มาเถิงแล้ว

สูบับคับให้

สูนตั้งบ่ดูสังแท้

จักจาไปบั้นใหม่

สินขาดทางหัว พี่เอี้ย

ปลอดดีเป็นเส

เป็นบ้างค่าบ่แพง

ไทยเลิงอยากขอเป็ง ดูเต

เมื่อหน้าหากสิคุณ บ่ฮู้

ตนพ้อพระยาหลวง ก่อนแหลัว

ตั้งกลืนกินจ้วน

ผิวผอมเหลืองหล่า

ชมให้แก่ขุน

ตางตาเป็นใหญ่ เสียขอ

วางให้แก่เขา

กูอยู่ในปรางค์

เป็งแยงนางน้อย

หรือมีคนบังเบียด นั้นรื้อ

นางน้อยสิ่งใด บ่ฮู้

ผญาดีฤทธิเดช

ชมน้อยจ้งหล่าเหลือง บ่ฮู้

ทันหมู่เสนา

กล่าวขุนเลยฟ้า

พระยาหลวงกริ้วโกรธ

ขุนท้าวปาวเติน นั้นรื้อ

การเมืองเตินปาว สั้งนั้น

ท้อแต่นอนห่มผ้า

๔๒๖. ตั้งหากเสียแสงกุเลียง

ตั้งบคิดหุ้มได้

จักว่าคนใต้เข้า

มาลวงห้อง

๔๒๗. บัดนี้ให้สุปองเอาได้

หาให้ได้

ค้นหากหาบได้

หากบได้

๔๒๘. จักว่านางคานน้อย

จักว่าเป็นโรคา

ตั้งบคิดได้ให้

มีแต่หาใส่ห้อง

๔๒๙. แต่นั้น ขุนกีนอบนิ้ว

เถิงเคหังอ

บัดนี้ราชาเจ้า

พระกักริ้วโกรธไหม้

๔๓๐. บัดนี้ กูจักไปหาได้

กูก็คิดบได้

ค่อมฮ่าแล้ว

แลงกายปละ

๔๓๑. แต่นั้น สีจันทาน้อย

ไหว้พ่อเจ้า

บัดนี้ พระพ่อเจ้า

เข้าบ่น้ำ

๔๓๒. ลูกก็ขอมดูเจ้า

ผิวผางใส

บัดนี้มาบ่าจางตัน

เมื่อเฝ้าเจ้า

๔๓๓. หรือว่าพระยาหลวงเจ้า

ใส่โทษให้

บตั้งนั้น

เจ้าก็ยินชมขัด

ในมุ้งซ่อนตัว ดังนี้

กินเมืองพ่อง่อง เสียขึ้น

นางแก้วผู้เดียว

มาในระวังราช

ชมน้อยเหล่าเหลือง นั้นดี

คนใดมาลวง

คนเข้าลวงเมือง

การกูมีอาชญ์

ตายคว่ำขาดชวาน บ่อย่าแล้ว

เป็นสิ่งสันไต้ บัญ

เปียดองเถิงน้อย

เป็นดีจักสิ่ง สั้งนี้

การเจ้าบ่คอย แท้แล้ว

กั่มขาบลาถ

อยู่หมองเหมือนไข

โกธากิ้วโกรธ

ปานฟ้าผ่าเปลียง

คนใดมาลวง นี้ดี

ปานเข้าอยู่ชุม แท้นอ

สังคอยู่มีติง

บ่กินตายตุ้

ผญาดีต้านกล่าว

แถลงถ้อยกล่าวกลอน

มาผอมเหลืองเหล่า นี้ดี

สังเจ้าบ่กิน นี้ดี

ตั้งแต่หลังมา พ่อเอี้ย

ขึ้นบานจาตัน

ดอมไฟจักสิ่ง สั้นนั้น

มาแล้วงวมเหงา พ่อเอี้ย

โกธากิ้วโกรธ นั้นรือ

จอมเจ้าผูกตี นั้นรือ

ผิดอาชญ์พระยาหลวง นั้นรือ

ผูกตีขุนท้าว

๔๓๔. เจ้าจึงยินยอมหมองหม่อม
ข้าวบ่น้ำ
แต่นั้น ศรีจันทาน้อย
พ่อแจ่มเจ้า

๔๓๕. บัดนี้ พระยาหลวงเจ้า
ว่าลูกเจ้าลุ่มฟ้า
เจ้าจึงโกธาให้
ใส่โทษให้

๔๓๖. ว่าให้ปองเอาได้
ค้นปัดตั้งนั้น
พ่อจึงได้ยินหมองหม่อม
ข้าวบ่น้ำ

โกษะนึ่งก็บ่อยาก
จอมเจ้าบกิน พ่อเอี้ย
ผญาดีตำนานกล่าว
แกลงถ้อยต่อนาง
โกธากรีวโกธ
มีห้องสี่เตียน นี่แหละ
ขุนหลวงทั้งสี่
ขุนท้าวชู้คน พ่อแหละ
ฝูงคนมาลวง
พระยาเจ้าสีฆ่าเสีย บ่อยาแหละ
ในใจทุกขโศก
ตายคู่เปล่าตาย พ่อแหละ ฯ

ตอนนางศรีจันทาช่วยพ่อหาคนทำผิด

๔๓๗. แต่มั่น ศรีจันทาน้อย
ไหวพ่อเจ้า
ข้าใครเห็นเจ้า
ค้นว่านางทรงครรภ์

๔๓๘. ข้าจักขันตางเจ้า
บให้เคื่องแจ่มเจ้า
ค่อมว่านางกล่าวแล้ว
นางก็ทันเอามา

๔๓๙. วันนี้ กูจักเมื่อเฝ้าเจ้า
หากจักเห็นจอมนาง
กูจักเอาสัมนี่
ทั้งของหวาน

๔๔๐. ค้นว่านางหากทรงครรภ์แท้
หากจักกินสัมนี่
กูจักเอาสัมนี่
ทั้งกล้วยอ้อย

๔๔๑. ค่อมว่าเจ้าฮ้ำแล้ว
เถิงจอมนาง
แต่มั่นศรีจันทาน้อย

ผญาดีตำนานกล่าว
ผายแผี่ยนชู้อัน
น้อยนาถกุมารี
หากสิเห็นไปหน้า
บิดาตนพ่อ
ตนช้อยหากสิตาง
ตกแต่งเดาตา
ข้าหญิงสาวใช้
น้อยนาถสุชาดา ก่อนแหละ
เกิดโภยในท้อง
ถวยราชนางคาญ
ไขว่กันเมื่อเฝ้า
ของหวานบมีล้ำ คอยแหละ
เห็นหั้นบ่สงกั แท้แหละ
ไปลองดูก่อน
ของต้อนแห่งพระนาง
ย้ายอย่างลีลา
ขาบกลอนกอยไหว
ผญาดีตำนานกล่าว

ไหว้แจ่มเจ้า

๔๔๒. สวัสดิ์เจ้า

ปัดต้องพยาธิไซ้

ข้าใครคิดถึงเจ้า

วันคืนคิด

๔๔๓. แดนแต่เจ้า

มีคนแหน

ข้าใครคิดถึงเจ้า

เป็นคู่แก้ว

๔๔๔. บัดนี้ข้าใครยินขามเจ้า

ปัดมาได้

แต่นั้น สุขาดาน้อย

ข้อก็เกิดพยาธิฮ้าย

๔๔๕. แต่มัน ศรีจันทาน้อย

เห็นอุปศรีแจ่มเจ้า

แต่มัน สุขาดาน้อย

ก็จึงเห็นของนาง

๔๔๖. นางก็ทวยมือป้อง

เก็บกลัวอ้อย

ของหวานนั้น

เสวยสัมพันธ์

๔๔๗. แต่มัน ศรีจันทาน้อย

นางก็เห็นเลศเบื่อง

บัดนี้ภูเห็นคักแท้

นางก็ทรงครรรภ์แก้ว

๔๔๘. บัดนี้ภูจักถามนางแก้ว

นางจักบังเลศเลี้ยว

ค่อมว่านางฮ้ำแล้ว

ผายวาจา

๔๔๙. เฮานี้แม่นคู่แก้ว

ใจซื่อแท้

ข้าจักถามดูเจ้า

ผิดและชอบแท้

นางแก้วกล่าวแถลง

นางกาญจกข่มอม ข้อยเอี้ย

เบียนเนื้อสิ่งไต้ แต่รื้อ

เนียรระเนตรหลามไหล

หุ่งถึงพระนางเจ้า

ขึ้นสู่ปรางค์ทอง

ลุ่มเทิงรื้อฮื้อ

นางงามผู้ประเสริฐ

เอียงหน้าเพื่อกัน เจ้าเอี้ย

สมการยั้งข่มอม

ยินย้านเพิ่นขาม เจ้าเอี้ย

นางกาญจกข่มอม

ในท้องสี่เดือน นี้แหละ

ผญาดีหลังล่า

ประคุดเร้าหล่าเหลืออง

หลังล่าไปมา

แต่มมาถายเจ้า

บายเอามาเบ็ง

ลงไว้ที่เตียง

นางกาญจกข่มอมเบ็ง

จนเกลี้ยงปยัง แท้แหละ

ผญาดีคิดหุ่ง

นางแก้วขึ้นชม

นางกาญจกข่มอม

ในท้องเที่ยงจริง แท้แหละ

ลองดูทุกเอื้อง

พรางแท้ให้เห็น คั้งนี้

ทูลบาทนางกาญ

ต่อพระนางนงน้อย

กันมาแต่ก่อน

คำเลี้ยวแม่นปมี เจ้าเอี้ย

นางกาญจกข่มอม

ขอเจ้าโผตผาย แต่ถ้อน

๔๕๐. บัดนี้ไฟจักมาลวงห้อง
รู้ว่าอินทร์อยู่ฟ้า
รู้ว่าเสนาหาสร้อย
จึงได้แนนคู่แก้ว
๔๕๑. แต่นั้นสุชาดาน้อย
ด้านฮ่างถ้อย
ข้าก็ทรงครรรภ์แก้ว
ข้าบมีไผมาสู่
๔๕๒. มีแต่แลค่าน้อย
ให้ข้ามาสู่ห้อง
แต่นั้นศรีจันทาน้อย
ชาติที่นกกชื้อย้าย
๔๕๓. ข้าบยินเชื่อเจ้า
มันบมีสมควร
มันว่าผิดฮืดหลวง
มาว่านกเสพซื่อน
๔๕๔. ทั้งหลายนี้
เป็นคู่แก้ว
เจ้ามากล่าวด้าน
มาเป็นกันกับหนู
๔๕๕. ข้าบยินเชื่อแท้
มาปุนแหม
แต่นั้นสุชาดาน้อย
ตั้งหากมีตั้งนั้น
๔๕๖. ข้าบมีพรางเจ้า
บมีลิ้นแ่งฮ้าย
แต่นั้นสุชาดาน้อย
ด้านฮ่างให้
๔๕๗. แดนแต่เฮานางหล้า
ลิบหกขบเข้า
บมีไผมาปุนปอง
มีแต่นกอยู่ตุ้ม
๔๕๘. กลางวันนั้น

ผีปองลักลอบ พระนางนี้
ลงปองมิ่งแนน นั้นรือ
เมืองไกลมาสู่ พระนางรือ
เฮียงซื่อนอยู่ปรางค์ เจ้าเอี้ย
นางคาญกอยกล่าว
แหมเจ้ากล่าวกลอน
ในท้องพร่านาน นี้แหละ
สมเฮียงซื่อนคู่
พระยาหลวงองค์พ่อ
ปุนปอนปิบัว นั้นแหละ
ผญาดีกอยกล่าว
อย่ามาด้านว่ามี เจ้าเอี้ย
สัตว์อยู่ในไพร
เสพสมมีท้อง
บุฮานเจ้ากล่าว มาแหละ
มีท้องคั่วแหม เจ้าเอี้ย
มีคนสมสู่
เฮียงซื่อนก็จั้งควร เจ้าเอี้ย
สัตว์ถ้อยเดียวรัจฉาน
บักสัตว์น้อย
เจ้ากล่าวมาผวน
ว่ามันสมเจ้า
แหมกลอนด้านกล่าว
พระนางเจ้าบ่เชื่อใจ แท้แหละ
ความไต่มียังเว้าต่อ กันตาย
พรางเจ้าลายความ เจ้าเอี้ย
คินใจมีมาก
นางแก้วว่ามี แท้แหละ
สอนสาวขึ้นใหญ่ มาแหละ
ป็นนี้เที่ยงจริง เจ้าเอี้ย
ปองแนนเฮียงคู่ กันตาย
พระเมืองเจ้าให้มา นี้แหละ
ก็เนานอนในคอก

ค้นค่าแล้ว
ค้นว่าเจ้าอยากฮู้
หากจักเห็นเฮืองนั้น
๔๕๙. ค่อมกล่าวแล้ว
เถิงแลคำ
บัดนี้ เฮียมจักเอาจอมเจ้า
เชิญแจ่มเจ้า
๔๖๐. ค่อมกล่าวแล้ว
ศรีแจ่มหน้า
เจ้าก็แก้เส้นด้าย
บังเกิดเป็นฮูปท้าว
๔๖๑. แต่นั้นศรีจันทาน้อย
หน้าเหล่าเบ้อ
นางก็บนบอบนิ้ว
ยอตื่นแปะ
๔๖๒. ทานโทษถ้อน
ข้าก็ขอทานสุข
ข้าบฮู้
๔๖๓. ก็จึงเอาจอมท้าว
บัดนี้พระบาทเจ้า
ข้าก็ยินขามกลัว
ค่อมว่านางกล่าวแล้ว
๔๖๔. กัมขาบไหว้
นางก็มาถึงห้อง
สรงโสรดน้ำ
นางก็มีคำต้าน
๔๖๕. ข้าก็เมื่อสู่ห้อง
ข้าก็ฮู้เหตุแล้ว
บาดใต้แท้
ก็จึงทรงครรรภ์แก้ว
๔๖๖. เจ้าจึงเมื่อทูลไหว้
ลูกก็หาได้แล้ว
ข้าก็ถามนางแก้ว

เป็นท้าวเสพสม เจ้าเฮี้ย
เฮียมเอาให้เบิ่ง คุณั้น
ในหั้นชู้ฮั้น เจ้าเฮี้ย
นางนาถศรีจันทา
กล่าวกลอนกอยไหว้
สายสมรออกเบิ่ง คุณั้น
ไปพร้อมอย่าเคือง เจ้าเฮี้ย
เอามาพ้อเบิ่ง
จันทาน้อยล้าคอย
ไหมคำเมี้ยนแจบ
งามแยมยังเขียน
เปอต่อตกขะมะ
ยินค้ำเหล่าเหลือง
กัมขาบถวายพร
ใส่หัวทูลไหว้
ยั้งข่มอมชีวิต ข้อยเฮี้ย
เพ็งบุญจอมเจ้า
คองว่าเป็นสัตว์
ออกมายงหลั่น
ตนประเสริฐบุญมี
ตั้งพุทโธองค์เจ้า
ถวายพรลาเลิก
จอมเจ้าฮีบมือ
เคหังลดเครื่อง
ดีแล้วอยู่สะเบย
บิดาตนพ้อ
จอมนางถามถี้
นางแก้วชู้ฮั้น พ้อเฮี้ย
แลคำสมสู่ พระนางแหลัว
ในท้องแมนจริง แท้แหลัว
พระยาหลวงองค์พ้อ นางเทอญ
จอมเจ้าอย่าคณิง เถาะเนอ
สุชาดาทุกเยื่อง

เจ้าว่ามีท่อนี้

เห็นแท้แม่นยำแท้แท้

ตอนพระยาธำมรงค์ทำผิด

๔๖๗. แต่นั้นขุนหลวงเจ้า

ป่าวเพื่อนพร้อม

แต่นั้นขุนก็เมื่อถึงเจ้า

ข้าเฒ่าหาได้แล้ว

๔๖๘. ตั้งปมไฟแท้

มีแต่แลค่างาม

แต่นั้น เจ้าก็มีคำข่ม

เจ้าก็กริ้วโกรธไหม้

๔๖๙. อันว่าพระยาไต่แท้

ทำเพศเพียง

ว่ามันตีกระดัดแท้

ค้นหาคดีขนาดแท้

๔๗๐. แดนแต่กุณาในห้อง

ไผ่บ่ม่าลวงห้อง

บัดนี้มีโจรตั้ง

มันก็ทำเพศเพียง

๔๗๑. มันก็ทำกลเลี้ยว

เป็นแลค้ำ

กูก็เหลือใจแท้

กูจักดับมอดเมี้ยน

๔๗๒. มันนี้เป็นโจรฮ้าย

มาลวงห้อง

สูงจะไปเอาท้าว

มาสู่ห้อง

๔๗๓. แต่นั้นเขาก็นำคำเจ้า

เถิงแห่งห้อง

บัดนี้ ภูวนาถเจ้า

ทั้งนางคราญ

๔๗๔. แต่นั้น บัวสมท้าว

แหวนใส่ก้อย

ลีลาयरระยาด

เมื่อเฝ้าเพื่อนกัน

จอมหัวทูลกล่าว

การเจ้าใส่หัว พระเอี้ย

มาลวงเมืองเฮา เจ้าเอี้ย

สู่สมพระนางน้อย

ปานไฟลนลวบ

ปานน้ำยิ่งฝาย

ผีปองลักลอบ มานี้

ตัวน้อยนงงาม แท้นอ

ทำกลตายต่าง ดูเทอญ

กุลีเลี้ยงฮ่วมปรางค์ แท้แท้

ผาทองนครราช มานี้

กูได้ทอโย

ปลอมเมืองลักลอบ มาตาย

ตัวน้อยฮูปงาม ตั้งนี้

เป็นฮูปตัวสัตว์

แปลกผิวเสมอเพียง

มันมาบังเบียด กูนี้

พันซ้าซากตาว บ่อย่าแท้

ลักเอาลูกเพิน จริงแท้

ขมน้อยให้เหล่าโฉม แท้แท้

ทั้งนางมาเทียว พลันเทอญ

เดียน้อย่านาน ว่าเนอ

เหนือหัวยั้งขม่อม

บาท้าวกล่าวกลอน

เชิญอ่อนทั้งสอง

พรั่กันไปพร้อม

ทั้งนางตกแต่ง

เทิงม้าวใส่แขน

กระจอนหูแก้ว
กระโจมปิ่นเกล้า
๔๗๕. เจ้าก็ทรงแผ่นผ้า
ลำ ๆ ผิว
ของดีเจ้า
แม่ยกษให้
๔๗๖. กับทั้งกายสิทธิ์แก้ว
ฤทธิ์เดชกล้า
เจ้าก็ทำเพ็งแก้ว
มนต์จากท้าว
๔๗๗. ค่อมแต่งแล้ว
นางนาถน้อย
สองกษัตริย์เจ้า
เนื้อด ๆ เลื่อม
๔๗๘. เขาก็แลหลังเยี่ยม
ผิวผ่องเลื่อม
ฝูงสาวน้อย
ตาลวดค้ำ
๔๗๙. เขาก็อิงคินึงให้
บัดนี้เสียแจ่มเจ้า
เสียตายบัวสมท้าว
เจ้าจกมรณาทาย
๔๘๐. ฝูงทวยค้ำ
เขาก็ยมยาวให้
บางห้องอธิษฐานขึ้น
ขอให้บุญส่งค้ำ
๔๘๑. บางห้องต็อกขึ้น
ขอแก่อินทร์อยู่ฟ้า
บางห้องปรารณาตั้ง
บัดนี้เสียแจ่มเจ้า
๔๘๒. บัดนี้เพื่อนจกเอาไปฆ่า
เจ้าจกตายเป็นผี
แต่นั้นเจ้าก็นำทางเท้า

สังวาลสุบสอด
ทรงเอ้มายโถม
ควรค่าแสนคำ
ส่องใสเสมอแก้ว
บาคาญประสงค์แต่ง
บาท้าวใส่ไป
ดวงแขขาวเผือก
เขาย่านอ่อนขาม
มนต์ยาฤทธิ์เดช
เขาย่านพ่ายพัง
บาคาญย้าย่าง
นำสันบวาง
ผายเชิงยัวร์ะยาต
บาท้าวแกว่งแพน
เห็นบางมยิง
คิงอ้วนคองงาม
คอยบาทหลังล้ำ
ลืมนื้ออยู่เอง
นำบาชีชั่ว
องค์อ้วนฮูปงาม แลนอ
เสียเนตรทองทิพย์ มอมเต้
ขาดขวัญวันนี้ แลนอ
ทางไกลมาเบิ่ง
นำท้าวอืดู
ถึงพรหมเทวโลก
บาท้าวอย่าคา แต่เนอ
เกาทรวงฮ้องกล่าว
ชูเจ้าค้อยคง แต่ถ้อน
นำบาให้หุง ก็มี
เวรฮ้ายคอบคิง แลนอ
ดับชีพชีวัง แลนอ
ขาดขวัญวันนี้ แลนอ
ถึงช่วงสนามทอง

พระยาก็คอยเฝ้าเห็น

๔๘๓. อันว่าฤทธิแก้ว

ไปคอบเข้า

พระยากียินขามย่าน

เจ้าก็ปากบ่ได้

๔๘๔. บากก็ผายตนเข้า

พระบาทเจ้า

เจ้าก็ถามข่าวน้อย

ยังสวัสดีเจ้า

๔๘๕. บ่ได้ต้องพยาธิไซ้

ยังคอยเทียบระฆามัน

ยังคอยสุขขอยุ้ยอัน

ลูกก็เดินมาห้อง

๔๘๖. มาเพ็งเจ้า

อันว่าเมืองฝ้ายพี

ยูกะเสิมสุข

ขอให้ป็นตั้งชั่วสะพานแก้ว

๔๘๗. ทางพูนพี

ข้านี้เป็นผ่่าเชื้อ

เมืองพาราณสี

ก็บ่มีไฟป่อง

๔๘๘. จึงได้เดินสู่ห้อง

ค่อมว่าท้าวกล่าวแล้ว

เจ้าก็เดินเสนา

สูงจงดาดาห่าง

๔๘๙. สูงจงดาแต่งห่าง

ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

หากล้วยอ้อย

ยายยังอ้อม

๔๙๐. กากาดตั้ง

ค่อมแต่งแล้ว

ขุนใหญ่แท้

เขาก็สร้งโสรดน้อย

อ่อนทรวงดีด้วย

เข็ดย้าฤทธิเดช

ใจเจ้าอ่อนขาม

กลัวย้าฤทธิเดช

กลัวย้านสิ้นสาย

ปรารค์ทองยุบนั่ง

ลงฮ้านนั่งเตียง

นามหน่อจอมกษัตริย์

บาคาญตนประเสริฐ ไซ้อยเอี้ย

เปียนเนื้อสิ่งใด แต่รื้อ

เดโชยังขม่อม จริงแท้แล้ว

บุญเจ้าเหลือมงำ เจ้าเอย

ผาทองนครราช ภายพี

บุญกว้างเหลือมมุง เจ้าเอี้ย

คือแผ่นกะเสลา

เพ็งบุญจอมเจ้า

หนทางเที่ยวท่อง

สองกำพร้าเสมอ แต่ถ้อน

พระยาใหญ่อริจจะวงศา

สืบแทนพงศ์เชื้อ

ปองแนนเฮี้ยงคู่

พระยาเจ้าขาบถวาย นี้แท้แล้ว

พระยาขึ้นหุมหัว

เบิกบาศรีน้อย

แปลงหอสร้งอ่อน นั้นเทอญ

หอแก้วโสรดสร้ง

เสนาปุ่นแต่ง

มาตั้งปลุกฝัง

หอสร้งเดียระดาด

เลียนสละย้ายหมื่นฐาน

บรรบวนทุกสิ่ง

เชิญน้อยสู่หอ

นามหน่อบัวสม

๔๙๑. แชว ๆ เขา

มีทั้งสวนไผ่พร้อม

มีพาดซ่อง

เสียงระงมเท่า

๔๙๒. เสพลูกเจ้าลุ่มฟ้า

มีทั้งหอยสังข์พร้อม

กลองและฆ้อง

เขาก็หาวันได้

๔๙๓. ชัยโชคพร้อม

พราหมณ์เฒ่า

สองอ่อนน้อย

ชะยะตุ พร้อม

๔๙๔. ภูเบศร์ท้าว

สวัสดีด้วย

ขอให้บุญหุ้มเกล้า

อันหนึ่ง ขอให้เตโชเกล้า

๔๙๕. ฮ้อยประเทศท้าว

ให้เขานำของเข้า

ยี่นยี่งล้ำ

สุชาดาน้อย

๔๙๖. ยี่นพันปี

อักโขลัน

มาเผื่อแฝง

ค่อมว่าพรเกล้าแล้ว

๔๙๗. บาบ่าวเจ้า

เจ้าก็เวนเมืองให้

มอบข้างม้า

พอกี่เฒ่าแก่แล้ว

๔๙๘. ทั้งสุชาดา

แต่นั้นบัวหมท้าว

บ่กว่าพระย่าเกล้า

ข้านี้ยังอ่อนแท้

๔๙๙. รือจ๊กทรงเมืองแทน

เสพระบำเนียงฮ้อง

ดุริยาเนืองปี

ตั้งหัวครั้นเครง

เถิงพรมเทวโลก

คุณค้ำนึ่งเมือง

บังออด้อยตั้ง

ตั้งก้องมีนัน

ยามตีมือปลอด

เชิญน้อยสู่ขวัญ

ถวายพระพรเทิงคู่

เนาพร้อมฟ้างเฮียง

เดโชมั่งคะเลต

ทรงสร้างสืบเมือง

บุญมาทรงแทน

ฝูงข้าไพร่เมือง แต่ถ้อน

เข็ดย่ำสิทธิเดช

มาน้อมส่วยทอง นั้นเนอ

มาถวายบาราช

พันเข้าหมื่นปี แต่ถ้อน

เทียมแทบบาคราญ

อย่าสุ่มิไภยต้อง

นางเทพกีนนะรี

ฟ้างพระองค์เฮียงซ้อน

ถอยพาลาเล็ก

หายฮ้อนอยู่สเบย

บาคาญเสวยราช

ฝูงข้าไพร่พล

อยู่ตามครอง พ่อเหล่า

มอบถวายพระองค์เจ้า

บาคาญกอยเกล้า

ทรงสร้างสืบเมือง หั้นเทอญ

เป็นพรำเขยองค์ อยู่เหล่า

พ่อพระองค์มิได้

บอกว่าจอมกษัตริย์ให้
ทรงนครหลวง
บัดนี้บุญมีได้
๕๐๐. เสนตเฝ้า
เจ้าก็บ่เดือดร้อน
ท้อแต่ทรงนครหลวง

ทรงแผ่นดินทอง
อยู่สวายเป็นเจ้า
สวายเป็นเมืองทรงแทน
แหนเจ้าคำคีน
กำฝ้ายแดนใต้
นั่งปองเป็นเจ้า ฯ

ตอนท้าวบัวสมคิดถึงน้องชายทั้งสอง

๕๐๑. บัดนี้เหิงนานได้
เจ้าก็คิดฮอดน้อง
โอนอ บัวเฮียวท้าว
เจ้าก็อยู่แห่งห้อง
๕๐๒. แดนแต่พินิจจากเจ้า
พีกี่ได้สืบสร้าง
บัดนี้ พีกี่หายโภยแล้ว
ยังบ่เห็นสองพี่น้อง
๕๐๓. ค่อมว่าเจ้าฮ้ำแล้ว
ข้าวบ่น้ำ
บาก็ทรงพระเนตรกัน
นอนหม่มผ้า
๕๐๔. แต่นั้นสุชาดาน้อย
เห็นแจ่มเจ้า
แต่นั้นสุชาดาน้อย
ไหวแจ่มเจ้า
๕๐๕. บัดนี้พระบาทเจ้า
เจ้าก็ยังเคืองใจ
หรือว่าขุนหลวงเฒ่า
เขาบ่มาเฝ้าเจ้า
๕๐๖. หรือว่าเจ้ามีใจเข้ม
หรือว่าเพินเอาอวน
บัดนี้ เจ้าจึงได้ยिनหนองหน่อม
บ่ได้ไปแอ่วหลิน
๕๐๗. หรือว่าเสนหาสร้อย

เจ็ดเดือนข้ามล่วง มาแล้ว
สองท้าวอยู่ไพร
บัวฮองเสมอเนตร กูเอี้ย
ใต้แท็กบ่เห็น พี่นา
เจ็ดเดือนข้ามล่วง มาแล้ว
เป็นเจ้านั่งปอง พี่แล้ว
สวายเป็นเมืองเป็นใหญ่
เทียมข้างเพื่อนใจ พี่นา
แลงกายไลเปล่า
จอมเจ้าก็บ่กิน
ผิวผอมเหลืองหล่า
โทนโทับตั้ง
นางงามหลังล้ำ
สีเสร์หล่าเหลือง
จันทากัมขาบ
บาท้าวเหตุใต้ นี้ได้
ตนผ่านผาทอง
เหตุใต้ขอแจ้ง
เสนาทั้งสี่
องค์อ้วนโกรธเค็ม นั้นหรือ
ซังราชบิดา นั้นหรือ
มากอกซังพระองค์ไว้
ในใจทุกขโศก
ไพรกว่างววมเหงา นี้ได้
ภரியามีมิ่ง

ฮีบปมีเม็ดสะดี

แต่นั้น บัวสมท้าว

เอาบเป็นตั้งนั้น

๕๐๘. เขาก็คิดฮอดน้อง

บได้เห็นแจ่มเจ้า

เดิมแต่ยังหลังพูน

มีแต่สามพี่น้อง

๕๐๙. บัดนี้ มาถึงห้อง

จึงได้เข้าสู่ห้อง

บัดนี้เพิ่นก็บองเอาได้

อันว่าสองพี่น้อง

๕๑๐. จักว่าเป็นตายแท้

จักว่ายังอยู่นี้

เขาจึงได้โหมนัสเยื่อน

คิดฮอดเจ้าแผ่นหล้า

๕๑๑. แต่มานั้น นางสุชาดาได้

ก็จึงเมื่อขาบไหว้

บัดนี้จอมกษัตริย์เจ้า

ว่าน้องเจ้าแผ่นหล้า

๕๑๒. ท้าวก็มีคำตำน

ขอให้พระพ่อเจ้า

ค่อมว่านางกล่าวแล้ว

เถิงโองทอง

พระองค์เจ้าหน่วยซัง บ่ฮู้

บาคาญกอยกล่าว

พระนางแก้วอย่าคณิง

บาคาญสองอ่อน

ตนช้อยงวมเหงา พี่นา

นำกันเป็นเพื่อน

กันแท้แม่เดียว เจ้าเอี้ย

ผาทองนครราช ภายพี

สวนกว้างแห่งพระองค์ นี่แหละ

ตนเฮาพลัดพราก เสียสิ้น

บินแส้วสอดหนี

สันไตบ่ฮู้เหตุ สิ้น

หนีแล้วฮู้ว่ายัง บ่ฮู้

ในปรารงค์คิดหุง หาแหละ

สองท้าวก็บเห็น พี่นา

ฟังบาแจ้งเหตุ

จอมไ้พ่อตน

มีคำตำนฮ่อ เขาแล้ว

ยังค้างอยู่สวน ว่านา

ดอมเฮาบอกกล่าว

เชิญน้อยสู่ปรารงค์ เทียวเทอญ

ลาพ่อพระยาหลวง

อยู่เทียมบาท้าว

ตอนท้าวบัวสมไปรับน้องเข้าเมืองผาทอง

๕๑๓. แต่มานั้น เจ้าก็โห่ง ๆ ฆ้อง

จัดหมู่ท้าว

๕๑๔. เขาก็มาเถิงเจ้า

เจ้ากล่าวถ้อย

บัดนี้เฮาจักไปเอาเจ้า

ทั้งบัวฮอง

๕๑๕. สูจงเดาตาห่าง

ทั้งหมู่ม้า

จุมคำเดินป่าว

มาพร้อมพรั่มวล

ราชาภูวนาถ

แฮมเว้าต่อเขา

น้อยอ่อนบัวเฮี้ยว

อยู่สวนเฮาพูน

ฟังพลายคาดเครื่อง

ทั้งห่างเครื่องอาน

ฝูงสาวพร้อม

แต่งให้ได้

๕๑๖. วันหน้านั้น

คั่นชู้แล้ว

ค่อมว่าแล้ว

ไทยครว้เขา

๕๑๗. พอดีแล้ว

พระบาทเจ้า

เด็กตื่นล้ำ

กฤษณ์ขึ้น

๕๑๘. ค่อมชู้แล้ว

เสนาเขา

ฝูงช่างม้า

ไทยรว้เขา

๕๑๙. นาโคห่าง

ช่างขนาดได้

ดาวพระกายให้

พระบาทเจ้า

๕๒๐. คุณเมืองให้

พระบาทเจ้า

พลายนิยมให้

อยู่ฝ่ายข้าง

๕๒๑. ยาบ ๆ เลื่อม

ลมเบิกต้อง

ไทยโขนพร้อม

นางกะลิ่งข้างพื่อน

๕๒๒. ดุริยะพร้อม

เขาก็ตีเสพเจ้า

ฝูงมอกขนาด

บังอ้อเขา

๕๒๓. ฝูงสาวย่อง

ยาบ ๆ เลื่อม

ฝูงพวกพร้อม

หญิงชายน้อยใหญ่

พอฮ้อยชู้อัน นั้นเนอ

ยามดีชัยโชค

เฮาย้ายก่อนนาย เถาะเนอ

เลยคำอรชอน ฟันเยอ

แต่งพายอพร้อม

ถอยพาลาเล็ก

เสวยแล้วเล่นอน

ช้ายตุดถึงแก

ท้าวเมืองเพื่อนพิน

พระบาทเดินพล

หลังมาเต็มคุ่ม

คาดเครื่องนันทเนื่อง

ชื้อานทรงย่อง

โคนคำคาดเครื่อง

พอฮ้อยพรมวล

อวนพลไปก่อน

ไปหน้าก่อนพล

บัวสมทรงเครื่อง

ทรงย่องฝ่ายหลัง

สุชาดาทรงชื้อ

ขวาเจ้าบ่คา

ปะคือแดงแทนแห่

ปะคือท้าวแกว่งไกว

มะโหรี่พื่อนม่าย

ไกวเหลือแกว่งแพน

สวนไลมวนมี

ไปหลินม่วนไพร

เดียระดาดหอยสังข์

เป่าไปดั่งก้อง

ทรงโฉมเอี่ยมาย

แหนเจ้าสู่สวน

ข้ามหาดเด็กชาย ก็ไป

แซว ๆ เขา

๕๒๔. อึ้งคิ่งฮ้อง

สัว ๆ เข้า

เจ้าก็ปลดเครื่องแล้ว

บรรบรรแล้ว

๕๒๕. นางกะสิ่งเขา

เขาก็ย้ายยังอ้อม

สน ๆ เขา

บาไทยท้าว

๕๒๖. สาวบ่าวพร้อม

บางพ่องมีคำต๋าน

लगคนเขา

บางพ่องจับแจงเสื่อ

๕๒๗. บางพ่องกอกแกกหลั่น

บางพ่องมือล้วงเข้า

บางพ่องปากกล่าวต๋าน

อ้ายขอเข้าฮ่วมห้อง

๕๒๘. แต่่นั้น ผุงสาวต๋าน

เจ้าอย่าจาจงเฮียม

น้องนี้มีสมกระบวนอ้าย

เจ้าบ่กายนอนห้อง

๕๒๙. ชาตี่ที่เฮือนบ่มีแถบกั้ง

เจ้านี้เคยกินอ้อย

เจ้าสั่งมาฮ้างต้มอ้อมเคี้ยว

ยศบ่สมกษัตริย์ให้

๕๓๐. หากบ่มักที่กว้าง

โอนอสาวเอี้ย เจ้าสั่งมาเอาอ้อมเคี้ยว

ว่าให้หวานสิ่งอ้อย

ชาตี่ที่เขาฮอเคี้ยว

๕๓๑. ว่าให้หวานยิ่งล้ำ

โอนอ เจ้าสั่งมาเป็อนบิตล้าว

บาดว่าเฮือขึ้นแก้ง

มาฝอกขึ้น

แห่พระองค์โยงย้าย

แซว ๆ ดาสนั่น

สวนกว้างจอดเขา

แปงตูปผามเพียง

เต้าช่วงมะโหรี

แกวงแพนเพื่อยพ้อน

องค์พระบาทบัวสม

หลั่นงันพระองค์เจ้า

บัวสมหลังล้ำ

จาจิ้นเสียดกัน

สวยเสียดใส่ใย ก็มี

ไล่คงยงผ้า

สาวมาตึงแยง ก็มี

เชิงซู้สวกสาว

บายนมคั่นบิบ ก็มี

มายาคำต่าง ก็มี

ชมน้องอุ้นทรวง แต่แม่

จาดต่อผุงชาย

ว่านอนชมซ้อน

ก็ยีนอายเจ้ากล่าว มาแล้ว

ฝาบ่มีลมสิเป่า พระอวนเอี้ย

พระอวนอ้ายบ่อยากนอน ดอกตี้

ลำหวานบ่องห่าง อวนเอี้ย

กะดอมฮั่วเหมือดแกง นี้ได้

ไลเสียวไ้เปล่า ก็ตามถ้อน

ก็ตามถ้อนข้างใจ หั้นถ้อน

เขาฮอชมขึ้น น้องเอี้ย

ชาวค้วงหากสิหั่ว พี่แล้ว

แกมกระเดาชมขึ้น

น้ำตาลย้วยก็บ่ปาน ว่ารือ

เอาสะโนเฮ็ดถ่อ โทเต้

พายที่น้กบ่ถอง น้องเอี้ย

ซัดหล่างลำสะโน

๕๓๒. เจ้าถ่อเฮือลำหนัก
ตามใจน้ำ
บ่อนขัดมาฮ่าวฮู้
เฮียมนี้หนักเก็งล้าน
๕๓๓. แม่นว่าลมพานพัด
น้องเหมือนดั่งแสงหิ่งห้อย
มาฮ่าวกุมพลายสาร
เฮียมก็เอียงไฟไต้
๕๓๔. มาเห็นแฮ้อยู่น้ำ
อันว่าอัศจรรย์ใจกึ่ง
ปลาชิวไล่แหบแซ้
บ่ห่อนเห็นมาหา
๕๓๕. เจ้าหน่อมนี้มาฮ่าวอันธะวาจิต
อันว่าฝูงสวาน้อย
อ้ายหากมาช่างเว้า
เจ้าผู้เที่ยวทางเว้ง
๕๓๖. ตาบอดฮอดบ่อนแจ้ง
โอนอสาวเอี้ย ตาใส่น้อง
หลอนว่าหนามอยู่พื้น
บัดนี้จักกล่าวถึง
๕๓๗. บัวเฮียวทั้งบัวฮอง
บาก็เห็นเขาหลั่น
นางกะสิ่งช่างพ็อน
สองกษัตริย์เจ้า
๕๓๘. วันนี้ ฮ้อยว่าพระบาทเจ้า
เจ้าก็พาพลมา
เพิ่นก็ปองเอาได้
บัดนี้ ยังแต่เอาพี่น้อง
๕๓๙. ค้อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว
จับสาขา
บาก็เหลียวล่าเฮียม
ก็จึงเห็นสุชาดา
๕๔๐. อันนี้ฮ้อยว่าบาไทยทำ

มันบ่เปลื้องพายที่นก็บ่ไป ดอกนา
เฮือชาวเจ้าสิขาดถ่อง ไปแล้ว
สิพายที่นใส่ฟอง น้องเอี้ย
ก้อนใหญ่เขาสุเมร นั้นแล้ว
บ่หงวยก็ยั้งตั้ง
ปุนเปรียบสุริโย ไต่นั้น
ผูกคอสะโนได้
เห็นเงาพอพุมพู่ ไปนั้น
ทั้งซ้ามอดกิน น้องเอี้ย
กุมกินปลาบึกใหญ่
หัวซันหลีบหิน พุดโทเต้
ฮู้หลงชาติมาพบ
คอบแมวลีชนช้าง
ยินดีซี้ซั่ว
โยถ้อยเสียดทรวง แท้นอ
งมจ้าวยากบูป่า ก็ตามถ้อน
มีนได้ก็บ่เห็น ดอกนา
มีนไปให้แจ้งฮุง ดูเทอญ
ทางนั้นสิเสียบตีน บ่อย่าแล้ว
สองกษัตริย์เจ้าตนประเสริฐ
พรั่สองพระองค์เจ้า
มะโหรีพ็อนม่าย
ไกวเหลือ่แกว่งแพน
จากันอ้อยอัน
ตนผ่านผาทอง บ่อย่าแล้ว
ลั่นสวนไพรกว้าง
บัวฮมต่นพี เฮาแล้ว
พระยาเจ้าสิจอบเฮา พี่เอี้ย
เลยเล่าบินมา
กึ่งงามคอยเจ้า
ทุกที่ไปมา
นั่งเทียมบาทำว
บัวฮมต่นพี เฮาแล้ว

เจ้าก็ได้สืบสร้าง

ยังปตายุไปแท้

๕๔๑. บุญแจ่มเจ้า

บัดนี้ เขาก็ลงสู่เค้า

เขาก็บินไปจับ

ค่อมว่าสองจาแล้ว

๕๔๒. พอแต่พระบาทเจ้า

แต่นั้น ศรีจันทาน้อย

นางบข้า

นางก็แก้เส้นด้าย

๕๔๓. ถัมใส่ตัน

แล้วจึงเป็นฮูปท้าว

นางทั้งหลาย

ไผ่กะว่าไฟได้

๕๔๔. ข้อยได้แล้ว

लगนางนั้น

ยังว่าข้อยได้แล้ว

लगนางนั้น

๕๔๕. มัดแมตเข้า

ข้อยได้แล้ว

หากจับเป็นมิ่งแก้ว

लगนางนั้น

๕๔๖. เขาก็กุมกอดเจ้า

लगนางนั้น

เขาก็กุมบิตแบ

แต่นั้น ผุ่งบ่าวน้อย

๕๔๗. เขาก็มีมายา

โอนอสาวเอ๋ย เป็นสังเจ้า

อันว่าผู้สิ่งนี้

หรือว่าเฮียมบ่แม่นแนนแต่ฟ้า

๕๔๘. แนนบ่มาเผื่อแผง

หรือว่าแนนเจ้ายังเผื่อผืน

แนนมิ่งตัน

เมืองกว้างนั่งปอง พี่เอ๋ย

บุญบามาเหลื่อม เฮาเหล่า

เหลือนั่นอเนกนอง แท้เหล่า

ทันทีชาบา หั้นเทอญ

เข่าชาพระองค์อ้าย

บินลงจับเข้า

เห็นแล้วชื่นชม

เห็นบาจับอยู่

บายเจ้ากอดเอา

ไหมคำชุกเชื่อง

ไฟไหม้มนผง

บังเกิดโฉมงาม

ยาดกันเอาท้าว

จับแขนคนกิง

สังเจ้าบ่วาง นั้นเต

จับชาบาบ่าว

สุเจ้าฮีบวาง เทียวเทอญ

ยังควจับเตียว

ดิงไว้บ่วาง

สุนางปละไป เสียเทอญ

ผัวข้อยฮีบวาง เทียวเทอญ

กุมกอดเอาแอว ก็มี

สองท้าวสนั่นเนือง

จับฝ่าบาทา ก็มี

งกอดเอาสองท้าว

หัวอะเห่ยนั่นเนือง

สวกสี่เสเอื้อง

กุมเอาผัวเพิน พุดโทเต

สังเจ้าบ่เอา นี้เต

ฮักขอดกันมา นั้นรือ

ฝ่ายพะอวนชมซ้อน

ชมเสนหาใหม่ เสียนั้น

พอวนเจ้าอยู่ไกล นั้นรือ

แต่นั้น ผูกบ่าวตัน
๕๔๙. นางทั้งหลาย
เขากี่วางบาฬาว
หน้าหล่าเบื้อ
แต่นั้น พระบาทเจ้า
๕๕๐. เจ้าก็เดินเสนา
เขากี่เดาตาห่าง
ดาวหน้าข้าง
ฮอดเกยกว้าง
๕๕๑. ราชาพระ
ผูกบาวน้อย
สน ๆ เขา
บรรบรรแล้ว
๕๕๒. ผูกไพรน้อย
แต่นั้นพระบาทเจ้า
หาวันดี
บัดนี้ เฮาจักอุพภิเสกเจ้า
๕๕๓. ทั้งบัวฮอง
บัดนี้สูงงเดาตาห่าง
พื้นแปดชั้น
นักสนมพร้อม
๕๕๔. ข้าช่วงใช้
สวัสดีแล้ว
เฮาจักเชิญแจ่มเจ้า
บรรบรรแล้ว
๕๕๕. เชิญแจ่มเจ้า
เขากี่นำสองเจ้า
สน ๆ เขา
สอนลอนนิ้ว
๕๕๖. ชัยโชคพร้อม
พราหมณ์เอนเข้า
พราหมณ์กล่าวถ้อย
มาเยอขวัญศรีแก้ว

สวยเสียดใส่ใบ
อยู่สะเทินทรงคร้าม
ทั้งสองปะไป
ยินคร้ามลักอาย
ตนผ่านผาทอง
ไพรพพลเมื่อพร้อม
พังพลายคาดเครื่อง
คินเข้าสู่เวียง
แก้เครื่องพังพลาย
โสรดสีสรงน้ำ
คนแห่แหนตาม
เข้าเมืองลีล้าย
ชาวเมืองหายโคก
หายฮ้อนอยู่สะบาย
เดินหมู่เสนา
เบิกบาศรีท้าว
นามหน่อบัวเฮียว
พร้าสองเชื้อท้าว
ปรางค์ทองหลังใหญ่
แบ่งให้แก่บา
คนชาวเทียมราช
พอฮ้อยมอบบา
วันยามมือปลอด
สองท้าวสู่ปรางค์
เดาตาตกแต่ง
ปานนี้แม่นยาม แท้แท้แล้ว
ขึ้นสู่หอปรางค์
หลังมาเต็มคุ้ม
ถวยเทียนบาราช
เชิญท้าวสู่ขวัญ
ถวยพรสองอ่อน
หม่อมพ้องเฮียกขวัญ
สองพระองค์จอมเกศ

๕๕๗. มาเยอขวัญหลงห้อง

มาเยอ มาอยู่ห้อง

สวัสดีถ้อน

มาเยอ มาแนบนิ้ว

๕๕๘. มาเยอขวัญอยู่ห้อง

มาเยอ อย่าได้ไปอยู่ค้ำ

มาเยอขวัญแฝงฝัน

มาเยอ มาอยู่ห้อง

๕๕๙. มีหมูนางแวมล้อม

ค่อมว่าพราหมณ์กล่าวแล้ว

พระบาทเจ้า

สุชาดาน้อย

๕๖๐. นางก็โชมแจ่มเจ้า

บรรบรรแล้ว

สามแจ่มเจ้า

เจ้าก็ทรงอยู่สร้าง

๕๖๑. ทั้งชาดา

นักสนมหน้า

เทียมแทบข้าง

แดนแต่เจ้าอยู่สร้าง

เดินดงต้นคั่ว

หอแก้วอยู่สบาย แต่ถ้อน

ขวัญบาเฮียงคู่

สนมน้อยจูบชม แต่เนอ

สวนอาจอุทยาน

แสมเฮื้อคั่วหลัง นั้นเนอ

ชมเสน่ห์สาวถ้าว

ผาทองนครราช ภายพี

แยงเจ้าอนกนอง

ถวยพรลาเล็ก

เอาฝ้ายผูกแขน

นางงามเอื้อยพี

แขนน้อยชูงองค์

หายโภยพันโคก

เอียงหน้าพรำกัน

เสวยราชทั้งสาม

พีนางมवलพร้อม

นางงามแปดหมื่น

บาท้าวพีพระองค์

เมืองใหญ่ผาทอง

ตอนบัวของบัวเฮียวลาพี่ชายไปเมืองอื่น

๕๖๒. นานสามปี

บัดนี้ กูจักเดินไปห้อง

กูจักลาแจ่มเจ้า

ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

๕๖๓. เจ้าก็ปมีสิ่ง

บัดนี้ ข้าจักไลลาห้อง

อันว่าสองพีน้อง

อยู่ดีเยอพระย่าเกล้า

๕๖๔. ทั้งชาดา

ข้าจักไลลาเจ้า

พีพระเจ้าลุ่มฟ้า

อยู่เสวยเป็นเจ้า

หลายเมืองประเทศใหญ่ ก่อนแล้ว

พระองค์ย้ายด่วนไป ก่อนแล้ว

ลาพีพระยาหลวง

ห้ามพระองค์สองท้าว

ผาทองนครราช ก่อนแล้ว

ลาห้องพรากไป พี่เอี้ย

ตนผ่านผาทอง ข้อยเอี้ย

พีนางพระองค์เจ้า

ทั้งสองเจียรระจาก ไปแล้ว

สองเจ้าอยู่คง แต่เนอ

แต่นั้น สุขาดาให้

๕๖๕. เจ้าจ๊กหนีจากเอื้อย

ค่อมว่าเจ้าสั่งแล้ว

นักรสนมเขา

เจ้าก็เอาตนเข้า

๕๖๖. มัมเขตบ้าน

ไย ๆ ข้าม

หอมดอกไม้

เจ้าก็เขาแรงแย้ง

๕๖๗. สมุดแบ่งสร้อย

จำปาสร้อย

ภูษะศร์เจ้า

ฟังยินนางนี่ฮ้อง

๕๖๘. อันว่าสองแจ่มเจ้า

สองกษัตริย์ให้

คิดฮอดเจ้าแผ่นหล้า

ค่อมฮ่ำแล้ว

๕๖๙. อันว่าสองกุมาร

เจ้าก็เสวยแลงแล้ว

เหมื่อยหยาดย้อย

เด็กตื่นล้า

๕๗๐. วาโยพัด

ดาวดาดซ้อน

มัวมืดเศร้าเห

นาโคฮ้อง

๕๗๑. ฟานไผ่ฮ้อง

กุฎโฎฮ้อง

มันก็ตบปีกเบื่อง

ค่อมฮุ่งแล้วแจ้ง

๕๗๒. สุริโยผาย

ค่อมแจ้งแล้ว

สองนงคาญ

กลายเป็นห้วย

นำบาสองอ่อน

ไกลข้างบ่เห็น แลนอ ๆ

ย้าย่างลงโงง

อยู่หมองเหมือนไข่

ศิรีฮาวเถื่อน

เมืองกว้างถึบคราว

ภูเขากลายย่าน พุนเยอ

ยามค้อยเมื่อแลง

ทวยดูดวงดอก

ทวยก้านก่องงาม

ชุมพุ่มทวยเทศ

ชมแล้วเล่าไป

เทิงภูว่อน ๆ พุนเยอ

พุ่มย้อยยาวไหล

พุ่มฟายนองเนตร

องค์อ้ายอยู่เมือง

เลยคำอรชร พุนเยอ

จอตเชานอนหัน

เนานอนนิทเน่ง

ฮำผ้าชุ่มเรียง

ซ้ายตุตเถิงแก

กิงไฮควยค้อม

เสยแสงลงต่ำ

มื่อยกั้วฝ้ายพะโยม

สันภูก้องเถื่อน พุนเยอ

เสยงแหม่มผาดง

ขานขันตบปีก

ขันทำฮุ่งจวน

สว่างแสงสุริย์ พุนเยอ

ออกมาเฮืองแจ้ง

ท้าวเล่าเดินไป

ข้ามภูพั่งกว้าง

หลายย่านพระคงคา พุนเยอ

ตอนสองพี่น้องถึงเมืองเสวกระนคร

๕๗๓. หลายวันคืน

ก็จึงถึงเขตด้าว

เจ้าก็ไปถึงเฮือน

เจ้าก็ขอเขายัง

๕๗๔. สองแจ่มเจ้า

แต่นั้น นายยาเฒ่า

เจ้าก็พากัน

ก็จึงมาถึงข่อย

๕๗๕. ข้าวบ่น้ำ

หลานจักมาอยู่ได้

ข่อยจักเอาส่ง

แต่นั้น สองกษัตริย์เจ้า

๕๗๖. หลานนี้เป็นลูกท้าว

เมืองพาราณสี

บัดนี้เฮาจักใคร่เดินสร้าง

ก็จึงมาฮอดห้อง

๕๗๗. บัดนี้ยังฮู้

คั้นว่าฮัยกายัง

แต่นั้นฮัยกาต้าน

ตามคำมี

๕๗๘. ข้าก็ได้ยินเขาเฮื่อง

เป็นลูกเจ้าลุ่มฟ้า

ชื่อว่าบัพพาแก้ว

นางนถน้อย

๕๗๙. อันว่าตาเคียมคิ้ว

มีวรรณงาม

ลือไปเท่า

ชู้คนช้อยากได้

๕๘๐. ฮ้อยเอ็ดหัวเมืองท้าว

ชู้คนช้อยากได้

लगเมืองนั้น

เฮาจักขอมนาง

ถึบคราวหลายมื่อ

เมืองใหญ่เสวกระนคร

ย่านางหญิงเฒ่า

เคหังเฮือนยา

เลยยังอยู่ตอม

ถามอ่อนทั้งสอง

มาแต่เสเตเจ้า

หญิงพลอยทุกขมอด หลานเอี้ย

เดียวด้อยู่เอง

ตอมยาหญิงพลอย ไต่นั้น

มาม่ามสองเชื่อได้ นี้ได้

ต้านตอบฮัยกา

พระยาใหญ่อริจวงศา

แต่บาเป็นเจ้า

หลายเมืองประเทศใหญ่

เมืองกว้างจอดนาย นี้แล้ว

กลแห่งสันไต แต่ได้

ไครยิบบบ้าง นั้นได้

บบบอกบาคาญ

ชู้อันเอาต้าน

ธิดาน้อยนาถ

เมืองนี้ฮู้ปงาม เจ้าเอี้ย

วรรณดีโฉมสะอาด

งามแยมตั้งเขียน แม่แล้ว

งามเก็งสาวสวรรค์

สิ่งคำในบ้ำ

จักรวาลพื้นโลก เหาณี

นางแก้วชู้เมือง แม่แล้ว

ชิงกันกวนยาต

มาต้านกล่าวโอม แม่แล้ว

เลนกล่าวคำแข็ง ก็มี

เบ็งดูลองท้าว

๕๘๑. คັນว่าพระยาบิให้
แล้วจึงเอนานน้อย
เขาก็โสมกันได้
ว่าจักเอนานน้อย
๕๘๒. พระยากี้กลัวเกรงย่าน
เจ้าก็หาผู้สู้
บ่นานแท้
มันก็มาสู่ห้อง
๕๘๓. มันนั้นอยู่แห่งห้อง
หมอมนต์ดี
พระยากี้ฮู้เหตุแล้ว
เจ้าก็บอกสำไซ้
๕๘๔. แล้วจึงไปวอนไหว้
พระยากี้ไซ้ข้อยฟ้า
แต่นั้น หมอกี้แจ้งเหตุแล้ว
มันบ่ช้า
๕๘๕. พระยากี้มีคำตำน
เขาก็ฮู้เลศเบื่อง
ว่าเจ้ามีมนต์ดี
บัดนี้เฮาจักมีคุณให้
๕๘๖. คายแต่งไว้
มณีขำเข้ม
เวนมอบบ้าน
พระยากี้ปลุกมันให้
๕๘๗. ฝูงพวกน้อย
บรรबरแล้ว
แปงฮูปท้าว
แล้วจึงเตาดาท้าง
๕๘๘. ไว้ทำกว้าง
ค่อมแต่งแล้ว
ก็จึงเอาฮูปแก้ว
หมอกี้ฮวยมนต์แก้ว
๕๘๙. ฮูปแจ่มเจ้า

เฮาซุชิงยาด เอาเทอญ
มาซ็อนอยู่ปรางค์ บ่อย่าเหล่า
แลเมืองแลหมื่น
เมื่อซ็อนซุเมือง แม่เหล่า
เสียเมืองมุดมอด ไปนั้น
มนต์กล้าศาสตรศิลป์
หมอดีศาสตรเพท
พระยาเจ้าจ่ายของ
เมืองใหญ่กัตตะเสลา
ก็ว่ามันเป็นเค้า
หมอดีศาสตรเพท
ไปตำนคัวหา
หมอดีเซ็งซ่า
เถิงเจ้ารธนา เทียวเทอญ
เตาดาทกแต่ง
เถิงเจ้าขาบถวย
จามันทุกสิ่ง
เขากล่าวมาเถิง ก็ตีตาย
แต่งยนต์นางแก้ว
สิปปิงศาสตรเพท
พันห้าค่าคุณ แท้เหล่า
ดำแดงประสงคี่ใส่
เมืองให้แก่มัน
เป็นเสนายศใหญ่
พระยาให้อีกแถม
หมอดีตกแต่ง
นางน้อยแปลกกัน
ศาลาหลังใหญ่
ชาวค้าจอตเขา
บรรबरทุกสิ่ง
นางน้อยอยู่ใน
สิปปิงศาสตรเพท
นางน้อยเกิดกาย

หัวแยม ๆ

กฤษณาสอบ

ทรงแผ่นผ้า

๕๙๐. กระโจมปิ่นเกล้า

พระยากี่อินดีได้

แปงฮูปแก้ว

บันานแท้

๕๙๑. จอดทำน้ำ

เขากี่ปลดข้างม้า

อิงคินงเต็ม

เขากี่แปลงปลูกฮ้าน

๕๙๒. บั๊ฮู้กัหมื่นชั้น

พระยากี่ปักลั่วเกรงฮ้าน

เจ้ากัแข็งต่อยนต์

แต่นั้นชาวเมืองก้า

๕๙๓. เขากี่เห็นฮูปศรีแจ่มเจ้า

ฮู้คนฮู้พากันเข้า

ยนต์ป้ายเป็อง

เขากี่บังเกิดเป็นก้อนล้าน

๕๙๔. เขากี่ก้องกันเป็น

กัปมีไฟพัน

หาผู้รอด

อันนี้แม่บอกเจ้า

๕๙๕. เจ้าอย่าพากันไป

หลอนว่าเป็นดั่งท้าว

กลับกลายเป็น

เสมอตั้งนางคน

สอดหูสองก้า

สะไปคำบิงเบียง

ทรงเอ๋ม่ายโฉม

หมอดีเซ็งซ่า

นางน้อยแปลกกัน

ฮ้อยเอ็ดเมืองมาฮอด

วังกว้างเล็กพาย

แก้เครื่องพังพลาย

ทำเพียงนากว้าง

ผามเพียงเดียวระดาด

เลียนล้อมฮอบเมือง

ก้าฝายเมืองใต้

นางกลายเกิดเป็นผาล้าน

ฮ้อยเมืองมาล้า

งามแยมยั้งเขียน

ไปดูทุกหมู่

แสงเท่าฮอดตา

เดียวระดาดเต็มนา

ตั้งภูผาล้าน

กลายไปสักหมู่

ไปนั้นกัปมี เจ้าเอี้ย

ตามแต่คำมี ลูกเอี้ย

ล้าคอยนางแก้ว

พระยาใหญ่หลายเมือง บั๊ฮู้

เป็นดั่งหินเหมิตเสี้ยง ๆ

ตอนบัวเฮียวต้องมนต์สะกดจิต

๕๙๖. แต่นั้น บัวเฮียวท้าว

ใจทะจอดเจ้า

เจ้ากัคิดใคร่ได้

จิตจอดเจ้า

๕๙๗. โอนอ บัพพาแก้ว

ยินดีหุมมาก

นางแก้วบลิ้ม

นางคาญเทียมแทบ

พระนางแก้วบลิ้ม

วรรณดีโฉมสะอาด เอี่ยมเอี้ย

พอให้พี่ได้แนบน้อง
ค่อมว่าเจ้าฮ้ำแล้ว
อันว่าสองนงคาญ
๕๙๘. เจ้าก็เสวยแลงแล้ว
ย่าแจ่มเจ้า
บาก็ฮักยิ่งเพียง
เหมือนดั่งอุทรสาย
๕๙๙. ค่อมว่าแล้ว
เดือนด่วนขึ้น
ลมโบยต้อง
วายุพัด
๖๐๐. เด็กตื่นล้า
อาโปเหมื่อย
ดาวดาตซ้อน
กุฎโฆขัน
๖๐๑. เจ้าก็ลูกส่วยหน้า
บ่าบ่าวเจ้า
เจ้าก็ไปเที่ยวหลั่น
สองแจ่มเจ้า
๖๐๒. หลายวันได้
บ่าบ่าวเจ้า
เจ้าก็คิดฮอดน้อง
คณิงในใจ
๖๐๓. เจ้าก็ลงจากห้อง
ฮอดแห่งห้อง
บ่าบ่าวท้าว
บาไทยคืด
๖๐๔. ครรรุกเข้าแทบใกล้
ครรรุกถาม
ค่อมว่าเจ้าฮ้ำแล้ว
ยนต์ผายผัน
๖๐๕. แสงไปเท่า
ก็ปมีวิญญาน

เนาซ้อนฮ่วมปรางค์ แต่แม่
เลยค้ำอรชร พุ่นเยอ
ย่านายเฮียงพร้อม
ชั้นสลาเฮียงฟ่าง
เพียรน้อยป็นบัว
เสมอตั้งตาตน
เกิดในทรงเจ้า
เนานอนนิทเม่ง
เขาล้านส่องใส
ต้งง่าสาขา
กิงตาลดั่งสะท้าน
ซ่ายตุตถึงแก
หมอกฮวยฮ้ำก้าน
ลับเหลี่ยมเขาทอง พุ่นเยอ
ทัวเมืองเพื่อนพิน
สีพันบัวปาก
สองท้าวอยู่สบาย
ในเมืองหายโตก
เที่ยวหลั่นชู้วัน
หลายคินมีมาก
บัวเฮียวท้าวหุ่งนาง
นางนาถบัพพา
บลิ้มพระนางน้อย
เฮือนนายไปล่า
สถานน้อยฮูยนต์
หลังล่าไปมา
ฮอดนางมีมั่ว
นางนาถบัพพา ชอบแล้ว
นางคาญเบ็งดูยังถ้อย
นาย่างไปจน
แกว่งแพนโยงชี้
เจ้าเกิดเป็นหิน
ถ้าวไปในนั้น

บาไทยท้าว
หนักเก็งล้าน
๖๐๖. แคลนสาแห้ว
ขอให้น้องจิบหมากไว้

เป็นหินก้อนใหญ่
บาท้าวเกิดเป็น
เซาแองเสียวก่อน
เคนอ้ายบ่าวพี่ชาย แต่เนอ สาวผู้ดีเอ๊ย ๖

ตอนบัวฮองแก้มนต์สะกดจิต

๖๐๗. บัดนี้จักกล่าวถึงเจ้า
บาก็เดินคาเม
เจ้าก็มาเถิงแล้ว
บาคาญถาม

๖๐๘. อันว่าบาคาญท้าว
ยาคัวคี
จักว่าไปสังแท้
เดิมแต่ตาย

๖๐๙. หรือว่าไปเที่ยวบ้าน
ฮู้ว่าไปเที่ยวบ้าน
หรือว่าไปอาบน้ำ
หรือว่าไปล่าเหยี่ยว

๖๑๐. ค่อมว่าบากล่าวแล้ว
ท้าวบ่ช้า
เจ้าก็นำทางเท่า
ก็จึงเห็นบาคาญ

๖๑๑. เจ้าก็คิดเถิงแก้ว
แม่ยักษ์ให้
เจ้าก็ยอมมือขึ้น
ขอให้คุณแจ่มเจ้า

๖๑๒. เถื่อนี้ลูกก็บ่นเถิงเจ้า
ขอให้คุณมารดา
ขอให้ลูโซคแม้ง
ขอให้ชานครหลวง

๖๑๓. อันหนึ่ง ขอให้ไปสุนเข้า
ให้อ่อนน้อม
อันหนึ่ง ขอให้ไปผาบมัง

น้องนาถบัวฮอง ก่อนแล้ว
ตัวคืนมาเหย้า
ถามย่านายตน
ย่านายหาอ้าย
ตนพี่ไปสัง ยาเอ๊ย
หาบ่เห็นยังท้าว
เคหังยังเปล่า ท้าวเอ๊ย
ยังนี้อยู่เฮือน ดอกนา
ขอทานเหมี้ยงหมากเพิ่น
ขอข้าวเพิ่นกิน บ่ฮู้
วังชลล้างเทือ นั้นเต
นางแก้วไปมา นั้นรือ
บาคาญคิดหุง
ลงห้องเที่ยวพลัน
เถิงที่ศาลา
เกิดเป็นผาล้าน
เข็ดยาศาสตร์เพท
บาท้าวพำเพ็ง
บนห้วนบนอบ
คุณค้ออย่าไล แต่เนอ
พระแม่ขีนี้ นี้อแล้ว
เหลื่อมมุงปางนี้
ได้ตั้งใจจง แต่เนอ
อ่อนโยมขามฮ้าน
หัวใจพระยาใหญ่
ทั้งค่ายโลกลือ แต่ถ้อน
เขาใหญ่เต็มมา นั้นเนอ

ขอให้คุณมารดา

๖๑๔. ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

ภูแตกม้าง

เสียงไปเท่า

หน้าหล่าเบ้อ

๖๑๕. นักสนมฟ้า

เขาก็บปตัวเต็น

อันว่าบัพพาวันตีน้อย

ขึ้นหลุดเนื้อ

๖๑๖. ข้าช่วงใช้

ปละแจ่มเจ้า

เขาก็อิงคิ่งฮ้อง

เขาเล่าย่าน

๖๑๗. อันว่าเสียงมนต์ก้อง

คือดั่งฟังลวงแผ้ว

ยนต์นางแก้ว

ภูหน่วยกว้าง

๖๑๘. ฮ้อยเอ็ดหัวเมืองท้าว

แซว ๆ เขา

บัวเฮียวท้าว

หินแตกแล้ว

๖๑๙. เจ้าก็พากันขึ้น

บบ่าวเจ้า

เหลื่อมมุงปางนี้

ฮวยมนต์ผายใส่

กระจวนฟังมุ่นทลาย

พระยาหลวงฟ้าฟ้าง

ลงห้องบันาน

โตนโองซิ่นซี่ ก็มี

หนีย่านฟังเพื่อน

หลงโฉมฟ้าฟ้าง

พระนางแก้วเฮี้ยฮวย

โตนโองหน้าหล่า

พระนางน้อยบ่คอย

เต็มเมืองดาสนั่น

มนต์แก้วฟังเพื่อน

ปานเสียงฟ้าผ่า

แผ้วไม้หมิ่นที่ บ่ท้อแต่นั้น

พลายไปเป็นฝุ่น

กะจวนฟังมุ่นทลาย

ขุนตั้นเต็มนา

เกิดคินเหมิดเสียง

บาคาญสะดุ้งตื่น

บาท้าวเกิดมา

ศาลายุนั่ง

หายฮ้อนอยู่สบาย เจ้าเอี้ย

ตอนพระยามอบเมืองให้เสวย

๖๒๐. เหมิดกระบวนแล้ว

บัดนี้ จักกล่าวถึง

เจ้าก็ยินสะออนอก

ไผผู้มีฤทธิกล้า

๖๒๑. ไผผู้มีโตไซ

คิดว่ากูจะตัดแท้

แปงฐุปศรีแจ่มเจ้า

ภูก็ผายมนต์แก้ว

จักจาไปบั้นใหม่ ก่อนแล้ว

เจ้าพระยาใหญ่เสวะกะ ก่อนแล้ว

คั่งทรงเทม้าง

มาชมเมืองกู นี้ได้

ตั้งพรหมกายฟ้า

หมอดีแข็งซ่า

งามแยมอิงเขียน

สีปั้งศาสตร์เพท

๖๒๒. ซุปแจ่มเจ้า
กูก็เอาไปไว้
ไฟผู้มาล่าเหยียม
อันว่าฮ้อยเอ็ดหัวเมืองท้าว

๖๒๓. ยังไปได้
บัดนี้กูก็อายเสียหน้า
กูจักเวนมอบบ้าน
กูก็เอานางแก้ว

๖๒๔. ทั้งสนมหนุ่มน้อย
ค่อมว่าเจ้าฮ้อแล้ว
เขาก็เดาตก
เจ้าก็บ่นบอกแก้ว

๖๒๕. เจ้าจงปูนแต่งห้าง
บัดนี้พ่อจักเอานางแก้ว
กับทั้งนักสนมน้อย
ข้าช่วงใช้

๖๒๖. ถวายแก่เจ้า
เทียนเงินพร้อม
ดอกไม้พร้อม
น้ำหนักได้

๖๒๗. เวนมอบให้
พอดีแล้ว
พระบาทเจ้า
ครั้น ๆ ก้อง

๖๒๘. ดุริยาเขา
มีทั้งหอยสังพร้อม
โพนโห่พร้อม
มีทั้งสวนไลพร้อม

๖๒๙. นางกะสังเขา
สิงห์โชนพร้อม
เขาก็นองกันไป
ไย ๆ ย้าย

๖๓๐. ปะคือคำเขา

นางน้อยเกิดมา
ศาลาแคมท่า
ตายคว่าขาดขวัญ
เขามามุดเมี้ยน ไปนั้น
พระนางน้อยแห่งกู แท้แล้ว
เมืองวายมุดมอด ไปนั้น
เมืองให้แก่บา บ่อยาแล้ว
ถวยบาไว้ชื่อ กูเทอญ
ถวยพร้อมสี่พัน ชอบแล้ว
เดินหมู่เสนา
แต่งแปงเลยแล้ว
บัพพาปูนแต่ง
ทรงย่องให้ตี พ่อถ้อน
ใจเมืองเวนมอบ เพ็นแล้ว
ไปพร้อมสี่พัน
สาวฮามพันหนึ่ง
บาท้าวปิ่นบัว
เทียนคำฮ้อยคู่
คำเข็มแปดดวง
เจ็ดพันฮ้อยหนึ่ง
สองท้าวนั่งเมือง
วันดีชัยโชค
โยงย้ายออกเวียง
กลองเสพสะบัดชัย ฟันเยอ
แต่งไปมวลพร้อม
บังออด้อยตั้ง ก็ไป
แถเห็นมวลปี ก็ไป
พัยพาดเพลงระบำ ก็ไป
แต่งไปมวลพร้อม
พวกหมู่ผาลา ก็ไป
ตั้งทรายไหลแล้ง
พระบาททวนพล ฟันเยอ
แต่งไปอวนเจ้า

เสวตเตรพริ้อม

ไทยตาวเขา

ฝูงมอกขนาด

๖๓๑. ไทยชัยเขา

อิงคนิ่งเท่า

เสียงนันทาน

อือทือพัน

๖๓๒. อิงคนิ่งคับ

แต่นั้น สองกษัตริย์เจ้า

บนบอกอ้าย

อือทือพัน

๖๓๓. หากแมนหัวเมืองเขา

อือทือพัน

หากแมนพระยาเสวะกะ

เพิ่นก็นำสารเข้า

๖๓๔. เขาเล่าย่าน

ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

เขาก็ยอขันเทียนคำ

สวัสดีเจ้า

๖๓๕. บัดนี้ข้อยเฒ่าไหว้บาทพัน

ฝูงข้านำสารเข้า

ขอให้พระบาทเจ้า

ทั้งปวงไว้

๖๓๖. นำออกไว้

ขุนหลวงให้

ข้าไพร่น้อย

อันว่าบัพพาวันติน้อย

๖๓๗. นักสนมหนุ่มน้อย

ฝูงช่วงໃး

เวนมอบให้

ข้ามหาดพริ้อม

๖๓๘. ถวยบาดาญ

ค่อมว่าแล้ว

ธงกระดาชงชัย

สีพันแหนเจ้า

เดยระดาตเซ็นลาย ก็ไป

ต้อยตีดั่งก้อง

เต็มท่งนาเพียง

อึงออเดือนห้า

ชาวเทศหัวเมือง ก็มา

แผ่นดินดาพัน

ทรงเสงี่ยมหลังล่ำ

โยงชี้แกวงแพน

กำฝายทักษิณ พี่เอี้ย

เกิดมาเฮาได้

กำฝายหริดี

พ่อนางเมืองนี้

มายอมยังโทษ พี่เอี้ย

มนต์แก้วข่มเหง พี่เอี้ย

เขาเล่ามาถึง

ขาบถวยสองท้าว

เหนือหัวยั้งข่มอม ข้อยเอี้ย

บาทาเจ้าใส่หัว พระเอี้ย

ถวยเมืองบาราช

ทรงสร้างสืบเมือง พระเอี้ย

สองพระองค์ยูแต่่ง

สองเจ้าปาวเดิน

สองพระองค์สอนสั่ง เอาเทอญ

ถวยเจ้าเชื่อนแข็ง พระเอี้ย

ถวยบาเป็นเอก

นำเจ้าสีพัน

สาวฮามฮ้อยคู่

สองท้าวปิ่นบัว

คนแห่แหนตาม

สีพันแหนเจ้า

หัวเมืองขึ้นสู่

เขาก็เวนมอบบ้าน
บัดนี้ ฝูงข้าไหว้บาทพิน
๖๓๙. ฝูงข้าขอทานสุข
บัดนี้ คุณจอมเจ้า
ผีบ่เจ้า
บัดนี้ คุณแจ่มเจ้า
๖๔๐. คุณบามี
ฝูงข้าขอเป็นข้อย
เป็นข้อยชั้น
การมีหลัง
๖๔๑. ฝูงข้าขอก่อเกื้อ
ทั้งปวงไว้
ฝูงข้าถวายแก่เจ้า
บรรบารเขา
๖๔๒. ทั้งพระยาเสวระกะ

เมืองให้ชูพระยา
ยังขม่อมเหนือหัว
เพ็งบุญจอมเจ้า
สองพระองค์ลั่นเกศ
ฝูงข้าก็ส่วนวาย เจ้าเอี้ย
เหลือแผ่นธรณี พระเอี้ย
อนกนองเหลือลั่น
ตามตีนหัตถบาท ดอมแห้ว
พระองค์เจ้าปิ่นปัว พระเอี้ย
สงครามชิงยาต
ตางเจ้าบ่ให้เคือง พระเอี้ย
สองพระองค์ยูแต่ง
สองท้าวชู้อัน พระเอี้ย
มอบถวายเมืองบ้าน
พรั่กันมवलพร้อม

ตอนบัวเสียวได้ครอบครองเมืองเสวกะนคร

๖๔๓. บัดนี้เฮาจักเชิญเอาเจ้า
สีวิกายเฮา
เขาก็เอาสองท้าว
ลัวผันผาย
๖๔๔. สน ๆ แส้
สน ๆ เขา
ชาวเมืองท้าว
ฝูงเทศท้าว
๖๔๕. เขาก็ปลุกกางขึ้น
เสวตฮ่มกั้ง
ยัด ๆ เข้า
นักสนมเขา
๖๔๖. บัพพาวันดิน้อย
อยู่ฝ่ายข้าง
สองพระองค์เจ้า
คือตั้งอินตาลง

เมื่อแท่นเสวยเมือง ก่อนเทอญ
แต่งมามวลพร้อม
ขึ้นสู่สีวิกาย
แม่นยามโยงย้าย
เขาแท้หนองค์ พุ่นเยอ
หมู่ไทยเมืองท้าว
ตระตธาไปก่อน
แหนเจ้าฝ่ายหลัง
สับปะทนต์เฮือเฮือ
เป็นถ่องถี่ถัน
เมืองใหญ่่นครหลวง
แท้ตามขวาซ่าย
โอมงามแมนหล่อ
บาท้าวฝ่ายขวา
ทรงชีสีวิกาย
นั่งเทียมนางแก้ว

๖๔๗. ผุ่งเขาพื่อน

นางกะลิ่งเขา

ยูหอกกล้า

ไปก่อนหน้า

๖๔๘. ผุ่งมอกนาถ

เขาก็ย้ายยังตาม

ผุ่งพวกง้าว

คูริยาเขา

๖๔๙. เสียงระงมเท่า

เขาก็ตีเสพเจ้า

ยิด ๆ เข้า

เขาก็เชิญแจ่มเจ้า

๖๕๐. เขาก็เอาเตียงแก้ว

เจ้าก็ลงจากห้อง

เขาก็เอาสองเจ้า

นักสนมเขา

๖๕๑. เขาก็บาศรีเจ้า

พาข้าวตั้ง

พราหมณ์เฒ่า

สองแจ่มเจ้า

๖๕๒. บัพพาวันดินน้อย

บัวเหี่ยวท้าว

น้องแจ่มเจ้า

ค่อมว่าแล้ว

๖๕๓. สวัสดิ์เจ้า

สองแจ่มเจ้า

ให้เจ้ายืนยาวมัน

ผุ่งเทศท้าว

๖๕๔. อันหนึ่งขอให้เจ้าได้ผาบแพ

เตโชแข็ง

กับทั้งบัพพาวันดินน้อย

ยืนพันปี

๖๕๕. ผุ่งข้าปรารถนาตั้ง

ไปก่อนหัวพล พุ่นเยอ

แกว่งแพนเพื่อยพื่อน

คอยองเดี่ยวระดาต

พระองค์เจ้าเข้าสู่เมือง

เดี่ยวระดาตภายหลัง

ฝ่ายหลังบาท้าว

ไปก่อนอวนพล พุ่นเยอ

เสพพระองค์ตั้งก้อง

บาดาลไหวหวั่น

สองท้าวเข้าสู่เมือง

เมืองหลวงคับคั่ง

สองท้าวสู่ปรางค์

มาฮองฮับบาท

ทรงฮ้านนั่งเตียง

ขึ้นสู่ปรางค์หลวง

นั่งเทียมขวาซ้าย

สองพระองค์ทรงแทน

เสียงท้าวสู่ขวัญ

ถวยพรสองอ่อน

เนาพร้อมพ่างเสียง

นั่งแทบเทียมบา

เสียงสองเอื้อมไหล่

เวนให้แก่บา

พราหมณ์เฒ่ากล่าวถมพร

บุญญาทรงแทน

ทรงสร้างสืบเมือง

พันปีเป็นเขต

มาน้อมส่วยทอง แต่เนอ

ผุ่งหมู่พระยามาร แต่เนอ

โลกถือทั้งค้าย

เทียมแทบบาคาญ

อย่ามีโทษต้อง

นำบาทศรราช

ขอให้บุญหุ้มเกล้า
ค้อมว่าพราหมณ์กล่าวแล้ว
พระยาเสวระกะ

๖๕๖. มาเยอ ขวัญสองท้าว
มาเยอ มาอยู่ห้อง
มาเยอ ขวัญนางน้อย
มาเยอ มาอยู่ห้อง

๖๕๗. บรรบารวแล้ว
บ่าบ่าเจ้า
เจ้าก็เอายาเฒ่า
มาอยู่ห้อง

๖๕๘. เจ้าก็เดินเขาให้
พื้นสี่ชั้น
ข้าช่วงใช้
ทั้งปวงนั้น

๖๕๙. เสื้อผ้าพร้อม
เจ้าก็เอามาเลี้ยง
เขาก็มาอยู่เฝ้า
บัดนี้หมดเวรแล้ว

๖๖๐. ลาวปรารถนาเป็น
เขาก็ยินดีง้อ
บุญมาทัน
คราวแต่ก็

๖๖๑. ไปเที่ยวบ้าน
บัดนี้มาได้ขึ้นสู่ห้อง
เขาก็ยินดีขามกลัว
อันว่าบาไทยท้าว

๖๖๒. ฝูงไพร่น้อย
ฝูงเขาไ้
บังเกิดเป็นผู้อ้วน
เขาก็อยู่ทางสร้าง

๖๖๓. ฝูงไพร่น้อย
เจ้าก็บ่เดือดร้อน

ฝูงข้าไพร่เมือง แต่ถ้อน
ฝ้ายผูกยังแขน

ส่งพรสองท้าว
เดินเมืองแสงคิ้ว
หอแก้วห่มนาง แต่เนอ
วันดีโฉมสะอาด

เทียมท้าวอย่าไล แต่เนอ
หายโภยพันโคก
หายฮ้อนอยู่สบาย
อัยกาตนแม่

หอแก้วแห่งตน
ปลูกโรงหลังหนึ่ง
เวนให้แก่นาย
ชาวหามาอบ

ของดีปูนแต่ง
คำเข้มแปดแสน
กลางเมืองเป็นแม่
แทนเจ้าชู้วัน

เจ้าเกิดเป็นดี
แม่พุทโธรงค์เจ้า
ลาวเกิดเป็นสุข
ย่านายปางนี้

หญิงพลอยทุกขมอด
ขอข้าวเพิ่นกิน ดอกนา
เสวยราชมีสุข แทนอ
ก็บ่เหลียวตาได้ แลนอ

เสวยเมืองทรงแทน
ก็ยังอ้วนชุ่มเย็น แท้แล้ว
อารมณ์เงินขาด ก็ดี
สินสร้อยมั่งมูล แท้แล้ว

นาสวนมูลมั่ง
หุ้มเจ้าชู้เมือง
กำฝ้ายแดนใต้

ท้อแต่ทรงนครหลวง
อันว่าฮ้อยเอ็ดหัวเมืองท้าว

๖๖๔. พระบาทเจ้า

สูงจเดดาห่าง

สูงจดาแต่่งห่าง

ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

๖๖๕. สน ๆ เขา

เขาก็ย้ายยังล้อม

ฮอดชูกำ

แต่นั้น พระบาทเจ้า

๖๖๖. เจ้าก็จำเขาหา

จัวควายพร้อม

ให้ชู้ค่าย

กาลฤดูตั้ง

๖๖๗. ผุงหมู่ไทยลูกท้าว

สัว ๆ พร้อม

สน ๆ เขา

พอดีแล้ว

๖๖๘. ข้าวเกี่ยวแล้ว

เจ้าก็เสวยเมืองได้

ผุงหมู่ไทยลูกท้าว

อิดสาแล้ว

๖๖๙. ขอให้สี่พี่เจ้าได้กิน

มีเฮงแล้ว

บัดนี้ไว้ท่อนี้

โอนอ เถิงเมื่อเดือนสามค้อย

๖๗๐. คีตยาเกเต้ เดือนสี่ค้อย

ทั้งได้ยินยุงคำฮ้อง

ผุงดอกไม้

ทั้งได้ยินขานขันฮ้อง

๖๗๑. เขาก็เก็บชอกไซ้

โอนอ สัตว์ทั้งหลายนี้

บาผอกเหงาง่วมพัน

นั่งปองเป็นเจ้า

เขายังดอมราช

เดินท้าวชูพระยา

แปงเฮือนเนาอยู่ เถาะเนอ

เฮือนยาวชูเมือง หั้นเทอญ

เขาเล่าเลยแปง

ชูพระยามวลพร้อม

ดินเวียงเดียรระดาด

ดินต้ายนอกเวียง

เดินป่าวเสนา

หมูโภขนาไว้

แนวพันธุ์ข้าวปลูก

จำให้ปลูกฝัง

สังขารปีใหม่

ก็ทำสร้างปลูกฝัง

ผุงหมู่ชาวเมือง พุนเยอ

ป่าวกันลงพร้อม

บรรบวนทุกแห่ง

ฤดูตั้งถ่ายมา

สามปีตัดเที่ยง

แหนเจ้าชู้วัน เจ้าเอี้ย

สีเฮาเฮงสาก่อน

หมากน้ำเต้าแล้ง

พระอวนอ้ายสีอ่านไป น้องเอี้ย

จักจาไปบั้นใหม่ ก่อนแล้ว

ไบทองเหลืองหล่น ไปแล้ว

สีเห็นสร้อยดอกฮ้าง

แงว ๆ เสียงสนั่น ใจนั้น

บานพร้อมเฮือเฮือง

กุกกุกโก่ป่า พุนเยอ

กินด้วงหมากไฮ แลนอ

เถิงยามเขาสีขึ้น ชมมอ

ตัวอ้ายผู้เดียว แลนอ

โอนอหังเล่าเห็นดอกจิว

๖๗๒. หังทองจาน

มีหังสกุณาพร้อม

เขาก็กินดอกไม้

กลางตัวขอแซฮ้อง

๖๗๓. คือดั่งพระชินน้อง

คั่นว่ากินอิมแล้ว

พอยามสวย

โอนอ ฟังเยอเจ้าผู้ตั้งตีเตียง

๖๗๔. ทางตีนยัง

น. น้ำค่าง

น. น้ำผึ้ง

หลอนว่าเป็นสะงาด

บานแค่แคมผา พุंना

เอื้อเอื้องแดงเข้ม

ไปตอมชมชื่น

ยามเช้าแ่วเสา

ขานกันเสียงม่วน ก็มี

จาต่านปากดอม แทน่า

เขาเลิกลาหนี

เมื่อแลงมาเต้า แลนอ

สินขาดทั้งหัว พี่เอี้ย

ปลอดภัยเป็นส่ำ

เป็นบ้างค่าบแพง

ไทยเลิงอยากขอเบ็ง ดูเต้

เมื่อหน้ามิ่งขวัญ พี่นา ๆ

ตอนเมืองสร้ตถานคร

๖๗๕. บัดนี้ จักกล่าวถึงเจ้า

เจ้าก็มีนางหญิง

เจ้าก็ใส่ชื่อน้อย

ตามชาตา

๖๗๖. เจ้าเกิดแล้ว

ชื่อว่าศิระชะโรคนาง

โรคาเข้า

ฮูปแจ่มเจ้า

๖๗๗. คือดั่งกินนรีย่อง

คือดั่งนางเทพไท้

แอวกลมสวย

ผิวฟ่องเลื่อม

๖๗๘. ยามเมื่อปากกล่าวตำนาน

เหมือนดั่งเสียงระงมทิพย์

ตาตำเลื่อม

คิ้วคาค้อม

๖๗๙. หน้าสวยกาบ

ตาคมคัด

พระยาใหญ่สร้ตถานคร ก่อนแล้ว

ฮูปงามปานแต้ม

นามหน่อกษัตรา

แห่งพระนางนงน้อย

ตามเชื่อนชาตา

เกิดมาเทียมเจ้า

ตนนางบังเบียด

ก็ยั้งอ้วนอยู่เลิง

ทรงโฉมเอ้ม่าย

สวรร์ค้ำฟ้าล่งลง

คิงบางเนื้อกาบ

เสมอแก้วตั้งเตียว

แย้มยี่งวาจา เมื่อใต้

เสพพระอินทร์เมืองฟ้า

มหานิลปุนเปรี๊ยะ

คอบ้องฮูปงาม

เสมอตั้งใบศรี

ค้อยแลพะเนเยียม

นับแต่กงนครท้าว

ก็บ่ปูนเปรียบได้

๖๘๐. มีแต่โรคาเข้า

เจ้าก็อยู่บ่ได้

เจ้าก็เจ็บหัวฮ้อน

อยู่บ่ได้

๖๘๑. คั่นว่าถึกกลืนโลก

ใจนางหลบ

แต่พอถึกกลืนนั้น

ปวดหว่างคิ้ว

๖๘๒. เจ้าก็กลัวเสียน้อย

เจ้าก็จัดหมู่ท้าว

เขาก็มาเถิงเจ้า

เจ้าก็มีอาชญาให้

๖๘๓. บัดนี้สูงจกกันสร้าง

อยู่เอกแท้

แต่นั้น แสนเมืองท้าว

ทูลราชา

๖๘๔. อันจักไปสร้างนี้

ในเมืองเฮา

เฮาจักเอาไปไว้

มีแต่พรานล่องแผ้ว

๖๘๕. แต่มั่นพระบาทเจ้า

มีแต่ดงหลวงพูน

เข้ากลางเฮื้อง

ตั้งแต่เมืองเฮานี้

๖๘๖. ไกลบ่ไกล

เจ้าก็มีอาชญาแล้ว

เอากันไปสร้าง

เขาก็เอากันเข้า

๖๘๗. ไปก่อสร้าง

ผาสาทตั้ง

พื้นแปดชั้น

จักรวาลพื้นโลก เหาณี

นางแก้วทอโย ได้แล้ว

ตนนางบังเบียด

เวรฮ้ายครอบงำ

ถือตามีนเมื่อย

นางน้อยงวมเหงา

เห็นหมู่คนชาย

ขาดไปแต่ตื่น

ถือตามีนเมื่อย

ถือเท่าฮอดหัว

มรณาตายจาก

มาพร้อมพรัมवल

ราชาภูวนาถ

ขุนท้าวชู้ตน

เป็นเมืองอันหนึ่ง

ดงกว้างเขตไกล พูนเทอญ

ทูลราชาเล็งโญ

กล่าวจาจงต้าน

ประมาณชั่วปานใต้ พระเอี้ย

หมื่นเมืองเลียนล้อม

แดนใต้ก็ยินยาก

เดินด้าวจอดเถิง เจ้าเอี้ย

ต้านต่อแสนเมือง

ไพรสมนท์หิมเวส

หิมพานต์พูนโยชน์ยาว แท้แล้ว

สามวันเดินฮอด

ปานนั้นล่องเถิง แท้แล้ว

จัดพวกชาวเมือง

เมืองพระนางน้อย

ไพรสมนท์หิมเวส

เมืองกว้างให้พระนาง

เจ็ดหลังคูอาจ

ค้ำลั่นลาดปู

มีทั้งคู่และตัว

๖๘๘. เขาก่อสร้าง

ยาบ ๆ เลื่อม

ยอดข้อฟ้า

เขาก็แปงดีแล้ว

๖๘๙. เจ้าก็ปลงรางวัล

เขาก็เขียนสุบเท้า

มีอนวดน้ำ

ไว้ช่องหน้า

๖๙๐. เจ้าก็อยู่เปลี่ยวแท้

แล้วมัดเขียนสุบเท้า

ไปแอ่วหลั่น

แล้วมัดเขียนสุบเท้า

๖๙๑. มือซอนบาย

มีทั้งอัศตรม้า

จักรวติราชเท้า

มีทั้งมังกรพร้อม

๖๙๒. กระจ่ายเต้น

มีทั้งกรวิกพร้อม

สุปนาคฝัน

สัพพะสันพร้อม

๖๙๓. สุปนกน้อย

บรรบรรแล้ว

ปลุกกล้วยอ้อย

ของกินนั้น

๖๙๔. นาวเว่อส้ม

ทางหลวงนั้น

ในวังหลวง

ปักตูเข้า

๖๙๕. ค่ายนอกนั้น

ทางทวนเที่ยว

บรรบรรแล้ว

สน ๆ เขา

เวียนเมืองสิบโยชน์

เมืองกว้างฮาบเพียง

คุณคำผาสาท

เหลืองเลื่อมเฮือคำ

เอาช่างมาเขียน

หมื่นเงินสินจ้าง

เทียมนางทรงแทน

คอง้องจูบชม

เบ็งชรนางล่า

เห็นหันสว่างวอน บ่สู้

เดินจรถือดาบ

ชมชู้สวกเสนห์

ยื้อหยอกเยียวนาง

ลูบมนนางแก้ว

มุงคลุมณีกาบ

ทรงย่องชื้อาน

เสื่อสิงห์มอมมาย

กระโยงเหล้นหาดทราย

หัสได้ลิงวงแกว่ง

เผื่อเกี่ยวกายกัน

กินนรีพื่อนม่าย

ชมเหล้นไต่กัน

ดาตีทุกแห่ง

ตาลพร้าวเนกนอง

ดาตีทุกเยื้อง

หวานพร้อมไขว่ขึ้น

มีแปดทศ

แหวดระวังสามชั้น

เมื่อในมีสี่

มีแปดปักตูหลวง

ลาดตีเขาตั้ง

เขาเลิกลาเมื่อ

ป่าวกันโยงย้าย

๖๙๖. หลายวันได้
พระบาทเจ้า
เมียนเครื่องแล้ว
ราชาพระ
๖๙๗. พอดีแล้ว
นักสนมหนุ่มน้อย
หลายวันได้
เจ้าก็จัดหมู่ท้าว
๖๙๘. เจ้าก็มีตราให้
เกณฑ์ให้ได้
แกก็อย่าให้แก่แท้
สิบห้าเอา
๖๙๙. เขาก็โหมกันได้
ถวายแก่เจ้า
สาวบ่าวพร้อม
ชู้คนชู้หากต้าน
๗๐๐. ลางคนนั้น
การถึกแล้ว
สัว ๆ ให้
พอสิได้แนบซ้อน
๗๐๑. บางฟ่องนั้น
หอมมากฮ้าง
บางฟ่องนั้น
ชู้ก็เว้า
๗๐๒. บางฟ่องยังหมายมั่น
เลยขาดฮ้าง
บางฟ่องยังก่อเว้า
เลยขาดฮ้าง
๗๐๓. บางฟ่องยอมแหมเอื้อง
เลยขาดฮ้าง
เขาก็อิงคนี้ให้
เขาสั่งชู้
๗๐๔. บางฟ่องยอมแยงเข้า

หลายคืนมาฮอด
ถอยยั้งจอดเกย
ขึ้นสู่หอสรง
โสรดสีสรงน้ำ
ราชาทรงแทน
เทียมเจ้าแกวงวี
หลายเดือนข้ามลวง มาแท้แล้ว
บนบ่างบอกเขา
ไปยายทุกแห่ง
สาวน้อยชู้เมือง
สิบแปดลงมา
ถีกกาลพระยาเจ้า
แสนปลายพันหนึ่ง
ตามเส้นบอกเขา
นำกันชู้ชู้
แซวให้มันนั้น
หมายสาวโอมกล่าว ก็มี
เลยฮ้างจากกัน
นำชายตาตูป
เลยฮ้างฟ่างเสีย แลนอ
วันดีชัยโชค
เลยซ้าขาดเสีย เจ้าเอี้ย
จากกันคำชอบ ก็มี
ผิดเลยฮ้างเปล่าตาย
นำกันเท่าชู้ ก็มี
การเจ้าอยู่หัว เจ้าเอี้ย
คืนเดียวสิไปอีก
นอนให้ตูปตา
บ่หันจาเว้าต่อ กันนั้น
ความเว้าก็มี เจ้าเอี้ย
เต็มเมืองดาสนั้น
แซวให้หัวเมือง
เทิงหัวหักไม้แห่ ก็มี

สาวตื่นแล้ว
โอนอ คิดเมื่อสองฮาเว้า
คือสีได้แนบซ้อน
๗๐๕. บัดนี้เวรจำฮ้าง
ฉิบแมนการลูกพระเจ้าลุ่มฟ้า
บางฟ่องยอแยงขึ้น
มีอนวดน้ำว
๗๐๖. โอนอคำเอี้ย เหวไต่เต้
ฮู้ว่าเวรก่อนก็
บางฟ่องมาสำเว้า
มือชาวบาย
๗๐๗. โอนอแพงเอี้ย นับมือไกลๆแล้ว
นับมือไกลๆแล้ว
นับมือไกลกันแล้ว
นับมือไกลๆ แล้ว
๗๐๘. นับมือไกลไปແแล้ว
นับมือไกล ๆ แแล้ว
นับมือไกลไปແแล้ว
นับมือไกล ๆ แแล้ว
๗๐๙. โอนอ เสียตายเจ้าอาดหลาดเต้...
โอนอ ฟีนี่คิดว่าสีเอาอวนไว้
บัดนี้เวรจำฮ้าง
ก็จึงเสียหม่อมน้อง
๗๑๐. โอนอนับมือไกล ๆ แแล้ว
เหมือนดั่งน้ำขาดซ้อน
บางฟ่องมานั่งเว้า
โอนอ บัพพาแก้ว
๗๑๑. บัดนี้การถักเจ้า
โอนอ เจ้าผู้เขี้ยวสิกลิ้ว
บัดนี้เจ้าจากข้อย ๆ จากเจ้า
บางฟ่องไปลัดเว้า
๗๑๒. โอนอคำผิวน้อย
เจ้าก็โลอวนปละ

จาต้านต่อกัน
จากันทุกสิ่ง นั้นเต้
เนาห้องคู่กัน แทันอ
ไกลกันเจียรระจาก แลนอ
เฮาสีได้ฮ่วมกัน บ่อยาແแล้ว
ทวนเฮือนไปสำ ก็มี
คอแล้วจูบชม
มาไกลจำจาก พะอวนนี้
จำให้ห่างกัน บ่อยาແแล้ว
ไต่ล่างเหมยเหมย ก็มี
ปีบนมทั้งคั้น
หมากส้มสีไกลเกลือ ไปແแล้ว
หัวเฮือสีไกลฝ่ง ไปແแล้ว
น้ำคั่งสีไกลใหม่ ไปແแล้ว
หัวขึ้นไตไกลไต่ล่าง ไปແแล้ว
หัวค่างสีไกลเหว ไปແแล้ว
หัวเหวสีไกลห้วย ไปແแล้ว
หัวกล้วยสีไกลหวี ไปແแล้ว
หัวปลีสีไกลกาบ ไปແแล้ว
สีไปซ้อนเฟิ่นผู้ไต่ นี้เต้
เป็นขวัญของพี แพงเอี้ย
ไกลกันแสนโยชน์ พระนางเอี้ย
ฮามฮ้างจากกัน พีແแล้ว
บ่เห็นอวนลำบาก ก็ใจແแล้ว
เงินท่างอยู่เอง พีແแล้ว
กลางชานซบแซบ ก็มี
สายสมรชู้มึง เขียมเอี้ย
ไกลข้างบ่เห็น พีແแล้ว
ผิวแมงดอกเตือ เขียมเอี้ย
ปานฟ้าห่างดิน แลนอ
ห้วมอครกสาก ก็มี
เสมอเนตรทรวงทิพย์ พีเอี้ย
ไปเสียฮามฮ้าง

แต่นั้นสาวกล่าวต้าน
โอนออายเอี้ย น้องก็คิดถึงเจ้า
๗๑๓. ข้าวบ่น้ำ
ผิดแต่การถึกน้อง
วันคืนคิด
บางพ่องไปลัดต้อน
๗๑๔. โอนอ สีตาน้อย
บัดนี้เจ้าก็ไลเฮียมไว้
เจ้าจักกะพีไว้
โอนอ เจ้าจักหนีไปสร้าง
๗๑๕. ไผสิพาเจ้าแกะกาบไม้ไ้งกาบอ้อย
บางพ่องไปลัดต้อน
โอนอ จันทาสร้อย
บัดนี้ทางสูญเศร้า
๗๑๖. เจ้าหากเที่ยวชู้มือ
บัดนี้ไผจักมาเที่ยวเส้น
ไผจักมาปากต้าน
บางพ่องไปลัดต้อน
๗๑๗. โอนอ วันนาน้อง
โอนอ ทางมาด้าว
หาผู้มาเหยียบห้อง
มีแต่นกใส่ดั้น
๗๑๘. พี่สิหลงว่าเจ้าหม่อมน้อง
นางเทื่อนั้นไดยินแต่กาเวาฮ้อง
อ้ายสิหลงว่าเสียงเจ้าหม่อมน้อง
นางเทื่อนั้นไดยินแต่จี้จู้
๗๑๙. คือตั้งเสียงพระนาง
โอนอ เจ็บแต่มาพลัดน้อง
เจ็บแต่มาไกลอวน
โอนอ คิดหลายแห่งซ้ำ
๗๒๐. คำคิดหลายแห่งซ้ำกว้าง
โอนอ เจ้าอุนคำเอี้ย เจ้าสิไลเฮียมให้
เจ้าอดเอาพีไปหาบช้าน้อย

ดอมชายคำชอบ
แลงายไว้เปล่า
ตายดื้ออยู่เอง อ้ายเอี้ย
เนียรระเนตรหลามไหล อยู่แล้ว
หุงเถิงมีแล้ว
หัวสวนเอ็งกล่าว ก็มี
ชู้ชอดคำฮัก พี่เอี้ย
กลางเมืองแกมฝุ่น เสียนอ
นอนให้อยู่ผู้เดียว นี้ได้
เมืองไกลดอมเพิ่น เสียนอ
พาน้องสร้างแปง นี้ได้
แคมท่าชลนที ก็มี
โถมงามแมนหล่อ เฮียมเอี้ย
ลงมาแคมท่า เสียนอ
ลงหลิ่นอาบวัง พี่นา
ทางอวนนั้นบมี แท้แล้ว
ดอมอ้ายเพือนใจ นี้ได้
กลางป่าเอาพิน ก็มี
สาวเทพกนิกรี พี่เอี้ย
เอาหลัวสูญเปล่า เสียนอ
ทางนี้ก็บมี แลนอ
กลางดงตอดเหยื่อ
ตีต้องตอยพิน น้องเอี้ย
โตเวหาคู มาแล้ว
มาเอ็งกุหา
เฮียกคูเสียงหวาน
มาปากจาตอมอ้าย
นอนคึกคิงพลอย นี้แล้ว
हांพะไมฮามซ้อน
ยุงสนเทห์มาบสว่าง ก็ใจแล้ว
ปานข้างออกดง
เป็นยาฮู้เดี่ยว ผู้เดียวนอน
นำเจ้าช้อยแอง พี่แม

ค่อมว่าเขาอ้าแล้ว

๗๒๑. พระบาทเจ้า

อังคารได้

ภูเบศร์เจ้า

อิงคินให้

๗๒๒. เขาสั่งชู

ศรีสะโรน้อย

กฤษโรรหลาย

ทรงพะอวนนั้น

๗๒๓. ไปก่อนหน้า

ตราดูได้

ปลายแปดฮ้อย

มีแต่ผู้หญิงล้วน

๗๒๔. คันทากมีชายตั้งนั้น

วันดีชัยโชค

ตีซ้องปาวพล

ยามตีสิทธิเดช

โยงย้ายออกเวียง

เต็มเมืองดาสนั้น

เพื่อนพื้นทั่วเมือง

ทรงชี้คูเมือง

ตั้งคนแหนเจ้า

จอมเมืองทรงชี้

อวนน้อยลูกจอม

สามแสนสี่หมื่น

เวนให้แก่นาง

บ่มีชายสับไขว่ สังกแล้ว

พระนางน้อยบ่อยู่ดี เจ้าเอี้ย ๆ

ตอนพระยาส่งพระธิดาไปครองเมืองกลางดง

๗๒๕. พอยามแล้ว

ฝูงหมูไทยลูกท้าว

ยี่ดๆออก

บางพ่องให้

๗๒๖. โอนอวนเอี้ย อดเจ้าอดเอาน้องไว้

เจ้าสั่งมาไลเอี้ยมปละ

บางพ่องเอิ้น

เจ้าอดเอาเอี้ยมไว้

๗๒๗. ข้อยสืหาบอีล่อนต่อนแต้น

เขาก็สนละวนให้

บ่าวเล่นต่อน

โอนอ คำแสนน้อง

๗๒๘. ชู้ก็เว้า

เจ้าสั่งมาเดินไปไกล

บางพ่องยังถูกเอิ้น

อยู่ดีเยอสายสมรแก้ว

๗๒๙. บัดนี้ เวรจำฮ้าง

ภูมีย้ายออก

แหนเจ้าหลังตาม

เวียงหลวงคับคั่ง พื้นเยอ

หาชู้ย่าวม

ไปปาน่าหลัง อ้ายแม

ไปเสียไปหน้า นี้ได้

เอิ้นหาชายชู้มิ่ง ก็มี

ไปนาส่งข้าวปลูก อวนแม

นำเจ้าหว่านผาย อ้ายเอี้ย

นำกันเอิ้นสั่ง

ตามสันสั่งสาว

หนีไปไปได้สั่ง เสียขอ

ฮักขอคำฮัก พี่เอี้ย

ต่างเมืองไลอ้าย

หาชายชู้เก่า ก็มี

เสนาหาชู้มิ่ง เอี้ยมเอี้ย

ไกลกันเจียรระจาก ไปแล้ว

ชูมิ่งตัน

อยู่ดีเยอเจ้าผู้สมสนิดสร้อย

บัดนี้ น่องบ่เห็นแจ่มเจ้า

๗๓๐. สัว ๆ ไข่

บางพ่องจาหยันหย้อ

ไปเนอหญิงเกฮ้าย

มิ่งหากนอนพุ่มไม้

๗๓๑. ตูบ่เสียดายแหล้ว

สูก็ไปซ่อนลี้ตุ

โอนอ คราวแต่ก็ตุก็มาถามว่า

บัดนี้ไซคค่าล้าน

๗๓๒. สาวก็บ่มีความเว้า

มีทอ่ก้มหน้าให้

แต่นั้นพระบาทเจ้า

เจ้าก็เ็นกล่าวถ้อย

๗๓๓. สูก็อย่ากวนให้

สูงจหาใส่ทอ่ง

เขาก้กลัวขามย่าน

เ็นสิ่งชู

๗๓๔. โอนอทุมมาเอี้ย เจ้าก็วอยๆขำ

เจ้าก็ขำโคกกว้าง

เจ้าผิดสิดเดียว ๆ ขึ้น

ตาเจ้าผิดสิดเหลียวเบ็งอ้าย

๗๓๕. โอนอ พี่ก็คืนมานั่งให้

โอนอ เจ้าหากหนีจากอ้าย

โอนอบุญมาเอี้ย เถิงเมื่อยามแลงค้อย

โอนอ ชูช้อยเอี้ย

๗๓๖. โอนอคำเอี้ย ยามเมื่อเมื่อฮอดห้อง

ไผผู้เฮียงจอมแพง

ยามเมื่อเข้าสู่ห้อง

ไผผู้นอนเพียงพิมพ์

๗๓๗. ยามเมื่อออกจากห้อง

ไผผู้วอนจอมแพง

เฮียมน้องอยู่ดี แต่เนอ

สุระภีพวงพี เฮียมเอี้ย

พะอวนน้องจากไกล พีเอี้ย

นำชายชีชู้

ซังสาวเ็นกล่าว ก็มี

สะเลเกกระตันเนา ไปเยอ

แบให้แก่เขา ดอกนา

อย่าเหลียวมาเ็นสิ่ง ตุถ้อน

นั้นบ่อยากคอย ดอกนา

ช่างชานใกล้ตากอ่ง ก็ตายแหล้ว

นำให้แก่สู นี้แหล้ว

ดอมสังจักสิ่ง สำนั้น

ยมย้อยยาวไหล

ฟังเสียงเขาสั่ง

บนบ้างบอกเขา

ดอมกันกวนกล่าว สำนั้น

เพียรเลี้ยงสืบชีวัง หั้นถ้อน

พระยาหลวงฟ้าวฟัง

ทิ้งให้แล่นเมื่อ

ดงหลวงไปไย ๆ เสียนอ

แหวห้วยตลิ่งชัน พุนแหล้ว

ฎฎาหลายย่าน ไปแหล้ว

ดินเจ้าสิดต่อยหิน น้องเอี้ย

กลางชานเยียมผ่อ เจ้านางแหล้ว

ไผสิดให้อุ่นสะนอน นี้ได้

คอยเห็นแต่ชูเฟิน เสียนอ

คอยได้ก็บ่เห็น พีแหล้ว

เสวยโภชน์พาแลง

นั่งเฟือแฝงข้าง

ไสยาสน์บรรทม นันนา

อุ้นขวัญประโลมแก้ว

มานั่งเกยขวาง

ออกมาเกยกว้าง พีได้

โอนอ สุขาดาน้อย
เห็นว่าเจ้ามีเชื้อแล้ว
๗๓๘. ของเก่าน้อง
ไปเยอคำผาสร้อย
โอนอพี่นี้เป็นตั้งปลาขังข้อง
เชิญน้องมาโผดเลี้ยง
๗๓๙. โอนอ เจ้าสิไลเฮียมให้
เจ้าอดเอาพี่ไปสร้างเหย้า
โอนอ เจ้าอดเขื่อนโผดอ้าย
เจ้าส่งมาให้พี่นอนพลอยทุกข์
๗๔๐. โอนอคำทุกข์ในชั้นร้อย
ทุกข์ท้อเป็นสิ่งนี้
โอนอ คำมักมาขาดชั้น
เหลืออี่พี่ทุมทวน้ำ
๗๔๑. โอนอ คำมักนี้
เหมือนตั้งเหยื่อหมากเคี้ยว
โอนอ เป็นแต่การหลวงเจ้า
ฉิวบมีตั้งนั้น
๗๔๒. โอนอ ไปตีเยอบุชบาบานสร้อย
เจ้าก็ไปก่อสร้าง
น้องอย่าได้โลสิมห้อง
หลอนว่าบุญส่งให้
๗๔๓. บัดนี้เฮียมสิคินเมื่อแล้ว
เจ้าค่อยไปอยู่ห้อง
ยัด ๆ ข้าม
ฝูงหมู่สาวสำน่อย
๗๔๔. เสียงเขาให้
เขาก็แห่แจ่มเจ้า
บางพ่องไต้ยินยุงแวงฮ้อง
เขาก็คิดฮอดขู้
๗๔๕. บางพ่องไต้ยินนางนี้ฮ้อง
เขาก็คิดฮอดขู้
ฟังยินสานกาฮ้อง

เสนาหาของเพิ่น ไปเยอ
สิลิ้มแพไม่ไผ่ เสียนอ
สิไลถ่มล่องแปว น้องเฮี้ย
เสนาหาขู้เพิ่น ไปเยอ
คงตายมือล้านเพื่อ เสียแล้ว
ปราณีอ้ายฮ่วมสถาน แต่ถ้อน
เสียคิงหมองหม่น เสียนอ
ดอมน้องช้อยแสง แต่แม่
ยามเมื่อเฮียมทุกข์ แต่แม่
เวทนาดอมน้อง
จอมพระนางบมีส่อง เห็นแล้ว
สิตายค่างผู้เดียว บ่อยาแล้ว
เสมอขอนแก่นทางทำ ทางนั้น
อโนมากว้างก็หากฮุน พี่แล้ว
ไกลกันลำบาก ก็ใจแล้ว
คาข้าวอยู่เลิง พี่นา
จอมเมืองมาผ่า เสียนอ
เฮาสีได้กล่อมสอง บ่อยาแล้ว
ขุมพุ่มทวยเทศ อวนเฮี้ย
เมืองกว้างอยู่ดี แต่เนอ
ภายหลังบ้านเก่า เสียนอ
พะอวนเจ้าต่าวคีน บฮู้
จอมหัวเฮี้ยเจ้าหม่อม สาวเฮี้ย
เมืองกว้างอยู่ดี แต่เนอ
ดงหลวงหลายย่าน พุนเยอ
เพื่อนพินสนั่นเนื่อง
นำทางดาสนั่น
พระนางน้อยเข้าสู่เมือง
กลางไพรว่อน ๆ พุนเยอ
ภายในบ้านบลิ้ม
เทิงกว่าปวด ๆ ก็มี
หิวให้ตูปตา
ออระแอเอี้ยงถ่าว ก็มี

เขาก็ยอมยาวให้

๗๔๖. บางห้องพนสะออนกัน
มีอนวดนิ้ว

บางห้องเห็นดอกไม้

เขาก็เอามาตัด

๗๔๗. มีทั้งจำปาสร้อย
หอมฮ่วงเฮ้า

หมากไฟพร้อม

มีหมูนกบางฮอก

๗๔๘. เขาก็ยืนทุกซั๊ก
ยัง ๆ ให้

บางห้องนั้น เห็นหมู่เขาทองซ้อน
จีจู้ฮ้อง

๗๔๙. เขาก็นั่ง ๆ กัน
เขาก็คิดฮอดซู้

โอนอ เขียมก็เดินมาพ้อ

เขาก็ยืนจากัน

๗๕๐. โอนอ นับแต่เขียมไกลเจ้า
ก็บ่ลิมสายคอ

อึ้งคึงเข้า

ฝูงหมู่สาวสำน่อย

๗๕๑. บ่นานแท้

สน ๆ เขา

อึ้งคึงเว้า

เขาก็ไหลหลังขึ้น

๗๕๒. ศรีสะโรน่อย

ฝูงสาวฮาม

พระยาหลวงเจ้า

เถิงเมืองหลวง

๗๕๓. เจ้าก็เดินเขาให้

สูอย่าได้ล่วงห้อง

ไผบ่ฟังคำแท้

สูจักตายคอบง้าว

หาซู้ซู้คน

ฟุ่มฟายนองเนตร ก็มี

เกาที่นครุดทรวง

บานแค่แค่มทาง ก็มี

ซู้คนประสงค์ย่อง

สุระภีทวยเทศ

กระจวนฟุ้งทั่วไพร

ขนุนนอมมีม่วง

กระแตจ้อนชอกกิน

ในทรวงค้อยคั้ง

หาซู้ซู้วัน

ซอนคอนป้อนเหยื่อ ก็มี

ชมเหล่านหยอกกัน

ดอมกันให้หุง

ภายในบ้านบ่ลิม

ฝูงหมู่ฟุ้งคณา

กล่อมคอนชมซ้อน

สิบห้าคำคินสินอน นี่แหละ

ยิบยามพอมื้อ

ไพรสมณฑลหิมเวศ

ทิวให้คั้งไพร

ฮอดที่ตีนเวียง

เข้าไปในเมืองกว้าง

เต็มเมืองดาสนั่น

เอือนย้าวซู้คน

ขึ้นสู่ปรางค์ทอง

แกว่งวีชาซ่าย

องค์พ่อคินเมื่อ

อยู่สบายหายฮ้อน

ชาวเมืองทุกหมู่

เดินด้าวคว้ไป นั้นเนอ

ตัดหัวหลาวเสียบ

กูนีบ่สงกั แท้แหละ

๗๕๔. บัดนี้ไว้ท่อนี้
พื้ก็อดเสียแล้ว
เจ้าอดจิบหมากไว้
โอนอ พื้อยากเขาจะแยะเหล่าน
๗๕๕. เหลือพื้อดอั้งไว้
โอนอ สั่งมางามกะดัดเค้
สั่งมาให้พื้ทุกซ์คอบเจ้า
พื้ก็ทุกซ์คอบเจ้า
๗๕๖. คือสิ่งกลืนยาพิษ
ภาคหนึ่ง คือสิ่งนกออยู่ตุ้ม
นกนั้นยिनกะสันดิน
คำมักคำฮักไขไปได้

จักจาไปบั้นใหม่ ก่อนแล้ว
เขาฝนเหล็กจารสาก่อน
เคนอ้ายบ่าวพื้ชาย แต่เนอ สาวผู้ดีเอี้ย
หายโภยพอสว่าง เจ้านางเอี้ย
ทรวงสิม้างแตกตาย พื้แล้ว
สายคอซู้พื้ ค้ำเอี้ย
มีมั่วเวทนา นี้ได้
เป็นเวทนาจิต พื้แล้ว
เสียบทรวงคาแค้น
ก็เป็นเวทนาจิต แพงเอี้ย
เสมอเอี่ยมตนพื้ ปางนี้
ก็เป็นข้อแข่งอำ น่องเอี้ย ฯ

ตอนบัวฮองลาพื้ออกเที่ยววง

๗๕๗. บัดนี้ สัพพะกอดเกี่ยว
เป็นนิทาน
ฟังเยอสมเณลาหน้า
เดมาแก่พร้อม
๗๕๘. บัดนี้ จักกล่าวถึงเจ้า
บาก็ลาแจ่มเจ้า
บัดนี้ ข้าจักไโลลาเจ้า
ขอแก่เจ้า
๗๕๙. ข้าจักเดินแอ้วเหล่าน
จักใคร่เดินลวงเข้า
อยู่ดีเยอพระย้าเกล้า
ทั้งบัพพา
๗๖๐. ข้าจักเดินไปห้อง
สองแจ่มเจ้า
ค่อมว่าเจ้าสั่งแล้ว
ทั้งพระยาเสวะกะ
๗๖๑. ฮ้อยเอ็ดหัวเมืองเจ้า
เข้าให้พร้อม
เขาก็ขันตางเจ้า

กลอนเก่ามาแกลง ก่อนแล้ว
สืบไปภายหน้า
อินทร์เขียนไขชูบ เอี่ยมเอี้ย
ฟังแล้วจื่อเอา ท่านเอี้ย
บัวฮองโพธิราช ก่อนแล้ว
พระองค์อ้ายพื้ตน
พระยาหลวงตนพื้ ก่อนแล้ว
พระองค์อ้ายอย่าขึ้น แต่ถ้อน
ไพร่สนทน์หิมเวศ
ไพร่กว้างเขตไกล พื้แล้ว
ตนผ่านนครหลวง ข้อยเอี้ย
พื้ นางพระองค์เอี้ย
หลายเมืองประเทศใหญ่
ยีนมั้นค้อยคง แต่เนอ
เดินหมู่หัวเมือง
แต่งเติมนำเจ้า
เดาตาตกแต่ง
ดาห่างชู่พระยา
ไปตามหัตถบาท

มีมอกนาล

๗๖๒. เขาก็เอาไปมวล

ไทยลาพร้อม

ทั้งธนูหน้าไม้

เขาก็เดาตาห่าง

๗๖๓. ช้างขนาดได้

อาชโนยห่าง

นับอ่านได้

ฝูงพวกน้อย

๗๖๔. สังเกตได้

ไทยดาวได้

พร้อมหน้าใบ้

ไทยทวนนั้น

๗๖๕. ฝูงมอกนาล

ตราดูได้

ปลายแปดฮ้อย

บรรบรรแล้ว

๗๖๖. พระบาทเจ้า

กาลฤดูถั่ว

ฝูงหมูไทยลูกท้าว

ยี่ด ๆ ออก

๗๖๗. กลองและฆ้อง

ยาบ ๆ เลื่อม

ฝูงหมูไทยเทศท้าว

บัวสองท้าว

๗๖๘. ไทยลัวเขา

เสียงนั้นเท่า

คือคู่ฟ้าเกลื่อนม้าง

ยี่ด ๆ ข้าม

๗๖๙. เขาก็แห่แจ่มเจ้า

ขุนจงท้าว

ขุนกลางตาม

ขุนเลิงท้าว

เดียระดาดภายหลัง

ชูพระยาเหม็ดถ้วน

ดาดีทุกหมู่

ของท้าวชูเมือง

พังพลายคาดเครื่อง

พันห้าแบ่งมัน

เข็นคำคาดหิง

พันห้าเครื่องคำ

ทางตีนแหนแห่

พันห้าแห่พระองค์

สองพันขัดแห่

พันห้าแห่ตาม

สังขยาพันหนึ่ง

พันห้าแต่งตาม

สามแสนสี่หมื่น

แหนเจ้าเข้าสู่ดง

ยามดีชัยโชค

โยงย้ายออกเวียง

สังขารปีใหม่

แหนเจ้าชูพระยา

เวียงหลวงดาสนั่น พันเยอ

ดั่งท้าวครั้นเครง

ปะคือคำไกวแกว่ง

แหนเจ้าชูพระยา

ทรงชื่อัยรา

ยาดยายแหนเจ้า

บาดาลไหวหวั่น

ลมก่องพายพะโยม

นาหลวงดาสนั่น พันเยอ

บาท้าวเข้าสู่ดง

ไปก่อนอวนพล พันเยอ

ฝ้ายหลังบาท้าว

ยายยังขัดแห่

๗๗๐. อยู่ฝ่ายข้าง

ขุนแผนท้าว

อยู่ฝ่ายข้าง

พระนามสูงให้

๗๗๑. อยู่มุบสัน

เชียงสาให้

พวกมอกนาค

ไทยบาเขา

๗๗๒. ขุนโถงท้าว

เขาก็นำเจือไป

ขุนใจท้าว

เขาก็ไปตามหลัง

๗๗๓. ครั้น ๆ ฆ้อง

ศรียาเขา

เสียงระงมเท่า

เสพลูกพระเจ้าลุ่มฟ้า

๗๗๔. นับแต่เดินจรฝ่าย

นับแต่ต้นป่าไม้

ก็จึงถึงเขตด้าว

ก็จึงถึงแห่งห้อง

๗๗๕. เจ้าก็หยุดอยู่ยั้ง

เจ้าก็บอกลูกท้าว

เขาก็แก้เครื่องเมี่ยน

เขาก็ย้ายยังไป

๗๗๖. เขาก็ปลุกโธงท้าว

พื้นแปดชั้น

เขาก็แปงเวียงล้อม

ค่ายนอกนั้น

๗๗๗. เขาก็เชิญบาท้าว

ไทยดาวเขา

มะโหรีเล่น

นางกะลิ่งข้างพื่อน

๗๗๘. เขาก็กางปลุกขึ้น

ขวาเจ้าแห่ตาม

ยายยังขัดแห่

ทางซ้ายหลังตาม

เป็นที่ขุนหลวง

บาท้าวฝ่ายหลัง

ถือพลไปก่อน

ไปหน้าก่อนพล

ยาดยายตามสัน

พวกหมูไทยยอง

ฝ่ายหลังบาท้าว

พวกหมูไทยดาว

แห่พระองค์โยงย้าย

กลองเสพสะบัดชัย ฟันเยอ

ต๋อยตีตั้งก้อง

ถึงพรมเทวโลก

โยงย้ายเข้าสู่ดง ๆ

หลายวันเป็นมาก

หลายมือพร้านาน นี่แหละ

ไพรขวางหิมเวศ

ไพรกว้างกว่าไกล เจ้าเอี้ย

คราวเขาพักจอด

เขายั้งจอดปลาย

แปงตูปผามเพียง

แวดระวังบาท้าว

บัวฮองโพธิราช

คำลั่นลวดปู

โธงบาสามฮอบ

เวียนฮอบจอดกัน

ขึ้นสู่ปรางค์ทอง

เผ้าองค์แทนเจ้า

สิงห์โชนพื่อนม่าย

ทวยเหลือแกว่งแพน

เอาหัวสุบโบก

กาลอดบัวง
เขาก็คึงหนังขึ้น
ทวย ๆ เขา
๗๗๙. หางยุงเหลือ
พุนเหล็กพีพีเหล็กพุน
เจ้าก็พาม่วนเหลี่ยน
ราชาพระ
๗๘๐. ฟังยินกรวิกฮ้อง
แกว ๆ เสียง
คือตั้งขอแคนไค้
เขาก็มีวาจา
๗๘๑. ฟังยินยุงแกวฮ้องก
จีจู้ฮ้อง
ฟังยินสาริกาฮ้อง
โพนโตกฮ้อง
๗๘๒. ฟังยินกาเวาฮ้อง
บ่างฮอกฮ้อง
ฟังยินนางนี่ฮ้อง
ลิงฮ้ายเต้น
๗๘๓. กุญโญฮ้อง
มันก็ตบปีกเปื้อง
ฟังยินนาโคฮ้อง
ฟานไผฮ้อง
๗๘๔. โครกระบือฮ้อง
อันว่าบ่าบ่าเจ้า
แต่นั้นหลายเดือนไค้
ฝูงบ่าบ่าน้อย
๗๘๕. เขาก็ไปไกลแท้
เข้าหาหมู่เนื้อ
เขาก็เดินไปพ้อ
เขาก็มาเดินไพร
๗๘๖. แล้วจึงมาจوابพ้อ
ชู้คนชู้หากพ้อ

เปียบั้นลอดลง
ประมาณชั่วเจ็ดวา
แกว่งแพนเฟือยพ้อน
ไปมาพ้อนแอน
เฟือยพ้อนเหล็กกัน
ในเขตอรัญญา
อยู่สบายหายฮ้อน
เสียงม่วนอรชร พุนเยอ
อ่อนหูค้อย
เพี้ยพาดเพลงระบำ
กล่อมไพรค้อย
กลางไพรว่อน ๆ พุนเยอ
ชมเหลี่ยนม่วนไพร
ออะระแอเอียงถ่าว พุนเยอ
ปลายไม้ส่งเสียง
โตเวยหาคู่ มาแล้ว
เย็นจีงส่งเสียง
โตนคอนชมคู่ พุนเยอ
โตนไม้ไค้กัน
ขานขันตบปีก
ขันทำเฮียกเมีย
สะเทือนดงพงเถื่อน พุนเยอ
ไพรกว้างส่งเสียง
กลางไพรก้องเถื่อน พุนเยอ
ฟังแล้วชื่นชม
สามปีข้ามลวง มาแล้ว
เทียวเหลี่ยนค้วไพร
สามวันเดินท่อง
มังสังขึ้นชู้วัน
ฝูงหมูนางหญิง
ด่านโตนเขานั้น
ฝูงเขาเดินค้ว
กันแล้วเล่าถาม

ดูราน้อง
เจ้าก็อยู่เขตด้าว
๗๘๗. แต่นั้นฝูงสาวต๋าน
เจ้าอย่าพากันมา
เจ้าจงเอากันเข้า
อย่าได้ตื่นอยู่ซ้ำ
๗๘๘. เพื่อนก็มีตราห้าม
บ่ให้มาลวงห้อง
แต่นั้นฝูงบ่าวต๋าน
เป็นสังแท้
๗๘๙. แต่นั้นฝูงสาวต๋าน
อันว่านางนถน้อย
เพื่อนจึงเอามาไว้
มีหมู่หญิงแวดล้อม
๗๙๐. ชื่อว่าศรีสะโรนน้อย
เจ้าก็อยู่บ่ได้
เจ็บหัวปาน
เพื่อนนี้จึงเอามาไว้
๗๙๑. บ่ให้ชายลวงห้อง
บัดนี้ผิดอาชญาแล้ว
เพื่อนจักเอาใส่ไม้
แต่นั้นฝูงชายต๋าน
๗๙๒. ตูข้านี้เป็นบ่าวเจ้า
บาก็เป็นลูกเจ้า
เมืองพาราณสี
บัดนี้เพื่อนก็พามาสร้าง
๗๙๓. บ่ให้หญิงลวงเข้า
บัดนี้เผือกก็ผิดอาชญาแล้ว
บัดนี้มาฮ่าวเดินลวงห้องพระ
อันว่านางคาญน้อย
๗๙๔. จึงได้มาตามกรรม
หรือว่าเป็นกลากไม้
ก็จึงพากันมา

สาวฮามนงถ่าว พี่เอี้ย
เมืองกว้างชื่อใต้ นี้เต้
จาตอบฝูงชาย
เขตแดนตู้อย
ไพรสณฑ์หนีเที่ยว พลันเทอญ
เชื่อเจ้าบ่ดี แท้แล้ว
ฝูงชายไปป่าว นั้นเต้
สูเจ้าค้อมมา นี้เต้
จาตอบสาวฮาม
บ่ให้ชายมาลวง นั้นเต้
ขานคำฮับพากย์
แพงล้านบ่อยู่ดี เจ้าเอี้ย
ดงหลวงตื่นซ่อน
นำเจ้าปิ่นปิว
นางงามลูกพระราชา จจริงแล้ว
แกมหมู่คนชาย
ถิกยาสามแป้
ดงหลวงพันเขต
พระยาเจ้าป่าวเดิน
พระยาหลวงกริ้วโกรธ
พันฆ่าอำยี้ บ่อย่าแล้ว
จาสาวกอยกล่าว
บัวฮองโพธิราช
พระยาใหญ่อริจวงษา
แต่บาเป็นเจ้า
กลางดงล้อยู่
มาได้ผูกเอา ว่านา
พากันมาลวง นี้เต้
ยาเจ้าสิผูกเอา แท้แล้ว
เกิดโรคอันไต่ นั้นเต้
อยู่ไพรดงกว้าง
เฮื่อนทูตโทสา นั้นรือ
อยู่ดงไพรกว้าง

แต่นั้นฝูงสาวเคียด

๗๙๕. คุราชายฝูงไป

ว่าดูข้าฮ้าย

เพิ่นจึงขับสู่เจ้า

สู่ก็เป็นโทษา

๗๙๖. แต่นั้น ฝูงชายต้าน

ดูข้าบได้เป็นดั่งนั้น

ดูข้าก็ฮู้ข่าวเจ้า

ก็จึงยินเคืองใจ

๗๙๗. เพิ่นจึงพามาสร้าง

ก็เพิ่นคิดใคร่ได้

เขาก็คองกันแล้ว

น้องนี้เป็นแม่ฮ้าง

๗๙๘. หรือว่าเป็นเมียเขา

นางนี้ออดตลอดแท้

ผิดแต่เป็นหญิงมา

โอนอน้องเอ๋ย เทียนสิงห์ยังมีไ้

๗๙๙. เป็นดั่งดั่งงุ่นไม้

ฮ้ายขอเมื่อชมน้อง

เจ้าอดเอาพี่เมื่อสร้างย้าว

โอนอ คำมักมาบได้

๘๐๐. เหมือนดั่งพระจันทร์อยู่ฟ้า

ฮ้ายนี้เป็นดั่งลมโบยไม้

มาบเห็นทางไป

หรือจักบายเอาได้

๘๐๑. มาฮ้าวแบกไม้ค้อน

มาฮ้าวกุมเอาเข้

มาฮ้าวไล่ลูกแบ้

มาฮ้าวตันทางน้ำ

๘๐๒. ฝูงหมู่ปลาอยู่น้ำ

เจ้าอดเอายาวไว้

ขอให้เป็นดั่งเชือกถ่ามม้า

ค่อมว่าเขาจาแล้ว

เอ็นตอบฝูงชาย

สะเลเกอย่างกล่าว มาเทอญ

สู่เจ้าก็ตั้งเดียว แท้แล้ว

มาอยู่กลางดง นี่แล้ว

ปอบโพงคนฮ้าย

จาสาวคำม่วน

สู่เจ้าอย่าคณิง เถาะเนอ

นางนาถใจเมือง

เพื่อคณิงนางน้อย

กลางดงพงป่า

พระนางน้อยก็จั่งมา ดอกนา

มะยาคำต่าง

หรือฮู้ว่าเป็นสาว นั้นเต้

บอกมาบนบ่าง

เสมอตั้งเทียนสิงห์ ฮ้ายเอ๋ย

บ่มีชายซ้อน

ภายในไผ่บ่ส่อง เห็นแล้ว

ในข้อบ่ส่องเห็น ดอกนา

ในสะนอนซ้อนเสื่อ ดอมแม

ดอมน้องบ่ให้เคือง พี่นา

เต็มตาเหลือแต่เบ็ง เสียขอ

เยียวย้อก็บ่เถิง น้องเอ๋ย

ไกวง่าสาขา นั้นแล้ว

ฮ้าวมาพานต้อง

บ่เห็นโตสบายถัก พุดโทเต้

ตีหย้อเปลือกโดน น้องเอ๋ย

ในชลลิตาบเปิด ไปแล้ว

ลงน้ำบ่แมนแนว น้องเอ๋ย

ชลนทีลีให้หอด เสียรื้อ

ลีแซวฮ้องมีนั้น น้องเอ๋ย

เสมอกาแั่งฮ้อน เจ้านางเอ๋ย

ชาวเส้นผ่านนคร แต่เนอ

เอากันเอ็นสั่ง

๘๐๓. บ่าวกล่าวต้าน
เยี่ยมสฬัดหมายไว้
ค่อมกล่าวแล้ว
เขาก็มาถึงเฮือน

คำแน่นสั่งสาว
สามวันมาคอบ กันเทอญ
เขาเลิกลาไป
คำจวนสุรย์เศร่า

ตอนนางศรีสะโรส่งสารรักถึงท้าวบัวของ

๘๐๔. แต่นั้นศรีสะโรน้อย
นางก็กริ้วโกรธไหม้
วันนี้สูก็ไปเดินด้าว
วันคำค้อย

๘๐๕. แต่ก่อนนั้นสูก็มาวันแท้
บัดนี้สูก็ไปแอ่วเหล้น
สูนี้ตั้งบักลัวไผแท้
สูก็ไปลัดต้อน

๘๐๖. บัดนี้กูก็คอยหาหน้า
สูก็ไปเสพสู
หรือว่าสูไปพบพ่อ
สูก็ไปเดินพบ

๘๐๗. เสียกว่าโตหลงด้าว
เด็กตื่นล้า
สูนี้มาผอกผิตอาชญ์แท้
กูจักตัดหัวเสีย

๘๐๘. สูบได้ยีนกูต้าน
บให้ชายเดินมา
บัดนี้ไปลัดต้อน
สูจักตายคอบง้าว

๘๐๙. แต่นั้น เขาก็ยีนกลัวย่าน
วันนี้ตูเข้าไปเดินพ้อ
เขาก็เดินมาถึง
ตูขำถามเขาเจ้า

๘๑๐. เขาก็มีคำขาน
เขาว่าเป็นบ่าวเจ้า
เพิ่นก็มาอยู่ด้าว

นางกาญจกริ้วโกรธ
ปานฟ้าผ่าเปลี่ยง
เสียแสงมัวมืด
คอยหน้าก็บ่เห็น แท้แท้แล้ว

ยามเดี่ยวนมาฮอด
เมืองบ้านที่ใด นี่ได้
ไกลตาคว่เที่ยว ไปนั้น
เดินเหล้นผู้ชาย นี่ได้

สูนางมาคำ นี่ได้
ชายฮ้าที่ใด นั้นได้
พรานป่าเดินมา นั้นหรือ
หมู่พรานเดินด้าว

เขี้ยวมายามคำ
เขี้ยวเข้าสู่เฮือน นี่ได้
มาลั่นคำสอน แท้นอ
เสียบหลาวโยงไว้

บนกล่าวสูนาง นั้นหรือ
จอบมองระวังด้าว
เอาชายมาสู เมืองหรือ
กูนี้บ่สงก แท้แท้แล้ว

คำตายบนบอก
พรานป่าหลงมา เจ้าเฮี้ย
ด่านเฮาระวังพ้อ
อยู่แห่งหนใด ว่าอัน

กล่าวมาบนบ้าง
บัวของโพธิราช
ไพรกว้างแห่งเฮา นี่แท้แล้ว

แต่นั้น ศรีสะโรน้อย

๘๑๑. เจ้าก็คิดอยากได้

แต่พออุ้ข้าวทำ

เลิง ๆ คิด

นางก็โหมนากัน

๘๑๒. เจ้าก็ให้จ้อย ๆ

แต่นั้นฝูงสาวน้อย

ฮอดแจ่มเจ้า

เป็นไต่เจ้า

๘๑๓. หรือว่าถึกกลืนเนื้อ

เขาก็กว่าปวดหัวแท้

ล้าถึแท้

นางก็ปากกล่าวต้าน

๘๑๔. ก็บ่มีการเจ็บ

กูก็อุ้ข้าวทำ

กูก็คิดใคร่ได้

กูก็คิดว่าฝูงเฮานี้

๘๑๕. เฮานี้เป็นหญิงพลอย

ก็บ่มีชายแท้

มีแต่หญิงด้อ ๆ

ฉิวว่าเฮาได้เจ้า

๘๑๖. คือสืหายโศกเศร้า

ค่อมกล่าวแล้ว

นางก็เขียนสารคำ

ดวงนี้ชื่อว่าศรีสะโรน้อย

๘๑๗. ไหว้แจ่มเจ้า

เจ้าอย่าได้เห็นที่ฮ้าย

ทั้งปวงถวย

น้องเกิดมาในชาตินี้

๘๑๘. น้องก็มาไกลตก

เชิญเจ้ามาชมน้อง

ขอให้เป็นดอกไม้

ขอแก่จอมกษัตริย์เจ้า

นางคาญคิดหุง

บาท้าวฮ่วมปรางค์ แท้แท้แล้ว

เนียรระเนตรหลามไหล อยู่แท้แล้ว

บ่ลีมยามน้อย

ในทรงงให้หุง

คณิงทำวอยากชม

ไต่ยีนเสียงฟ้าวแล่น

นางน้อยกล่าวถกลง

นางคาญให้หุง นี้ไต่

ชายนั้นปวดหัว นั้นรือ

ปบมาซีซัว

นางน้อยปวดเสนธ์

จาต่อฝูงเขา

เยื้องไต่หวให้

บัวฮองโพธิราช

บาท้าวแทบเทียม

มีแต่คนหญิง ก็ตีตาย

อยู่ดงแกมเนื้อ

คนไต่มาอยู่ ดอมนั้น

ชายนั้นก็บ่มี แท้แท้แล้ว

บัวฮองมาอยู่ ดอมนั้น

ในเนื้ออยู่ดี แท้แท้แล้ว

เลยเล่าเขียนสาร

ฝากเมื่อหาทำว

ล้าพลอยนางนาถ

บาท้าวแต่ไกล แต่ถ้อน

ก้าฝายสารัตถะนคร แต่เนอ

มอบมาประสงค์เจ้า

หลงเกิดไกลพระอวน นี้แท้แล้ว

ห่างพระอวนชมซ้อน

ในปรางค์ซ้อนเสื่อ

ดวงน้อยหนึ่งถวย

คณิงหาคิดหยั่ง ดูถ้อน

๘๑๙. น้องนี้เป็นกำพว้า

โอนอ น้องก็สู้ข่าวเจ้า

เชิญเจ้ามาช่อมอด

นางนี้เหมือนดั่งเป็นคนฮ้าย

๘๒๐. น้องก็มากองอวน

นับแต่เฮียมงหน้า

น้องก็มาอยู่ถ้ำ

น้องนี้เหมือนดั่งปักซีเฝ้า

๘๒๑. ปลาบ่บ้วน

อันหนึ่ง เหมือนดั่งนายพรานขว้าง

หลอนว่าขว้างหวานถ้ำ

น้องนี้คือดั่งนกอยู่ตุ้ม

๘๒๒. แม่นว่าคู ๆ เสียง

น้องนี้คงเดียวแท้

จึงได้เชิญแจ่มเจ้า

ขอให้พระองค์อวนฮ้าย

๘๒๓. ทางพุนพี

ขอให้เป็นดวงแก้ว

ตางดั่งดวงดอกไม้

เจ้าอย่าได้โลลืมน้อง

๘๒๔. เจ้าอย่าได้ละน้องไว้

เชิญเจ้ามาม่วนเหล้า

เชิญเจ้ามาสู่ห้อง

ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว

๘๒๕. ศรีสระโรนาง

นางกาญจไฉ

คำสั่งบอก

ให้สุไปกล่าวตำนาน

๘๒๖. ให้เพิ่นพาพลหนี

แต่นั้นเขาก็โลลาเจ้า

ลงจากห้อง

เขาก็ไปถึงห้อง

๘๒๗. เขาก็มาอยู่ถ้ำ

ไกลเจ้าต่างแดน นี้แหละ

เนียรเนตรทลามาไหล อยู่แหละ

ไฟนั้นจ้งสหาย

ลืออยู่ในไพร นี้แหละ

อยู่คองคอยเจ้า

สอนสาวขึ้นใหญ่ มานี้

พระองค์อ้ายอยู่คอง พี่เอ๊ย

แคมหนองสระใหญ่ ปางนั้น

งอยเฝ้าอยู่ตาย หั้นแหละ

แหวังบ่เห็นบ่อน ปลานั้น

ลงน้ำก็เปล่าตาย ดอกนา

ฮ้องฮ่าเฮเสียง นั้นแหละ

ก็บ่มีตัวพ้อง

บ่มีไผเป็นเพื่อน พะอวนเอ๊ย

ชมน้องสู่ปรางค์ นี้แหละ

คินงาคิดหยั่ง ดูถ้อน

สองกำพว้าเสมอ แต่ถ้อน

ถวยพะอวนอันชอบ

ถวยเจ้าพระยอดคุณ แต่เนอ

กลางโงงไว้เปล่า เสียเนอ

นอนให้อ้ากะสัน แต่ถ้อน

ในปรางค์ซ้อนเสื่อ

ชมน้องสวกเสนห์ แต่เนอ

ติดจิบแบ่งดี

ฝากสารประสงค์ท้าว

ฝูงสาวไทยด่าน

นางนั้นหากมี เจ้าเอ๊ย

บอกบ่าวคนบา นั้นเนอ

เที้ยวเปียงอ่ยารอช้า ว่าเนอ

นางกาญจนบอบ

โงงกว้างเล่าไป

ครราวเขาพักจอด

คอยชู้อยู่คอง

เขาก็ถึงกันแล้ว
คู่คนคู่หากด้าน
แต่นั้นฝูงสาวด้าน
๘๒๘. ตามค่านาง
เพิ่นก็มีคำด้าน
ว่าให้เพิ่นพาพลหนี
ค่อมกล่าวแล้ว
๘๒๙. เขาก็อำลากัน
เขาก็จับแขนน้อย
มีอนวดนิ้ว
ค่อยเมื่อดีเยอปทุมมาสร้อย
๘๓๐. เจ้าจงเมื่ออยู่สร้าง
เห็นว่าเจ้ามีหลายท่า
ให้เจ้ามายเพิ่นพัน
เจ้าอย่าได้เห็นที่ฮ้าย
๘๓๑. บ่แม่นชายชะเลหลง
เฮียมก็ประสงค์คอมน้อง
จึงได้ต้นป่าไม้
ค่อมกล่าวแล้ว
๘๓๒. คู่คนคู่เอากันเมื่อ

มายาไสสวก
คำระห้อยต่อกัน
จาต่อฝูงชาย
คู่อันเขาด้าน
บนสั่งเขามา นี่แหละ
เที่ยวเปียงอয়ারอช้า
เมี้ยนจับสวนคำ
สั่งความศึค้อย
ปทุมมาชมจูบ
นมแล้วสั่งความ
เสนาหาซุ่มึง เฮียมเอี้ย
เมืองกว้างมันคินง แต่เนอ
ทางกินน้องมีหลายบ่อน ก็ดีเนอ
มาผิ้นฝ่ายพะอวน พี่เนอ
คนป่าหลงมา แต่เนอ
อยู่ดงแกมเนื้อ
ปทุมมาต้นคั่ว มาแล้ว
ถึงน้องแค่สถาน นี่แหละ
เขาเลิกหนีกัน
จอดถึงเมืองกว้าง ฯ

ตอนบัวฮองรับคำเชิญพระนางศรีสระโร

๘๓๓. บัดนี้ จักกล่าวห้อง
เขาก็เมื่อถึงเวียง
บัดนี้ ฝูงข้าไหว้บาทพัน
ฝูงข้าไปเดินไพร
๘๓๔. เพิ่นก็มีตราให้
ค่านอกนั้น
ว่าให้พระบาทเจ้า
เขาว่าศรีสระโรนาง
๘๓๕. นางนั้นโรคาเข้า
เจ้าก็อยู่บ่ได้
เพิ่นจึงเอามาไว้

บั้นบ่อนเขาเมื่อ ก่อนแหละ
ขาบทูลบาท้าว
ยังข่มอมเหนือหัว เจ้าเอี้ย
จวบหญิงสาวใช้
นำสารถวยบาท
เขาด้านสั่งมา
พาหมู่พลหนี ว่าอัน
อยู่เนาพันนี้
ตนนางบังเปียด
เวรฮ้ายครอบงำ
ดงหลวงลืออยู่

มีหมู่หญิงแวดล้อม

๘๓๖. แต่นั้น พระบาทเจ้า

เจ้าน้ำใจดวงตรา

เจ้าน้ำใจอินสะออนกัน

คณิงแจ่มเจ้า

๘๓๗. เจ้าน้ำใจจัดหมู่ท้าว

เขาก็เดินกันไป

ฮ้อยเอ็ดหัวเมืองท้าว

ฝูงป่วนน้อย

๘๓๘. แดนแต่หนีจากห้อง

หนีจากบ้าน

บัดนี้เพิ่นจักพาไปด้าว

นานสามปี

๘๓๙. แต่นั้นพระบาทเจ้า

ดาฟังพลาย

อึงคณิงเท่า

เขาก็ไหลหลังล้อม

๘๔๐. เจ้าน้ำใจท้าวหน้าซ่าง

เสิน ๆ พลาย

ยี่ด ๆ ข้าม

ฝูงป่วนน้อย

๘๔๑. ฝูงเขาฮู้

เขาก็คิดฮอดซู้

แต่นั้นพระบาทเจ้า

คณิงนางกาญ

๘๔๒. บ่นานแท้

ราชาพระ

แต่นั้นศรีสะโรน้อย

นางก็จัดสำไส้

๘๔๓. นางก็ทรงแผ่นผ้า

กระโจมปิ่นเกล้า

ยาบ ๆ เลื่อม

เพิงคำสุข

นำเจ้าปิ่นปัว ว่าอัน

ฟังพากย์เขาจา

จิตนางนงน้อย

ในทรวงคิดหุง

พระนางน้อยบ่ลืม

พวกหมู่บริวาร

แก่พลายลงล่าง

เดาตาตกแต่ง

ครางไธ่ยากแคลน

ตามตีนหัตถบาท ดอมนั้น

มาเข้าอยู่ไพร นี่แหละ

อยู่แห่งไหนได้ นี้ได้

อยู่ไพรดงกว้าง

เดินหมู่เสนา

แม่นยามโยงย้าย

เต็มดงดาสันนั้น พุ่มเยอ

ตามเจ้าแห่พระองค์ แต่นั้น

เกาะแยกใส่ไป

ย่างเชิงโยงย้าย

ดงหลวงหลายย่าน พุ่มเยอ

กะสันดินปวดสาว

กลกันแต่ก่อน

แต่ดินชุ่มคน

จัดฮีบไปเปียง

ใส่ชั้นพลายฮันซ่าง

เถิงที่ตีนเวียง

จอดพลายเขายั้ง

นางกาญหลังลำ

ดาห่างชู้คน

สะไปคำทรงเครื่อง

ทรงเอี่ยมไฉม

เกาะข่ายสังวาล

สอดแขนประสงค์ย่อง

๘๔๔. กระจงอนหูแก้ว

คือตั้งนางเทพไท้

แอมกลมส้วย

ผิวผ่องเลื่อม

๘๔๕. ตาดำเลื่อม

คือคาคค้อม

แขนแพนส้วย

คือตั้งนางเทพไท้

๘๔๖. นับแต่กงนครท้าว

ก็บ่ขุนเปรียบได้

ค้อมแต่งแล้ว

เสด็จจากห้อง

๘๔๗. ฝูงบ่าวท้าว

ตาลวดค้ำ

บางพ่องถกขาย้าย

ตาลวดค้ำ

๘๔๘. บางพ่องเหลียวเหลือดเยี่ยม

ตาลวดค้ำ

บางพ่องเคี้ยวหมากแล้ว

มือเลยคา

๘๔๙. บางพ่องกินข้าวน้ำ

ลืมหึงเสีย

บางพ่องยอเอาเต้า

มือลวดค้ำ

๘๕๐. เขาก็เห็นโฉมเจ้า

เขาก็ปากบ่ได้

แต่นั้น ศรีษะโรคน้อย

บบ่าวเจ้า

๘๕๑. สวีستیเจ้า

น้องก็มาฮับเจ้า

นางก็จับเอานิ้ว

สองแจ่มเจ้า

๘๕๒. เจ้าก็ซัดฮอดน้อง

นางคาญประสงคี่ใส่

สวรรคฟ้าลอดลง

คิงบางเนื้อกาบ

เสมอแก้วดั่งดาว

มหานิลปุนเปรียบ

คอปล้องแปลกเขียน

เลางามเต้าเขียน

สวรรคฟ้าแปลกเสมอ

จักรวาลพื้นโลก เหาณี

นางแก้วทอโย ได้แล้ว

นางคาญยัวระยาด

สาวใช้แห่ตาม

บาคาญหลังล้ำ

ลืมนื้ออยู่เอง

ไปมาคู้อยู่ ก็มี

ลืมนื้ออยู่เอง

คอยนางหลังล้ำ

ลืมนื้ออยู่เอง

ลืมนื้ออยู่เอง

บอกขุนกำไว้

ยัดใส่ฮูดัง ก็มี

ตั้งปานเป็นบ้า

คณชีมาเป่า

กำไว้บ่กิน

นางคาญงามยิ่ง

ตาค้างชู้คน

นางคาญมาฮอด

จาต้านกล่าวแถลง

จอมหัวตนประเสริฐ ช้อยเอี้ย

เชิญขึ้นสู่ปรางค์ เจ้าเอี้ย

บาคาญย้าย่าง

เลยขึ้นสู่ปรางค์

นางนาถเทียมสอง

สองชมสอง
สองกษัตริย์เจ้า
บ่าวเจ้า
๘๕๓. เจ้าก็สนุกสนาน
นางนาถน้อย
หลายวันได้
เจ้าก็เดินหมู่ท้าว
๘๕๔. สูงพากันเนา
เขาก็พากันเล่น
ชู้คนชู้หากว่า
เขาก็สนุกสนาน
๘๕๕. ยูท่างผู้บ่าวน้อย
นับแต่เนาม่วนเล่น
ผู้บ่าวน้อย
ศรีสระโรน้อย
๘๕๖. บอกพ่อเจ้า
นางก็บอกสำเภา
นำสารถึง
เขาก็มาถึงเจ้า
๘๕๗. บัดนี้ ผู้บ่าวเข้าไหว้บาทพิน
ผู้บ่าวขอกทานสุข
อันว่าศรีสระโรน้อย
เจ้าก็มีคู่ช้อน
๘๕๘. ชื่อว่าบัวสองท้าว
เพิ่นก็นำพลมา
แต่นั้น พระบาทเจ้า
เจ้าก็คิ่งในใจ
๘๕๙. เพิ่นก็ชู้ช่าวน้อย
มีโรคาเบียด
เพิ่นก็นำพลเข้า
กุกักได้ตอบแท้
๘๖๐. ค่อมฮ้ำแล้ว
ราชาพระ

พ่างเฮียงชมช้อน
เฮียงสองเอี่ยมไหล
ชมน้องเปื้อบเป็น
ในปรารค์ผาสาท
เทียมข้างบ่วง
หลายคืนมาฮอด
ฮ้อยหมู่หัวเมือง
อยู่เมืองพระนางแก้ว
สาวฮามน้อยหนุ่ม
เป็นชู้ชู้คน เจ้าเอี้ย
กามคุณสมเสพ
ชมกลิ้งกล่อมสาว
ในเมืองได้ขวบ เดือนแห้ว
หายฮ้อยอยู่สบาย แต่นั้น
นางกาญจนา
พอชู้ช่าวสาร
ผู้บ่าวสาวฮาม
พ่อพระยาเป็นเจ้า
พระยาหลวงทูลเกล้า
ยังขอมหมื่อหัว เจ้าเอี้ย
บอกบนนางแก้ว
นางกาญจนา มีคู่ พระเอี้ย
เฮียงหน้าผู้สม เจ้าเอี้ย
ก้าฝ่ายพาราณสี ว่าอัน
สู่เฮาภายพี
ฟังพากย์เขาจา
ว่าบุญนางแก้ว
นางนาถใจเมือง
พระนางนงน้อย
ถึงนางมาโผด ฎแห้ว
คุณท้าวท่านมี แท้แท้
ทันหมู่เสนา
เกล้าจาจตั้ง

บัดนี้ยังมีราชาเจ้า
เพิ่นก็มาสู่ห้อง
๘๖๑. ท้าวโน้นอยู่แห่งห้อง
ก็เพื่อว่าแนนสองศรี
บุญเฮาแล้ว
บาก็มาโผดให้
๘๖๒. อันนี้บุญเฮาแล้ว
พยาธี่ฮ้าย
เฮาก็มีคุณให้
ขอบที่พระบาทเจ้า
๘๖๓. ค่อมว่าเจ้ากล่าวแล้ว
เสนาเขา
อย่าให้ค้างอยู่ได้
นำไปแหน
๘๖๔. ฝูงกลองฆ้อง
ทั้งสิงห์โชน
ฝูงพวกน้อย
ไทยเขียะเขา
๘๖๕. สาวบ่าวพร้อม
ทั้งสาวฮาม
สัพพะโลกผู้
ยังใส่เสื้อ
๘๖๖. ให้เขาไปม่วนเหลัน
ให้มันอยู่นอกแท้
ฝูงไต่ยังประสงค์เหลัน
เสอะเพอะพร้อม
๘๖๗. ไว้ชั้นนอก
คั้นว่ามีบุตรา
ให้เขาไปแห่น้อย
นางอยู่ด้าว
๘๖๘. ค่อมกล่าวแล้ว
ดาฟังปลาย
โง่ง ๆ ซ้อง

เมืองไกลมาสู่ เฮาแล้ว
ขมน้อยสู่สม ว่าอัน
เมืองใหญ่พาราณสี
ขอดกันลงพร้อม
นำมาสู่ส่ง จริงแล้ว
นางน้อยอยู่สบาย
หายโภยพันโศก
หายเสี้ยงชู้อัน
ถวยบามวนมอบ
บุญกว้างโผดเฮา เจ้าเอี้ย
จัดฮีบมามวล
หลังมาเหมิดถ้วน
ปิดขอดกันไป
แห่บามาห้อง
พวกหมุ่มโหรี ก็ไป
พรำมวลาไปพร้อม
ฉาบแข่งจองวอง ก็ไป
พรำกันไปพร้อม
น้อยใหญ่ไปมวลา
หมูโถงไปถ้วน
แสวงเซยชมม่วน ก็ไป
ประธานย้อยยอดตอง
โยสาวกวนหยอก
ประสงค์ต้อนแก่สาว
ตามใจไว้ชั้นก่อน เฮาเอี้ย
หญิงเกมักโลก
ตามแห่งใจเขา
เกิดมาเฮาใช้
จอมนางลูกมิ่ง เหาอนั้น
ไพรกว้างพรำนาน
จัดพวกไทยชั้น
ชู้คนหมดถ้วน
จุมคำตีปาว

ทั้งข้างม้า

ความห่างหึงขาม

ตอนพระราชาส่งม้าเร็วไปแจ้งพระธิดา

๘๖๙. พอยามแล้ว

พระบาทเจ้า

ยี่ดๆออก

ข้างต่อข้าง

๘๗๐. คนหลายล้น

ฝูงหญิงเก

เทื่อนี้บุญเฮาแล้ว

เจ้าอดเขื่อนไผดน้องเข้า

๘๗๑. พอให้มีแสงนำ

สอยวอยหน้า

เจ้าจงเอาชิ้นน้อง

ของกินน้อง

๘๗๒. มีทั้งพั้วหมากน้ำเต้าแล้ง

ยังมีสิ่งกับ

ค่อมว่าแล้ว

ยังบ่เพ็งใจอวน

๘๗๓. เจ้าอย่าจาไปถ้อน

ถึกจึงสิฐู้

แต่นั้น พระบาทเจ้า

เถิงคราวแลง

๘๗๔. สน ๆ ข้าง

พระบาทเจ้า

ฝูงพวกน้อย

ทั้งหลายเขา

๘๗๕. ยอไปพร้อมขัน

พระบาทเจ้า

พอดีแล้ว

ดีแก่เค้าอ่านฮ้อง

๘๗๖. ยูงแวงเสียง

หึงๆฮ้อง

วันดีมี้อปลอด

โยงย้ายออกเวียง

เวียงหลวงดาสนั่น พุ่นเยอ

สาวน้อยเปียคชาย

คับคั่งธรณี

สวกชายจาต้าน

กินสารบ่มีเปื้อ เฮาเอี้ย

โถงทางตางให้ชื่น ดอมถ้อน

แห่งพะอวนครารน้อย

สาวจาสวยเสียด

ไปตุ้มหม่นอน นันถ้อน

มีสองสามสิ่ง

สองหน่วยเฮียงกัน

เหมือดคนขออ้าย

บ่าวตอบคำสาว

หน่วยฮียานฮ้าย

เลิงแหมความเก่า ไปนั้

ลิมน้องแม่ตน บ่อย่าแหแล้ว

ย้ายหมู่พลไป

พักเชานอนหัน

พังพลายลดเครื่อง

ลงข้างสู่สถาน

แปงตูปสน ๆ

แต่งคร้วเลยแล้ว

สลาพร้อมพรั่า

เสวยแล้วลาวดสลา

เนานอนนิทเน่ง

ปลายไม้ส่งเสียง พุ่นเยอ

ม่วนไพรออระอั้ง

นาโคชมถ้อน

พานปีบโป่ง
กุฎโถงฮ้อง
๘๗๗. สุรัสวดีแจ้
พระบาทเจ้า
เทวีนาง
แต่นั้น เจ้าก็โยยงฮ้อง
๘๗๘. จัดพวกน้อย
สน ๆ เขา
เสวยงายแล้ว
สน ๆ เขา
๘๗๙. สาวแม่ฮ้าง
ย่างบาดกว้าง
มันก็เปอะเตอะฟ้า
บ่าวปีบคั้น
๘๘๐. ชังเตอ้ายของกินน้อง
ให้เจ้าคิดซู้ซั้นค
คั้นว่าใจประสงค์แท้
คั้นว่าเว้าแมนฮ้อ
๘๘๑. ตามใจน้ำ
เคียดที่เจ้าหากใบ
แต่นั้นเจ้าก็มีคำให้
สูงจตากันไป
๘๘๒. แต่มั่นเจ้าบนบอกให้
ทั้งขุนโสม
ค่อมกล่าวแล้ว
เถิงลัวพร
๘๘๓. ขุนก็ลิกขึ้นม้า
นำทางเถิง
ฟังยินหนั้ว ๆ ฮ้องช
สองขุนเขา
๘๘๔. สุขใจแล้ว
ก็เพื่อคิดฮอดซู้
ก็เพื่อพระบาทเจ้า

เสียงแหม่ผาดง
ขานขันตบปีก
ดาวข้างจากงย
ลูกอาบสรงศรี
นั่งเฮียงจอมเจ้า
จุมคำเตินป่า
แก้หมู่พังพลาย
คาดพลายเลยแล้ว
จัดพวกบริวาร
ออกไปลีล้าย
ซิ่นเงินแปนไป
ตีนซิ่นเล่าเพิง
ปบไปแกมหมู่
นมแหนบ่วาง
ยังมีหลายสิ่ง
นิงฮ้อมทางฮอม หั้นถ้อน
ขอกินบ่ได้ถี้ อวนเอี้ย
พะอวนน้องบ่ซิ่น ได้แล้ว
วังไสบมีซุ่น เป็นแล้ว
บ่สมน้องห่างใจ แท้แล้ว
เสนาบนกล่าว
ช่าวนางพอฮู้
ซุนใจผู้หนึ่ง
พรำกันไปพร้อม
ลูกเลิกลาไป
คาดตีดาแล้ว
ตีเล่นซำ ๆ
จิมดองดงกว้าง
นินุ่ยหาผัว ฟันเยอ
คูตทรวงทั้งสะบั้น
เดินทางมาจวบ สันนี้
ภายในเฮ่งกระสัน แลนอ
ใช้คุ่นเดินทาง

มาถึงหิมพานต์

๘๘๕. ค่อมฮ้ำแล้ว

ในไพรสมถ์

มีแต่สัตว์สิ่งเนื้อ

แฮดและซ้าง

๘๘๖. มีทั้งกรวีกพร้อม

ยุงฮ้ำฮ้อง

จีจู้ฮ้อง

กาเวาฮ้อง

๘๘๗. จิตหลุดล้ม

แต่นั้นเลยล่วงเท่า

ฝูงเขาผก

แล้วจึงมาจบพ้อ

๘๘๘. เชื้อนี้อยู่ประเทศด้าว

ก็จึงพากันเดิน

ค่อมกล่าวแล้ว

สองขุนเขา

๘๘๙. ข้านี้อยู่แห่งห้อง

พระก็มีบัญชา

พระก็ให้มากล่าวข้อ

นำพลมา

๘๙๐. แต่่นั้น เขาก็แจ้งเหตุแล้ว

ฮอดแห่งห้อง

วันนี้ดูเข้าไปล้ำ

สองขุนเขาก็มีคำจา

๘๙๑. เมื่อนั้น ศรีสระโรน้อย

เขาก็มีคำขาน

เขาว่าพระพ่อเจ้า

นำพลมา

๘๙๒. ค่อมกล่าวแล้ว

เถิงเคหัง

บัดนี้ บุญเฮาแล้ว

จักได้เห็นหน้าไท้

ป่าไพรดงกว้าง

เลยดุงเดินไป

หลากก็ตายนสะบัน

เสื่อสิงห์มอมม่าย

กระตึงแก้งหมู่กวาง

หัสไดลึงคังวงแกว่ง

เสียงแวงแกวโท่

ชมด้าวแคไพร

โตเวยหาคู่ มาแล้ว

ดอมน้องเร่งกระสัน

เข้าเขตเวียงหลวง

ด่านโตนระวังด้าว

สองขุนถามเหตุ

หนแห่งทางใต้ นี่ใต้

เหตุใต้ใต้เจ้า

บนบอกตามมี

กล่าวคำผายผ้าย่น

เมืองใหญ่สังกัสสะนคร ที่พูน

ใส่หัวตูซ้า

พระบาทองค์กษัตริย์

ราชาพระองค์น้อย

ทวนทางย้าย่าง

พระนางน้อยกล่าวกลอน

วังดาวเลยจบ

กล่าวสองขุนใช้

ถามเหตุดอมเขา

ชูอันเอาไหว้

องค์อาจเสวยเมือง

ราชาพระนางน้อย

เขาเลิกกลาง

ชูคนหุ่มสู้

คืนเมื่อเมืองเก่า เฮาแล้ว

มารดาแก้วแห่งเฮา แท้แล้ว

๘๙๓. แต่นั้นศรีสระโรน้อย

ก็เพื่อคิดฮ้ำซ้อ

แต่นั้นนางฮ้ำแล้ว

ทูลราชา

๘๙๔. บัดนี้ เพิ่นจักมาเชิญไ้

เมื่อสืบสร้าง

ทั้งมวลพร้อม

ว่าจักเอาเมื่อหมด

๘๙๕. ค่อมกล่าวแล้ว

มาชุมนุม

ให้สุแปงปลุกฮ้าน

ให้แต่งตั้ง

๘๙๖. กำมะเรียนยัง

พีดานกั้ง

บ่ให้แตกส่องได้

สังขยากว้าง

๘๙๗. อันว่าภูเบศร์เจ้า

ทวนใจจิตห้วน

คินึงไ้พ่อตน

ทูลราชผัวตน

กล่าวกลอนกอยไ้หัว ๆ

จอมหัวยั้งขม่อม

เมืองกว้างนึ่งปอง ว่าอัน

ปัดขอดกันมา

บ่ไ้ยังในด้าว

จัดพวกบริวาร

บอกการตงเสี้ยง

ผามเพียงเดียวระดาด

เป็นที่สถานเพียง

แหวดไปหมดถ้วน

กายบนมุงเมฆ

สถานกว้างฮาบงาม

พันวาเป็นเขต

ทำแล้วบนาน

ตอนพระราชาเชิญพระธิดากลับเมือง

๘๙๘. บัดนี้ จักกล่าวถึงเจ้า

เจ้าก็นำพลมา

คนหลายล้น

เจ้าก็ปลดช้างม้า

๘๙๙. อึงคินึงคับ

ฝูงไพร่น้อย

แต่นั้น บัวฮองท้าว

ประดับแต่งเนื่อ

๙๐๐. สองพี่น้อง

เถิงแจ่มเจ้า

ขอพรดอม

ข้าก็คิดฮอดน้อย

๙๐๑. เจ้าก็อยู่ด่านด้าว

ข้าก็เขี้ยวตุงตัน

พระยาหลวงอง์พ่อ ก่อนแหลัว

ฮอดเวียงพระนางน้อย

เต็มเขตเวียงหลวง

แก้เครื่องพังพลาย

คั้งเวียงเหลือล้น

เข้าตูปสน ๆ

ทั้งนางตกแต่ง

ตนแล้วลวดสลา

ลีลาขั้วระยาด

กัมขาบชูลีกร

พระยอดเมืองเป็นเจ้า

นางงามผู้ประเสริฐ

ไพร่กว้างผู้เดียว

มาคั้วหานาง

เป็นเพื่อบุญจอมหัว
จึงได้เข้าสู่ห้อง

๙๐๒. จึงได้เอาเป็นเมีย
ข้านี้สุดตื่นแล้ว
คั่นว่าเจ้าบ่เลี้ยง

ค่อมว่าท้าวกล่าวแล้ว
๙๐๓. เป็นเพื่อทานภายหลัง

บัดนี้บุญมีได้
สองแจ่มเจ้า
เฮาบ่ขึ้นแห่งห้อง

๙๐๔. เฮาจักเชิญแจ่มเจ้า
บัดนี้ บุญเคยสร้าง
เจ้าจึงได้พบลูกแก้ว
เป็นสัจจั้งแท้

๙๐๕. เจ้าจักได้ก่งท้าว
เฮาก็มีคุณให้
โรคกะวิบากฮ้าย
บัดนี้บุญแจ่มเจ้า

๙๐๖. จึงได้มีของควร
เชิญบาท้าว
เชิญบาเมื่อ
บัดนี้เฮาก็มีของลั

๙๐๗. ถวยแก่เจ้า
ทั้งข้างม้า
ทั้งปริวาร
อันหนึ่ง เฮาก็เฒ่าแก่แล้ว

๙๐๘. ถวยแก่เจ้า
อันนี้บุญบาแล้ว
ขอแก่เหนือหัวมา
เฮาจักมวลมอบให้

๙๐๙. เป็นเทวี
นักสนมพร้อม
ข้าช่วงใช้

เหลื่อมมุงเห็นหน้า
กลิ้งกล่อมพระไมตรี
เพื่อบุญพระองค์เจ้า
นำมาเป็นม่อน พระองค์นั้น
ตนข้าก็ส่วนตาย เจ้าเฮี้ย
พระบาทเลยจา

จ่องมาชูค้ำ
นำมาเป็นลูก เจ้าแล้ว
แนนเกี่ยวฮ่วมกัน
บุฮานเคยฮอด กันนั้น

สองน้อยสู่เมือง พ่อแล้ว
บารมีหลายชาติ จริ่งแล้ว
บุญเกือบแต่หลัง
นำมาผู้ส่ง

ในห้องแห่งเฮา บ่อย่าแล้ว
บาบุญมาโผด
หายเสียงชูอัน
ลั่นเทศกานินฐา

มอบถวยถวิลไหว
เมื่อกงสารัตถานคร
นั่งปองเป็นเจ้า
นอนันตังล้านตัว

จอมสร้อยมอบเมือง พ่อแล้ว
สัตว์สิ่งจัวควาย
ไพร่พลหมดถ้วน
คำชราแสงถ่อย เสียแล้ว

สองน้อยนั่งปอง พ่อแล้ว
มาโผดปราณี
โผดปราณีน้อย
เป็นบาทมเหสี

นั่งเทียมพระองค์น้อย
เจ็ดพันถวยอ่อน จริ่งแล้ว
เจ็ดฮ้อยมอบถวย

เมื่อนั้น ท้าวกล่าวต้าน

๙๑๐. พระบาทเจ้า

อย่าเคืองดอม

จักเสวยราชได้

ยังจักผิตบุษยาน

๙๑๑. ขอพรถ้อน

ว่าจักเสวยเมืองแทน

พอแต่เป็นเขยเจ้า

รือจักละแก่นแก้ว

๙๑๒. ข้าขอบัวระบัดเจ้า

คิดว่าบุญมีจัก

ค่อมว่าแล้ว

ทั้งเสนา

๙๑๓. ยุติกาบัน

ยังแต่บัน

แต่นั้นเจ้าก็เดินเขาให้

ทั้งสิงห์โขน

๙๑๔. มีทั้งหุระมานพื่อน

ทั้งพระยาราพพื่อน

ฝูงพวกเหล่าน

พวกเล่นเต็น

๙๑๕. สังขยาไว้

พระบาทเจ้า

ยี่ด ๆ ย้าย

พวกสิงห์โขน

๙๑๖. ฝูงช้องน้อย

ไทยเขอะเขา

ฝูงเขาเหล่าน

ตั้งหากโชคค่าล้าน

๙๑๗. โอนอ คืดเมื่อยามยังบ้าน

บัดนี้มาสู่ด้าว

ยังบ่เพ็งใจเหมือน

อันว่าสาวแม่ฮ้าง

ขอพรดอมราช

ตนพ่อเสวยเมือง

ลูกพลอยครองไเฮ้

แทนอาชฌ์องค์กษัตริย์ ตั้งนั้น

พ่อพระองค์เป็นเจ้า

ลูกอ่อนยังเด็ก อยู่แหล้ว

พ่อพระองค์มีได้

ก็ยั้งกลัวอำนาจ

วางให้แก่เขย เจ้าเอี้ย

ตามสำทาสี

ลือค้อยเอายามนั้น

พระบาทถวยเมือง

พรำกัณมวลพร้อม

ถวยเมืองจอมราช

จอมเจ้าสิโรตสรอง เจ้าเอี้ย

ปุนแต่งมโหรี

พรำมวลมาเต้า

ทวยธงพื่อนดาบ

แพนด้ามแกว่งธนู

เอามาถ้วนหมู่

คะโยงยื้อหยอกสาว

เจ็ดวันเป็นขนาด

พาเหล่านเสพพระองค์

พื่อนม่ายมะโหรี

ออกยายเป็นถ่อง

ฉาบแสงจองวอง

ต้อยตีตั้งก้อง

โยสาวประสงค์เสียด

สองซู้จวบกัน เจ้าเอี้ย

สองฮาซ้อนคู่ กันนั้น

ดอมเพิ่นหลวงหลาย

แต่เฮายังบ้าน

ซู้จ้องจุงแขน

๕๑๘. มือขวางบาย
เป็นสันใดแท้
ยังต่างน้อง
โอนอ ยังบ่เพิงใจน้อง
๕๑๙. ค่อมว่าแล้ว
มันก็เออ ๆ อ้าย
คั้นหากเป็นดั่งนี้
लगพ่องกัวนเกล้าเหลลัน
๕๒๐. มือเล่าลูปทองน้อย
ซังเตอ้าย
บ่อนกินมาบ่ฮู้
บางพ่องจับแจงเสื่อ
๕๒๑. มือเล่าช้วน
พิชฟุ้งขึ้น
มันก็ปากบ่ได้
บางพ่องกอกแกกเว้า
๕๒๒. เจ้าเอาเฮียมไว้
ลิบเดือนจึงมีละน้อย
บางพ่องหลับตาไว้
มันก็กำกำปั้น
๕๒๓. สาวเล่นลั้ม
บ่าวกียองแยงเข้า
มันก็ปากบ่ได้
บางพ่องสักกะเดิบเต้น
๕๒๔. ซิ่นขาดส้อย
มันเล่นฟ้าว
มันไปพบ
เขาก็จับเอาได้
๕๒๕. เต็มใจมัน
แต่นั้นเจ้าก็ยอมมือซี้
เขาก็ยอมมือทูล
สูงจเตาดาท้าง
๕๒๖. ให้แต่งตั้ง

ลูปนมทั้งคั้น
นางเอียน้องพี คำเอี้ย
อยู่บ้านรือนั้นสิ่งใด นั้นเต
คราวหลังนั้นบ่ มีแหลัว
มือช้วนคอง
ตามใจเจ้าพี อวนถ้อน
คือน้องสิมันยืน แท้แหลัว
มายาเชิงต่าง ก็มี
สาวฮ้องคำหยาม
พาโลใจซัว ซังเต
บายเหลนงายตาย แท้นอ
สาวมาดิงแยก ก็มี
คอไว้ปีบนม
ถือทรงทอนสวาท
ยินสะอั้นบ่มใน หั้นแหลัว
มายาเชิงต่าง ก็มี
นอนสองแล้งเปล่า
ปานนั้นกว่าดี หั้นถ้อน
จาสาวบ่ปากต่อ
ถุยท้ายตื่นสะเต็น แลนอ
โคมพุ่มหนามคอง
บายนมคั้นปีบ
หนามเกี่ยวทั่วคิง
ชุนต่อไม้แก่น
คือฮ้อยแผ่ปลา
หนีหลีกชายโง
หมู่ชายโงเหล้า
ซ้าใส่กองทุย
โซคมีเมื่อหน้า
บนกล่าวเสนา
ขาบซูลีพระองค์เจ้า
หอสรงรินก่าย
วันนี้อย่ากลาย

ยามงายนั้น
โลกาวินาศพร้อม
ค่อมว่าแล้ว
๙๒๗. ปลุกกลัยอ้อย
พอประมาณแล้ว
สองแจ่มเจ้า
เขาก็เอายานคำ
๙๒๘. เสนาพร้อม
ฮอดแห่งห้อง
พอดีแล้ว
งามระห้อย
๙๒๙. แล้วจึงบาครีน้อย
พราหมณาเข้า
สองแจ่มเจ้า
ชัยยะตุพร้อม
๙๓๐. ให้เจ้าผาบแพ
เตโชแข็ง
มาเยอ ขวัญเดินด้าว
อย่าได้ไปอยู่ค้ำ
๙๓๑. มาชมนาง
มาเยอ ขวัญบาท้าว
มาเยอ อย่าได้เดินไปไกล
มาอยู่ห้อง
๙๓๒. มากงท้าว
ทั้งมวลถว
มาเยอ ขวัญอ่อนน้อย
มาเยอ มาเทียมสอง
๙๓๓. อันว่าเดิมหลังพื้น
เทื่อนี้มีคู่ซ้อ
มาเยอ ขวัญหลงห้อง
บัดนี้จักเชิญศรีแจ่มเจ้า
๙๓๔. อย่าได้กัศติตั้ง
ในพงไพร

ยามตีชัยโชค
ทวยเสียงซู่อัน
บรรบวรทุกสิ่ง
ยายไว้ขอกทาง
เชิญบาน้อยอ่อน
เสด็จพร้อมพรั่กัน
คู่ศรีสองเจ้า
ยายยังแหนแห
รินแก้วโสรดสรง
วัดถึงทรงนุ่ง
สองเจ้าเก็งกัน
ทั้งสองทรงแทน
ถวยพรสองอ่อน
ยื่นมั่นหมื่นอะสง
เตโชภูวนาถ
ฝูงหมูโรคา
ผาบมารประจัญแพ
ไพรขวางหิมเวศ มาเยอ
นำหมุ่นางกาย นั้นเนอ
หมื่นสนมในห้อง
เดินคิ้วไพรสมนธ์
หน่วงวอนใจน้อย
สะรัตถาเมืองมิ่ง เฮาพี่
ตุ้มไพรหอมพล
มอบพระองค์เป็นเจ้า
ศรีสะโรจอมนาถ
ฮ่วมสถานในห้อง
เนาเดียนอนคึก
ในห้องที่สถาน
สถานทองเมืองเก่า มาเยอ
เมื่อบ้านอยู่ปอง
ในเขตอรัญญา
ป่าดอนยุงฮ้าย

เมื่อกะเสิมสร้าง

ฝูงข้อยข้า

๙๓๕. ระบาดแล้ว

คนทั้งหลาย

บัวฮองท้าว

ภายหลังเมืองเก่า เฮาถ้อน

คองเจ้าชู้วัน

ถอยเลิกพาขวัญ

เลิกลาเมื่อห้อง

ทูลราชเล็งโง่ ฯ

ตอนจัดขบวนกลับเข้าเมือง

๙๓๖. ราชาพระ

เจ้าก็บนบอคน้อย

ทั้งนางคาญ

บัดนี้เฮาจักเอาแจ่มเจ้า

ฝูงพวกพร้อม

๙๓๗. บัดนี้หมดแหวแล้ว

อย่าได้ค้างอยู่ตัว

เจ้าจงบนบอให้

ทั้งหญิงชาย

๙๓๘. วันหน้านั้น

ยามพลมา

ค่อมกล่าวแล้ว

คนทั้งหลาย

๙๓๙. พระบาทเจ้า

ทั้งเทวี

เสวยแลงแล้ว

ฝูงพวกเฝ้า

๙๔๐. ครั้น ๆ ก้องกลอง

เขาก็ยินจากัน

บัดนี้ เฮาจักได้คืนเมื่อแล้ว

เพ็นจักพาเฮาเมื่อ

๙๔๑. เฮาก็มานานแล้ว

อันว่าซู้อยู่บ้าน

เขาจักเอาใจปละ

อันว่าเฮาอยู่พี

๙๔๒. อันว่าสองพอกัน

กล่าวจาจตัน

นามหน่อบัวฮอง

พรำกันฟังแจ้ง

ทั้งสองพลอยจาก เมืองแห้ว

เมื่อถวนบ่ยัง แท้แห้ว

คืนเมื่อเมืองเก่า เฮาถ้อน

ไพรกว้างป่าเสือ แท้แห้ว

เขาแต่งเดาดา

ชู้คนตงเสี้ยง

มือปลอดวันดี

เลิกลาไปแล้ว

เลยคำพอลง

แต่งครว้กินพร้อม

เสวยโภชนิโภชนะนัง

แม่เมืองมวลพร้อม

เนานอนนิทเน่ง

แหนเจ้าเสพงัน

เสพสะบัดชัย ฟันเยอ

เมื่อยแคลนคราวไอ้

นำบาททองคำษัตริย์

บ่บานวันหน้า

สามเดือนตัดเที่ยง เฮาเอี้ย

พลอยจากตนเฮา เที่ยงแห้ว

ปล่อยเฮาไกลเวิน

เว้าคล่องใจกัน น้องเอี้ย

สำความจาตัน

ให้เจ้าเอายาวไว้
อย่าได้เว้าจั้น ๆ
หลอนว่ามีหลายข้อ
๙๔๓. ลางเทื่อเป็นดังไซ
ค่อมมาแล้ว
ตามใจอวน
แต่นั้นถึงยาม
๙๔๔. ดีแก่ลมสว่างต้อง
ลมไกวกวัด
ฝูงซ้องน้อย
อิงคิ่งเสียง
๙๔๕. ฟังยินกฏโฏซัน
สุรย์สว่างขึ้น
บริวารลูก
พระบาทเจ้า
๙๔๖. ทังเทวีพม่า
แต่นั้น เจ้าก็โยงซ้อง
ไทควานเขา
อันว่าศรีสะโรน้อย
๙๔๗. ต้านกล่าวถ้อย
โธนอบัดนี้เฮาจักได้ไลลาห้อง
นับแต่เนาด่านกว้าง
เจ็ดปีปลาย
๙๔๘. ยังมีโภยต้อง
อันว่าพิชพยาธี่ฮ้าย
ซ้าบพอแท้
จั่งได้มีคณชาย
๙๔๙. บริวารพร้อม
แล้วจึงได้นอนแนบซ้อง
บัดนี้จักได้ไลจากแล้ว
ฝูงด่านด้าว
๙๕๐. เพื่อนี่หนีไกลแล้ว
บัดนี้ เพื่อนจักเอาอนน้อย

ครราวไกลไว้ขึ้นก่อน อวนเอี้ย
พระอวนน้องสีห่างใจ
ความจาหลายภาค ฮู้ได้
ใส่ไว้วังน้ำขาดเงิน บู้
สองเล่าเป็นกัน
บ่กลางแล้ว
แล้วพอแก่ใกล้เที่ยง
ไกว่งสาขา ฟันเยอ
กิงตาลไควค้อม
ฉาบแสงจงวอง
เสพระบำเนียงก้อง
ท้าวไพรเพื่อนพัน
แจ้งฮ้างสวยลอย
ชู่กายหมดถ้วน
ลูกอาบสรงศรี
พระองค์มอลพร้อม
เดินพวกเสนา
สู่พลายลงล่าง
นางกาญฟ้าวฟิ่ง
ปุนแล้วสำนวน
ทิมพานต์พลอยจาก ไปแล้ว
อาศัยเจ้าพรานาน อยู่แล้ว
ขบเดือนจริงแท้
อนตายบังเปียดบ่มีแล้ว
หายเสียงซู้ฮั้น
โชคเกิดเหลือหลาย อยู่แล้ว
มาสู่สมหายฮ้อน
ยายไปถ้วนคู่คน
ผัวแก้วชู่คน
คินเมื่อเมืองเก่า เฮาแล้ว
ไพรกว้างอยู่ดี แต่ถ้อน
คินเมื่อทางเก่า ฟันแล้ว
หนีด้าวจากไพร

ค่อมฮ่ำแล้ว

ยน ๆ จัต

๙๕๑. อึ้งคิ่งลั่น

คนทั้งหลาย

เสียงกลองซ้อง

เสพลูกพระเจ้าลุ่มฟ้า

๙๕๒. เสียงน้นคับ

ยาบ ๆ แส้

คนทั้งหลาย

บัวฮองท้าว

๙๕๓. ศรีสะโรนาง

ดาวพระกายนัน

แม่แจ่มเจ้า

จอมเมืองไป

๙๕๔. ขุนย่นย้าย

ขุนพลตาม

กลัวเกรงย่าน

จึงได้ทำสิ่งนั้น

๙๕๕. ยาบ ๆ ย้าย

ทันกลางพระ

เทวีเหง้า

บัวฮองเขย

๙๕๖. ศรีสะโรน้อย

ขุนยี่ท้าว

สังขยาได้

จักดุ้งตื่น

๙๕๗. ฝูงเขาตื่น

อันว่าสาวแม่ฮ้าง

มันก็กินเหลือด้าม

มาบศัดยั้งไว้

๙๕๘. อันว่าสาวสำน่อย

ไปตามไป

ผายตนเข้า

พระบาทเดินพล

ออกเวียงยามเช้า

เต็มป่าไพรสมณฑ

เปียดกันเฮฮ้อง

สะบัดชัยเครงครั้น

คืนสู่เมืองหลัง

ป่าไพรดงกว้าง

ออกป่าไพรสมณฑ

อังกันนงน้ำ

ทรงชี้คุณเมือง

ชี้ทรงทองท้าว

จอมเมืองทรงชี้

ทรงชี้พลายนิยม

ก่อนพลโยงย้าย

ไปก่อนอวนพล

ฝ่ายหลังระวังด้าว

ศัตรูบังเปียด

กลัวย่านเพื่อระวัง

ยายหมู่เป็นถัน

หน่อเมืองพระองค์เจ้า

ตามองค์ภูวนาถ

อยู่ตามจอมเจ้า

ตามองค์พระพี่

ตามเจ้าฝ่ายหลัง

อีกโขปลายแสนโกฏี

ตามเจ้าแห่เมื่อ

เดินทางอิดอ่อน เสียแล้ว

แวงกันยงบ่เป็น เจ้าเฮี้ย

พาโตอิดเมื่อย ไปนั้น

ทางกันยิตยาว เพ็นเฮี้ย

อย่างตีดักแดน

เมื่อแคลนเขายัง

ได้ฮ่มหนามคอง

บ่าวก็มองตาเห็น

๙๕๙. ไปฮอดแล้ว

มือชวงบาย

โอนอ ตั่งหากเหลือแสงเจ้า

ค่อมว่าแล้ว

๙๖๐. นำไปเถิง

แต่นั้นราชาเจ้า

เอากันหยุด

ฝูงพวกน้อย

๙๖๑. ราชาพระ

ให้ลั่นฆ้อง

ไผอย่าทำไวมือ

ชู้คนชู้หากเดินตามเจ้า

๙๖๒. อย่าได้ไปไยเหล่าน

ให้เขาได้นอนเต็มตา

ค่อมป่าวแล้ว

เอาเต็มใจบ่

๙๖๓. บางฟ่องนอนหงายหน้า

บางฟ่องนอนตะแคงคว่ำ

สาวแม่ฮ้างนอนปิดกัน

เพราะว่ามันเคยกิน

๙๖๔. แต่มั่นพอยามแล้ว

เขาก็มาล่าเหยี่ยว

เขาก็หยับเข้าใกล้

มือชวงบาย

๙๖๕. ชูอันชูถั่ว

เขาตื่นแล้ว

เพิ่นก็ยังมีมาเดิน

บัดนี้ฟางนพัน

๙๖๖. มาเฮ็ดและน้อย

พอให้มาเจ็บใจ

ตูนี้อุปมาตั้ง

ไหลชูทำง

เล่นนำตามสัน

เว้าต่อจากัน

ลูบนมทั้งคั้น

เดินทางฮิดอ่อน เจ้านางเอี้ย

ลาจากหนีกัน

หมู่กองไปหน้า

เดินพวกเสนา

จอตพลายเซายัง

แปงตูปสน ๆ

ป่าวเดินขุนท้าว

โปป่าวฝูงเขา

โทซมีเมื่อหน้า

ฮิดแคลนทั้งเมื่อย นั้นแล้ว

คำเสนหีเสสวก นั้นเนอ

อย่ากวนเขานั้น

เขาเล่าเลยนอน

คิดได้สังนั้น

เปลือยโตอยู่จาดาด ก็มี

ทั้งหงายขึ้นไขว่ ก็มี

ปละเต่าหลังขน

ฮ่วนเฮแปนไว้

เถิงแก่ใกล้เที่ยง

เห็นสาวนอนไขว่

นั่งอยู่มีตึง

ลูบนมทั้งคั้น

พอใจแล้วอย่า

จาดอฝูงชาย

บอกสุหมิตถั่ว

พาโลเฮ็ดบาบ ตูนอ

บ่สมแห่งใจตู

เดือตทรวงตายคู้

ทะเลหลวงน้ำใหญ่ นั้นแล้ว

โสมหันบ่ทอนเต็ม ง่ายแล้ว

๙๖๗. สุนัขอุปมาตั้งแหมงวันเขียว
เทื่อนี้มาเห็นตุนอนเปลือย
แต่นั้นเขาลั่นฆ้อง
สุรย์สว่างแจ้

๙๖๘. พระบาทเจ้า
เทวีเทียม
ฝูงพวงน้อย
ฝูงไทยคร้ว

๙๖๙. แต่นั้นเจ้าก็สวยงามแล้ว
ไทยความเขา
เจ้าก็ลีลาขึ้น
ทั้งมวลหมด

๙๗๐. ฝูงพวงน้อย
คนหลายคับ
ซาด ๆ ซ้าง
สนๆลัว

๙๗๑. ฝูงเขาเหล่น
เขาก็ซบซิบเว้า
โอนอ นับแต่เฮามาได้
ยังบ่เป็นการไต่

๙๗๒. โอนอ เจ้าอย่าจงใจถ้อน
อย่าได้เป็นตั้งหมากลิ้นไม้
ค่อมว่าแล้ว
จับแขนดู

๙๗๓. เขาก็หนีกันแล้ว
มิ่งนี้นานมาแท้
มันพรางเขา
แต่นั้นเลยลวงเท่า

๙๗๔. คนทั้งหลาย
บัดนี้เฮาจักได้เห็นหน้าให้
ชูคนชูต่างเว้า
โอนอ ปานนี้เจ้าอยู่บ้าน

๙๗๕. ฮู้ว่ามีพอสอง

หากินย่อนเหลือก นั้นแหละ

โตว่าโซคมี่พอล้าน
กลองยามเครงครั้น

ควงฟ้าชูภาย

ลูกอาบสรงสี

แทบพระองค์มวลพร้อม

เขาตื่นสน ๆ

แต่่งายเลยแล้ว

จัดพวงบริวาร

คาดพลายเลยแล้ว

ดาวพระกายทรงนั่ง

ชูคนดากล้วน

ออกตูปสน ๆ

แผ่นดินดาพัน

ย้ายย่างชำเชิง ฟันเยอ

หึ่งนั้นเนื่องก้อง

นำทางดาสนั่น

เสียงน้อยต่อกัน

สิบเจ็ดคำคินสินอน นี้แหละ

โชคเฮียมนอนแล้ง

สองคนเฮาเว้าคอง กันถ้อน

แขวนตันอังกา น้องเฮี้ย

สองเล่าเป็นกัน

เข้าเพื่อยเลยแล้ว

ฮอดหมู่มุ้ทั้งหลาย

เฮี้ยเพิ่นทั้งหลาย นั้นเด

ว่าโตเจ็บท้อง

เถิงเขตแดนเมือง

ขึ้นชมจาต่าน

มารดาพ่อแม่ เฮาแหละ

จาต่านฮอดเมีย

คิดห่างหนือวน แล้วรือ

พรั่กันเฮียงซ้อน นั้นรือ

บางพองคิดถึงชู้
โอนอเจ้าอยู่บ้าน
ปลอนว่ากินอึ่งเพ้า
๔๗๖. น้องเอ๋ย อันว่าเฮียมไปหน้า
ยังบ่ปานเจ้าหม่อมน้อง
บัดนี้เฮียมมาฮอดแล้ว
แต่นั้นพระบาทเจ้า
๔๗๗. อึ่งคิ่งคับ
สน ๆ ก้า
ชู้คนชู้ยากชู้
กลหลให้
๔๗๘. ก็เพื่อว่าพลัดลูกได้
บัดนี้บุญประกอบได้
เยียวว่าตายหมดเสี้ยง
อันว่าชู้อยู่บ้าน
๔๗๙. บัดนี้เขาก็เอาลูกเต้า
ชู้คนชู้เอา
อันว่าวันไต่ไต่
เฮาจักคุณขวัญลูกเต้า
๔๘๐. แต่่นั้น เขาก็เดาตาห่าง
อันว่าเฒ่าแก่พร้อม
พราหมโณเข้า
มาเยอ ขวัญกำพร้า
๔๘๑. มาเยอ ในพงไพร
มีทั้งแฮดและข้าง
ในพงไพร
มาเยอ ขวัญพลัดห้อง
๔๘๒. มาเยอ มาอยู่ห้อง
มาเยอ ขวัญเขยพร้อม
มาเยอ อย่าได้ผิดหยิ่งเหยา
อย่ากัตตีตั้ง
๔๘๓. ปานนี้เขาอยู่บ้าน
มาเยอ ขวัญเดินด้าวได้

เสนาหาของเก่า
คดจากตนเฮียม แลนอ
เต็มห้องจากพะอวน ดอกตี
หากินทางใหม่
กายพื้ทอโย ได้แล้ว
สีไปจ่าน้องจีน คำนั้น
เข้าสู่เมืองหลวง
คั่งเวียงเหลือล้น
ชาวเมืองมาเบ็ง
เห็นหน้าลูกตน
เต็มเมืองดาสนั้น
เจ็ดปีคืนคอบ
เห็นหน้าอุ้นใจ แท้แล้ว
บัดนี้มีคู่ช่อนเสนหานับคู่ กันแล้ว
แหนหน้าเปล่าตาย นั้นแล้ว
เมื่อสู่เฮือนตน
คู่คนหมดเสี้ยง
ยามตีมือปลอด
เฮานั้นชู้คน
พาขวัญตั้งฟ่าง
เต็มนั้นชู้เฮือน
คุณขวัญเอ็งกล่าว
พลัดพ่อแม่หนีไกล
ป่าเสื่อสาธยาย
ฮั้นฮั้นฮั้นฮั้น
อย่ากวนเกาถ้อน
เสนาหาชู้เก่า
ดอมไ้แม่ตน
หลายเมืองมาสู่
คิ่งเบื่องฝ่ายหลัง
เสนาหาของเก่า สั้นนั้น
ทางพุ่นเกลียดหมาง ท่านแล้ว
เป็นหินหนามหน่อ

มาเยอ บัดนี้หมดเวรแล้ว
อย่าหลงหลอ
๙๘๔. มาๆถ้อน
อย่าอยู่ค้ำง
ค่อมกล่าวแล้ว
เอาฝ้ายมา

ได้เกิดเป็นคน
ดู่ไปหลายห้อง
มาชมเสนาหาเมืองเพิ่น ขวัญเฮี้ย
ไพร่กว้างปตี แท้แท้แล้ว
ถอยเล็กยังพา
ผูกแขนเลยแล้ว ๖

ตอนพระราชาเชิญเมืองต่างๆ มารับขวัญเขย

๙๘๕. บัดนี้ จักกล่าวห้อง
เจ้าก็มีตราไป
ให้เขามาพำพร้อม
อย่าให้ค้ำงอยู่ได้

๙๘๖. ค่อมกล่าวแล้ว
ขุนใจทั้งขุนโถง
เขาก็ลิกขึ้นม้า
นำไปเถิง

๙๘๗. ทุกทั่วแล้ว
ฝูงสาวคอย
โอนอ้ายเฮี้ย น้องขอซ้อนท้ายม้า
ผิวว่าบได้ซ้อน

๙๘๘. โอนอ น้องอย่ามีผญาว่า
ให้น้องหลังเอาถ้อนหนทางมีหลายเส้นเจ้านางเฮี้ย
เจ้าและข้อยข้อยและเจ้า
อันว่าทางหนห้อง

๙๘๙. โอนอ เมื่อตีถ้อน
คั้นว่าบเป็นการหล้าง
น้องลิกคอยอยู่ถ้ำ
ซามหมากกะเลาหุ้มกัน

๙๙๐. ค่อมว่าแล้ว
เร็วพลันแล้ว
แต่นั้นขุนก็มาถึงแล้ว
ขุนก็ทูลซาบไหว้

๙๙๑. บัดนี้เฮาก็ได้ท่อนท้าว

พระบาทเดินพล
ปาวมาหมดถ้วน
ฮ้อยเอ็ดเมืองมาส่วย เหนื่อนั้น
มาสร้างก่อเมือง
ใช้ฮีบมีน่าน
บ่นานมียั้ง
ตีเล่นซ่า ๖
ชูเมืองบนบ้าง
ถอยเล็กลาเมื่อ
ล่ำขุนสองใช้
นำพะอวนเป็นเพื่อน ดอมถ้อน
พอห้อยแต่หาง อ้ายเฮี้ย
กอยเสียงเอนสั่ง เจ้าคำเฮี้ย
ตาเว็นมีหลายหน่วย
ปานฟ้าห่างดิน น้องเฮี้ย
ผาทองอ้ายบ่คอยล่ำ สานอ
เสนาหาของเพิ่น เมื่อถ้อน
เดินทางคิ่นเที่ยว อวนเฮี้ย
อ้ายซามม้าปังเป็นเขา ฟันแหแล้ว
พันกว่านั้นพะอวนน้องจั่งลิกเหย อ้ายเฮย
ขุนเล่าเดินไป
ล่องเถิงเมืองกว้าง
พระบวรทุกแห่ง
พระองค์เจ้าชูเมือง
น้อยซื้อบัวฮอง

เดิมหลังมา
ชื่อว่าพาราห้อง
พันประเทศท้าว
๙๙๒. พระก็มีลูกเต้า
ผู้หนึ่งนั้น
ผู้ถ้วนสอง
ผู้ถ้วนสามนั้น
๙๙๓. โคจรหนี
ผู้หนึ่งนั้น
ผู้ถ้วนสองเสวยเมืองเสวะกะ
ผู้หล้านั้นแสงตัน
๙๙๔. เข้าสู่เขต
เขาก็เอามาไว้
บัดนี้บามา
บัดนี้เขาจึงได้นำพลไป
๙๙๕. บาก็มีคุณให้
พิชพยาธิย้าย
แต่นั้นทั้งหลายพร้อม
แต่นั้นพระบาทท้าว
๙๙๖. บาก็ทูลราชา
อันว่าบาไทยท้าว
ตั้งหากแวนนามเดียว
อันว่าเดิมหลังพัน
๙๙๗. จึงได้เดินดุงตัน
จึงได้มาเป็นเขย
ขอพระเลี้ยง
ขอกุณา
๙๙๘. ผิดชอบแท้
การครองเมือง
เพื่อว่าบมีการจั้ง
มีแต่พระบาทเจ้า
๙๙๙. จึงได้เข้าสู่ห้อง
แต่นั้นพระบาทเจ้า

แต่บุญบาต้าน
นครศรีเป็นอาจ
มาน้อมส่วยทอง
นามหน่อสามชาย
เฮียกชื่อบัวสม
บัวเฮียวเป็นน้อง
ชื่อว่าบัวสอง
พรากเมืองสามท้าว
เสวยราชผาทอง
นั่งปองเป็นเจ้า
โคจรหิมเวศ
นางน้อยอยู่เนา
แต่യാผุงหญิง ถ้วนแห้ว
สู่สมนางแก้ว
ราชนาบาท้าว
จอมนางหายโคก
นางน้อยอยู่เสถียร แท้แห้ว
ฟังเสียงดูหลาก
ตนผ่านผาทอง
กล่าวแถลงแหมถ้อย
ตนสู่ภูทร
กิงพงค์พันธูเชื้อ
เสนาเหิงชวด กั้นแห้ว
หนีจากเมืองตน
เพิงพระองค์กายพี
ผายโผดปรานี แต่ถ้อน
โผดปรานีน้อย
ได้ลวงบุญฮาน
ไปเสียดายคู่
อันใดจักสิ่ง
องค์ล้ำโลกถื้อ นี้แห้ว
จอมเจ้าอยู่กะเสิม
ยินหลากอัครจรรย

ก็จึงทันเอามา

พระกล่าวต๋าน

๑๐๐๐. อันว่าบัวของท้าว

มีสองพระองค์

ผู้พี่ไค้นั้น

ผู้พี่ถ้วนสองนั้นสวยเมืองเสวระกะ

๑๐๐๑. บัดนี้เฮาจักเชิญเอาท้าว

จักแมนแท้

ค่อมว่าแล้ว

เถิงบาคาญ

๑๐๐๒. บัดนี้พระบาทเจ้า

เคื่องใจจัก

ค่อมกล่าวแล้ว

ผายเชิงราชา

๑๐๐๓. บัดนี้ เฮาจักถามกลอนแจ้ง

อันว่าเชื้อพี่น้อง

เมื่อนั้นบาก็ทูลราชา

คำอันนี้

๑๐๐๔. บ่ได้พรางพระบาทเจ้า

แต่นั้นเจ้าก็แจ้งเหตุแล้ว

บัดนี้เฮาจักไปเชิญเอาเจ้า

ค่อมว่าแล้ว

๑๐๐๕. เถิงบัวหอม

บัดนี้พระบาทเจ้าใช้

ค่อมว่าแล้ว

ผายเชิงเถิง

๑๐๐๖. ประนมกรแล้ว

เจ้าก็มีบัญชา

บัดนี้สามพี่น้อง

เป็นเพื่อบุญจอมหัว

๑๐๐๗. บัดนี้หมดเวรแล้ว

อันว่าสามพี่น้อง

บ่ได้เคื่องคำสั่ง

ชูขุนหมดถ้วน

บนต่อเสนา

มีเฝ้าพงศา ว่านา

พี่ชายบาท้าว

ทรงราชผาทอง ว่าอัน

แต่เฮาแองฮู้

บัวของมากล่าว ดูเทอญ

ดูนั้นให้เห็น ก่อนเทอญ

ขุนเล็กกลาง

ขาบกลอนกอยไหว

เชิญอ่อนกุมาร

โจทย์ถามนามเค้า

ลูกเล็กมีนาน

ขาบชูลีกรไหว

อย่าบังตรีสชื่อ มาเทอญ

มีแท้ฮู้ว่าพราง นั้นเต้

พระยอดเมืองเป็นเจ้า

สัจจิงเป็นเที่ยง จริงแท้แล้ว

สั่งแท้ทอโย หนึ่งแท้แล้ว

เอามาบนกล่าว

ผาทององค์พี่ มาเทอญ

ขุนเล็กลาไป

ขาบชูลีประนมไหว

ฮีบมาเชิญชม่อมแท้แล้ว

พระบาทลีลา

ช่วงสนามพระองค์เจ้า

กัมขาบสามที่

กล่าวกลอนบนข้าง

มาจวบเห็นกัน

เหลื่อมมุงฝูงข้า

หายโถยพันโคศก จริงแท้แล้ว

เสวยราชคนเมือง

เดื่อดแดฮมฮ้อน

เขาก็เหียวว่าเมืองอื่นนั้น
๑๐๐๘. ว่าให้มาก่อสร้าง
บัดนี้วงศาเดียว
อันว่าบัวสองท้าว
เขาก็เวนเมืองถวย
๑๐๐๙. บัดนี้เชื่อจงเอาใจตั้ง
อันว่าสมความหลัง
ให้ช่วยสู้
อันว่าเมืองสองเจ้า
๑๐๑๐. บัดนี้เป็นไมตรี
บัดนี้อย่าได้กวนเกาถอน
เมืองพุนพี
บัดนี้เมืองสองก้า
๑๐๑๑. สามพี่น้อง
แต่นั้น เจ้าก็ปลงของให้
เสื่อผ้าพร้อม
เหตุว่าเป็นไมตรี
๑๐๑๒. บัดนี้สามแจ่มเจ้า
เจ้าก็ยินจากัน
เจ้าก็มีคำต้าน
ทั้งบัวเหียว
๑๐๑๓. ค่อมกล่าวแล้ว
ดาฟังพลาย
พอยามแล้ว
หลายย่านฟ้า
๑๐๑๔. บัดนี้ เขาจักหุดสรงท้าว
เป็นราชา
เจ้าก็เวนเมืองให้
ตนพระองค์
๑๐๑๕. แต่มัน บัวสองท้าว
แทนพระองค์
เจ้าก็ทศราชแท้
ปี่ได้มีการไต่

จึงมีตราไปป่าว
เวียงกว้างให้แก่บา
ป้องกันเหียวบ้าง
เป็นลูกเขยเฮา
มอบบาทมดถ้วน
ดอมกันทุกสิ่ง นั้นเทอญ
ทางโตมาเบียด ก็ดีนั้น
ปูนบ้านช้อยกัน นั้นเทอญ
มาช่วยในเฮา นี้แล้ว
กึ่งเดียวนามเชื้อ
ผวนกันเป็นต่าง
สองก้าพรา้เสมอ หั้นถ่อน
ชั่วสะพานผู้ไต่
เหียวย้อย้องกัน
เสมอกันองค์ละหมื่น
ของไขว่เหลือหลาย
แห่งบัวสองท้าว
ยินขึ้นชมบาน
พรากราเมื่อบ้าน
บนสั่งบัวฮม
ค้อยเมื่อตีถ่อน
เดินพวกบริวาร
ชู้ตัวเลยแล้ว
ลีลาย้ายออก
เหียวบ้านลวดทะเล
นามหน่อบัวฮอง
สืบเมืองเฮาแล้ว
เขยราชเสวยแทน
อยู่เองตายคู่
ตนผ่านสระรัตธา
ไพร่ไทยย้อย้อง
ตั้งอยู่ในครอง
ชุ่มเย็นเลิงถ้วน

๑๐๑๖. ยูหมู่คาแม่บ้าน
ปได้มีกรไต่
ฮุงคำหลิน
แม่ฮ้างไต่

๑๐๑๗. อันว่าผู้เฒ่าไต่
อันว่าพ่อฮ้างไต่
แม่หม้ายไต่
เลิง ๆ ใจ

๑๐๑๘. อันว่าพ่อหม้ายไต่
นมตุ้มตั้ง
ก็เพื่อบุญแจ่มเจ้า
ปได้รุ่งรังด้วย

๑๐๑๙. ปก่อนไต่เป็นพ่อฮ้างแม่ฮ้าง

ยูแต่งการตน
เปียดเปียนยูสร้าง
ตามเสมอสาวบ่าว
ผัวน้อยกล่อมนอน
เมียสาวจุ่มจ่อ
เมียน้อยอุ้นใจ
ผัวบ่าวอินสงวน
บ่อยากหนีไกลข้าง
สาวฮามขึ้นใหม่
กำแน่นบ่วาง
บาท้าวเหลื่อมมุง แท้ตาย
ผวนกันผิตผาก
ก็ยูสร้างอยู่กะเลิม แท้แท้แล้ว ๆ

ตอนบุพพกรรมพระนางศรีสระโร

๑๐๒๐. อันว่าศรีสระโรน้อย
ปวด ๆ หัวปางนั้น
ชาติก่อนพัน
อันว่าบัวสองท้าว

๑๐๒๑. นางก็มีลูกน้อย
บัดนี้เมียกล่าวตำนาน
ว่าอยากกินเกียงหล้า
มันก็ยากแท้ ๆ

๑๐๒๒. แต่่นั้น ผัวก็คิดฮ้ำฮ้อ
ก็จึงเดินดุงตั้ง
ก็จึงไปจวบพ้อ
ก็ปทันพิจารณา

๑๐๒๓. ก็ท้อผิตแต่คำอยากไต่
พรานบ่ซ้า
จับขาหลัง
อันว่าใจอประจงแท้

๑๐๒๔. ยังค่อยทำเพียรหา
มีอนั้น เลยคำค้อย

นางงามลูกพระราช
เวรนำทันบังเปียด
ไต่เกิดเป็นกวาง
เป็นผัวชมอ่อน
ในท้องแปดเดือน
จาด่อสามี
สามใบกับยอด
จอมอ้ายดุงหา เที้ยวเทอญ
ในใจทุกสิ่ง
แสวงหาเกียงอ่อน
ที่หนึ่งพรานผก
เข้าไปตายตุ้
มาให้แก่เมีย หั้นแท้แล้ว
เลยโคงธนูยิง
เล่นไปเลยลัม
ตั้งต่อเมียตน
สืบเอาตั้งไต่
เด็กตื่นมาถึง

เมื่อยอยู่คอง
ผิวมาถึงแล้ว
๑๐๒๕. มิ่งนี้มานานมาแท้
มิ่งว่ากูเฉ่าแก่แล้ว
มันก็มีใจเข้ม
คั่นว่ากูหากพบชายดังนี้
๑๐๒๖. อย่าให้มีอินทรีย์
แต่นั้นสามิต้าน
กูก็ไปแสวงหา
มันก็มาลัดต้อน
๑๐๒๗. จับขาหลัง
แต่นั้นมันก็ฟังกลอนแจ้ง
มิ่งอย่ามีผญาตัวะ
ค่อมว่าแล้ว
๑๐๒๘. หลายปีเดือน
แต่นั้น บ่นานแล้ว
ซู่ตัวซู่มรณาหมด
ตัวผวนั้นไปเกิดกำ
๑๐๒๙. เป็นกุมาร
ว่าตัวเมียนั้น
เป็นธิดา
บัดนี้เวรชาเจ้า
๑๐๓๐. นางเกิดมาได้
ผิวผางใส
หลังโฉมน้อย
แต่ว่ามีโรคาเปียด
๑๐๓๑. เพ็นจิ่งใสชื่อน้อย
เหตุว่ามีโรคา
อันว่าโรคานี้
ได้หมางผิว
๑๐๓๒. คั่นว่าเห็นผู้ชายนั้น
ภายหลังจ่อง
คั่นว่าตองกินนั้น

คำแสงสุรย์เศร้า
มันโกรธโกธา
คองตายดูเปล่า
วางถึมว่ารือ
วางผิวของเก่า
ให้หัวแตกเป็นเจ็ด
สืบไปเมื่อหน้า
จาดต่อเมียด
แมนบ่อนพรานระวังด้าว
ผกจอบยิงกู
แสมงวายตนเมียน
ซ้าโกรธโกธา
ถ่ายพรางกูถ้อน
เข้าอยู่ตอมกัน
พร้านานไปแล้ว
ฮอดขวบสังขาร
สิ้นชีวังกลางแล้ว
เมืองใหญ่พาราณสี
แห่งพระยาตนนัน
ไปเกิดเมืองสระตธา
แห่งพระยาภายพูน
ทั้งสองมาคอบ กันแล้ว
สืบห้าโฉมงาม
สิ่งคำในบ้ำ
งามเปรียบสาวสวรรค์
ตนพระนางน้อย
เฮียกชื่อศรีสระโร
เกิดมาเทียมน้อย
ชาติก่อนเป็นกวาง
แต่ปางคราวนั้น
คั่นตั้นเจ็บหัว
นำถึงน้อย ?
ยังพอดอยู่

บัดนี้พระกัถ์ล้วยเสียน้อย

๑๐๓๓. ก็จึงเอาอ่อนน้อย

บัดนี้หมดเวรแล้ว

จึงได้มีคำสุข

อันว่าพระพ่อเจ้า

๑๐๓๔. ก็จึงได้สืบสร้าง

นางงามลูกมิ่ง

ไปไว้แก่ไพร่ พันเหล่า

ได้จับบัพผวจัญ

สืบตระกูลพงศ์เชื้อ

มรณาลดชั่ว ไปเหล่า

เป็นเจ้านั่งปอง เจ้าเอี้ย ๆ

ตอนประชุมชาดก

๑๐๓๕. อันว่าบัวของท้าว

แม่นตองคักฤตภาคต

อันว่าศรีสระโรน้อย

หากแม่นนางยโสธรา

๑๐๓๖. อันว่าบัวอมท้าว

หากแม่นตองอานนท์

อันว่าบัวเฮียวท้าว

บัวเฮียวนี้

๑๐๓๗. หากแม่นกัถ์สะปะ

อันว่าพระยาอรិจวงศา

หากแม่นพระยาศรีสุทโธ

อันว่าแม่แจ่มเจ้า

๑๐๓๘. หากแม่นนางสิริมหายา

พระยาสะรัตธาเจ้า

หากแม่นอุปัคต

อันว่านางจำปาแก้ว

๑๐๓๙. หากแม่นนางโคตมะมี

พวกเขาเขียนตีบา

หากแม่นเทวทัต

อันว่าแม่ยักษ์ผู้ให้

๑๐๔๐. หากแม่นนางค่อมเปี้ย

ย่าจำสวนผู้

ท้าวจอดยั้งบ

ฝูงเขามาเอานางบัพผาวันดี

๑๐๔๑. ท้าวจาดได้

เป็นเอกราชา

สืบมาเดียนี่

หมางผิวชาติก่อน คราวนั้น

แนบนำพระองค์เจ้า

ตนพี่บัวของ ปางนั้น

ศิษย์พระองค์ปางนั้น

ตนพี่ทั้งสอง

กัถ์แม่นคนใด

ศิษย์พระองค์จริงแท้

พ่อพระองค์ปางนั้น

เที่ยงจริงนาเจ้า

นางนาถบัวทอง

แม่พระองค์จริงแท้

ตนพ่อนางศรีสระโร

ผู้ผาบมารทั้งค่าย

เป็นแม่ศรีสระโร

สืบมาเดียนี่

พลัดพรากหนีเมือง ปางนั้น

เปียดพระองค์เริงเรื่อย

ศาสตรเพทอาคม ปางนั้น

คราวนั้นเที่ยงจริง

อัยกาตนย่า

นบอากการ

เกิดเป็นหินเหม็ดเสี้ยง

คินเสี้ยงชูเมือง

หากแม่นางสิมพะลี
ฝูงพวกหมุ่นั้นหากแม่นบริษัท
หมอศาสตรศิลป์ผู้
๑๐๔๒. ไผมาตุเกิด
หากแม่นองคุลิมาล

ภิกษุณีเจ้าเพียงจริง
แนบนำพระองค์เจ้า
แปลงฮูปยนต์นาง
เป็นหินล้วน ปางนั้น
เถระแท้เพียงจริง เจ้าเอ๋ย ฯ

(อวสานพจน์)

๑๐๔๓. ยุติกาห้อง
แล้วท่อนี้
หัวเจ้าชาปตสา
เขียนหนังสือ
๑๐๔๔. คันผู้ไต่ยมไป
บาปกินไฟผู้เห็ด
ให้อย่าได้เห็ดขาดแท้
เขียนยากบ่แพ้

บัวสองเสร็จพากย์
ถวายให้พระยอดคุณ เจ้าเอ๋ย
มีใจใสศรัทธา
บัวสมบัวสองไว้
ให้เจ้าคินมาส่ง
ไฟไหม้หนังสือนั้น
ให้พิจารณาถ้วนถี่
สาแหล้วค่อยฮ้ำฮอน ฯ

* * * * *